

08-2024 | 65. ÅRGANG

Anleggs- MASKINEN

REKORD-
STOR
UTGAVE:
164 SIDER!

MEF-damene
inntok hoved-
staden

Setter
lærlingene
i sentrum

Overvakt rusproblemer
- leder suksessbedrift

Generasjonsskiftet
fullført

Folkefesten
i Seljord

Forbereder fjellovergangen for vinteren

TOTALLEVERANDØR AV BETONGVARER OG ELEMENT TIL FREMTIDENS VEI OG INFRASTRUKTUR

Vann og Avløp:

Rør og rørdeler
Kummer
Inntaksløsninger
Trekkekummer
Utskillere og renseprod.
Slisserenner
Drensrenner
Gategods

Samferdsel:

Kulvert
Kabelkanaler
Plattformelementer
Tunnelementer
Mastefundamenter
Trekkekummer
Støttemur L-Element
Treplantekummer

Innhold

- 6 Tapte muligheter for tryggere veier
- 8 Husk å bytte ut nasjonale løyver innen nyttår
- 10 Brysom overskuddsstein blir til fullverdig industrisand
- 14 Planen for generasjonsskiftet er fullført
- 20 Årets lærebedrift - kandidat 4: Pukk og stein og menneskelig utvikling
- 26 Batterimaskin på 55 tonn
- 28 VMS har kjøpt Anleggssenteret Vest
- 30 Læringsamling i AF Anlegg
- 32 30 år med Rototilt i Norge
- 36 MEF-damene inntok hovedstaden
- 42 Forbereder fjellovergangen for vinteren
- 44 Verdenslansering: Fendt lanserte el-traktor i Norge
- 48 MEF-juristene svarer på ofte stilte spørsmål om arbeidstid
- 52 God anleggsstemning i Loen
- 60 Lekende lett boring med fjernstyrt riverobot
- 64 Folkefesten i Seljord
- 76 Banebrytende jordvaskeanlegg i Bergen
- 82 Vito med ansiktsløftning
- 86 Ranger med X-faktor
- 90 Årets lærebedrift - kandidat 5: Setter lærlingene i sentrum
- 96 Styrregn førte til full krise på Fåvang
- 104 Maskiner, stein og mentalt påfyll
- 108 Overvakt rusproblemer – leder suksessbedrift
- 114 Evakuering med lyd
- 116 Rekordmange lærlinger til NRC Group
- 120 Smånytt
- 122 Hva gjør du når betalingen uteblir?
- 126 Fra «grøftkæll» til bedriftsleder
- 130 Åpen dag og utdanningsmesse på Braskereidfoss
- 134 Norges eneste Leeds-graver?
- 138 Gamle slitere som har flyttet mye snø
- 144 41 år på jobb for Volvo Maskin
- 148 Smånytt
- 149 Ser lys i enden av tunnelen
- 150 Ford Ranger som ladbar hybrid
- 153 Lett blanding
- 154 Bransjeoversikten
- 157 MEF har ordet
- 158 MEF-nytt

Finansiering av nytt eller brukt utstyr

Visste du at vi lar deg lease brukte maskiner?

Leasing lar deg anskaffe utstyr, uten at det spiser opp bedriftens egenkapital. Du kan også velge brukt utstyr, gitt at det har en viss annenhåndsverdi.

Ønsker du et tilbud på finansiering av bedriftens neste maskin? Kontakt Tormod Karlsen, strategisk rådgiver i Ikano Bank, for en hyggelig leasingprat! Tlf 920 28 367 / e-post tbk@ikano.no

Les mer om leasing til anleggsbransjen

IKANO
BANK

TUNNELLIFTEN SOM DEKKER DE FLESTE BEHOV

Gantic Tunnellift med elektrisk drift, utskiftbar batteripakke og dieselmotor.

Bruksområder der Gantic Tunnellift er suveren:

- › Elektroinstallasjon
- › Montering av ventilasjon
- › Montering av tunnelduk
- › Bakstuff lift uten behov for førerkort klasse C
- › Isolasjon, lys og annen infrastruktur.

Gantic Tunnellift er godt egnet som bakstuff-lift, uten krav til førerkort klasse C!

Maskinen har autonivellering av understell, 4x4 drift på hjulene, hel elektrisk drift med utskiftbar batteripakke for lang brukstid. Den store plattformen har hele 1000 kg kapasitet og kan roteres. Kabelstativet håndterer inntil K14 tromler som maskinen selv kan plukke opp fra bakkenivå uten bruk av truck eller kran.

Gantic Tunnellift brukes uten støtteben, og kan kjøres med plattformen løftet, dette gir økt effektivitet og fremdrift.

Gantic Tunnellift er kanskje den mest produktive liften på markedet, stor plattform med høy kapasitet og fleksibilitet.

 GANTIC

For mer informasjon – ta kontakt:
Tlf: 5531 5531 • post@gantic.no • www.gantic.no

Kolofon

Utgiver:
Maskinentreprenørens
Forbund

Redaksjon:
Pb. 505, Sentrum,
0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3,
0152 Oslo
Tlf: 22 40 29 00
anleggsmaskinen@mef.no

Annonser:
A2Media AS
Camilla Sparby
Tlf: 477 07 338
camilla@a2media.no

Bjørnulf Lie
Tlf: 971 66 507
bjornulf@a2media.no

Forsidebilde:
Njål Hagen

Design:
Edda Grafisk AS

Trykkansvarlig:
Edda Presse

ISSN 0003-3715
65. årgang

Trykksak
4041 0820

Leder

Historisk utgave

Som det går frem av forsiden, er denne utgaven av Anleggsmaskinen helt spesiell. Vi har riktignok levert flere «rekordutgaver» de senere årene, men det bladet du har i hendene akkurat nå er, så vidt vi i redaksjonen kjenner til, tidenes aller største utgave! Når vi vet at Anleggsmaskinen er Norges eldste fagtidsskrift innen maskinentreprenørbransjen – den første utgaven kom allerede i desember 1960 – så er dette faktisk verdt å markere. Hele 164 sider med forhåpentligvis spennende stoff om bransjen, har du nå i vente. Her kan du blant annet lese om hva neste års statsbudsjett betyr for bransjen, hvordan felloverganger forberedes for vinteren, hva 130 MEF-damer nylig gjorde i Oslo, og hvordan en tidligere rusavhengig snudde om på livet sitt og ble en vellykket bedriftsleder. Du kan lese flere saker som belyser fremtiden i bransjen, med lærlinger og unge ansatte, og du kan få innblikk i hvordan flere lange karrierer i bransjen har artet seg, både på entreprenør- og leverandørsiden. Vi har vært på Dyrsku'n og Loendagene, vi har fått innblikk i et vellykket generasjonsskifte hos en storentreprenør på Vestlandet, og vi har vært med på opprydding etter styrtregn og flom i Innlandet.

Du kan lese om gamle veteranmaskiner og splitter nye nyttekjøretøy. I tillegg kommer vi ikke utenom det grønne skiftet, og vi har reportasjer om en elektrisk 55-tonns gravemaskin, en elektrisk traktor, et jordvaskeanlegg i Bergen og et knuse- og vaskeanlegg i Nittedal. Har du forresten hørt om fotballentusiasmen som fikk en helt ny hjulgraver fullstendig dekortert med favorittlaget sitt? Ikke det? Du finner det her inne.

Det bør altså være noe for enhver smak her. Så ta en pust i bakken, sett deg tilbake og kos deg med denne historiske rekordutgaven. Vi har hatt det gøy med å lage den – selv om det har det vært litt hektisk – og vi håper du vil sette pris på resultatet.

Og du; hvis du ikke abonnerer på Anleggsmaskinen, men dette bladet har dumpet ned i postkassen likevel; fortvil ikke. Vi håper du tar deg tid til å bla gjennom likevel. Og hvis du liker det du ser, så har vi **et spesialtilbud til deg: Årets to siste utgaver av Anleggsmaskinen for kun 49 kroner.**

Bare skann QR-koden til høyre og skriv «AM24» i rabattkodefeltet i skjemmet.

Runar F. Daler - rd@mef.no

Redaksjonen

Ansv. redaktør
Runar F. Daler
Tlf: 482 46 412
rd@mef.no

Journalist
Njål Hagen
Tlf: 917 93 407
nh@mef.no

Kari Druglmo-Nygaard
Andrea Holtekjølen
Fredrik Tronhuus

Abonner

Skann koden for å bestille abonnement.

Anleggsgartnermester Arne Giskeødegård

Vi utfører sprøytesåing effektivt og rimelig, med godt resultat og kun fornøyde kunder!
32 års erfaring.

Ta kontakt for et godt tilbud Tlf 90 50 32 32

www.nyttgress.no | Arne.g@oppdal.com

StartBANK

ANLEGGSGARTNER
Arne Giskeødegård

Tapte muligheter for tryggere veier

Administrerende direktør Julie Brodtkorb i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) mener samferdselsministeren prioriterer dyre og ineffektive el-maskiner framfor trygge veier.

Tekst: Njål Hagen - nh@mef.no

Mandag 7. oktober la regjeringen frem statsbudsjettet for 2025. I dette foreslås det å bevilge 10,8 milliarder kroner til drift og vedlikehold av riksveinettet for 2025. I dette skal være en økning på 1,1 milliarder kroner sammenlignet med statsbudsjettet for 2024. Til drift, vedlikehold og fornyelse av jernbanenettet foreslår regjeringen 12,1 milliarder kroner.

– Regjeringen legger opp til en historisk satsing på samferdsel i neste års statsbudsjett. Spesielt retter vi innsatsen mot å ta vare på det vi har, og utbedre der vi kan. Å prioritere drift og vedlikehold betyr bedre trygghet for folk i trafikken, bedre klimatilpassing og bedre militær mobilitet. I tillegg prioriterer vi blant å starte det største samferdselsprosjektet noen gang, Arna-Stanghelle. Helt konkret foreslår vi å bevilge totalt 96,1 milliarder kroner til samferdsel i

2025, uttalte samferdselsminister Jon-Ivar Nygård, i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet.

Dyre el-maskiner

Julie Brodtkorb er ikke direkte imponert over det samferdselsministeren presenterte.

– Jeg vil gratulere samferdselsministeren med at det etter 1090 dager i jobben, endelig har gått opp for ham at elektriske anleggsmaskiner koster tre ganger så mye som dagens maskinpark. Problemet er at han fremdeles ikke forstår at han prioriterer dyre og ineffektive el-maskiner framfor trygge veier, sier hun.

Må øke bevilgningene

Statsbudsjettet for 2025 er, ifølge Brodtkorb, en tapt mulighet for tryggere veier.

– Anleggsbransjen er pålagt å vekte klima 30 prosent i alle kontrakter. I hovedsak innebærer denne vektingen at kun el-maskiner blir belønnet. De koster altså tre ganger prisen av en dieselmaskin. I sum gjør det at det blir mindre penger for hele offentlige sektor til å ha tilstrekkelig vedlikehold, som igjen skaper trygg ferdsel på våre veier, sier Brodtkorb.

– Ønsker samferdselsministeren både satsning på el-maskiner og trygge veier, må bevilgningen økes betydelig mer, sier hun.

Budsjett for å lappe hull

Ifølge Riksrevisjonen dør 30 personer hvert år i trafikken på grunn av dårlige veier. Regjeringen skriver nå i sitt eget budsjett at de ligger 450 millioner bak det behov som de selv mener må til for å opprettholde riksveienes funksjon.

– Regjeringen har brukt hele høsten på å fram snakke sitt eget veibudsjett. Det er selvsagt hyggelig med mer til riksvei og fylkesvei, men bevilgningene er for lave. I sum vil jeg si at dette er et budsjett for å lappe hull, men ikke et varig løft for bedre veier i landet vårt, sier Brodtkorb. ●

Statsbudsjettet for 2025 er ifølge adm.dir. Julie Brodtkorb i MEF en tapt mulighet for tryggere veier. (Foto: CF Wesenberg/Kolonihaven)

Hva skjer når bedriften blir satt ut av spill?

Med SafeZone stoppes digitale angrep før det skjer

Som medlem i MEF kan du få SafeZone i et bekymringsfritt mobilabonnement fra Telenor. Kontakt oss på 09000 for gunstige betingelser og mange andre Telenor fordeler.

Husk å bytte ut nasjonale løyver innen nyttår

Nasjonale gods- og turvognløyver utgår 1. januar 2025. Etter dette må alle som driver løyvepliktig gods- eller turvogntransport ha fellesskapsløyve.

Av: Redaksjonen - anleggsmaskinen@mef.no

Statens vegvesen minner om at nasjonale gods- og turvognløyver (hvite med rød kant) kun er gyldige ut året. Fra 1. januar 2025 må alle som driver løyvepliktig gods- eller turvogntransport ha fellesskapsløyve.

I en pressemelding oppfordrer Veivesenet også alle løyvehavere som har fellesskapsløyve om å kontrollere utløpsdato på hoveddokument og attesterte kopier i god tid før fristen. Utløpsdatoen på attestert kopi kan være ulik utløpsdatoen på hoveddokumentet. Årsaken til dette er at foretaket har meldt nasjonale løyver tapt og fått utstedt fellesskapsløyve som erstatning.

Det nye fellesskapsløyvet er blått, og kan benyttes til både nasjonal og internasjonal transport.

Ikke vent for lenge

Det er fremdeles 3600 foretak som har nasjonale gods- og turvognløyver. Disse må søke om fellesskapsløyve om de ønsker å drive løyvepliktig transport etter nyttår.

– Alle foretak som har nasjonale gods- og turvognløyver har fått et brev i Altinn om utløpsdato for løyve og hva de må gjøre dersom foretaket ønsker å drive med løyvepliktig transport etter nyttår, forteller May Britt Berge Solheim i Statens vegvesen.

– Venter dere for lenge med å søke om å skifte ut nasjonale løyver til fellesskapsløyver, kan vi ikke garantere at vi rekker å utstede nye løyver før nyttår, sier hun.

Dersom foretak som driver løyvepliktig transport på norske veier ikke har gyldig fellesskapsløyve etter 1. januar 2025, kan transportvirksomheten bli ilagt overtredelsesgebyr i en kontroll langs vei.

Dokumentasjon

Foretak som søker om å skifte ut nasjonale løyver til fellesskapsløyve må legge ved følgende dokumentasjon:

- Vandelsattest for foretak, organisasjonsnummer
- Vandelsattest for daglig leder, transportleder og styreleder
- Attest for skatt og merverdiavgift

Dersom foretakene skifter nasjonale løyver til samme antall fellesskapsløyver, er det ikke nødvendig å oppjustere garantien.

– Foretak som har eller skal avvikle sin løyvepliktige drift, må kontakte sin garantist. Garantien opphører ikke når løyvene opphører, avslutter Berge Solheim.

Logg inn på Din side på Statens vegvesen for oversikt over ditt foretaks løyver, og for å søke om fellesskapsløyve nå. ●

Det nye fellesskapsløyvet er blått, og kan benyttes til både nasjonal og internasjonal transport. (Foto: Statens vegvesen)

«Gjennom å bruke Sentralregisterets nye digitale kompetansebevis får vi frigjort mye tid og ressurser».

Jack Valleraune, gründer og eier i Park & Anlegg

For et tryggere arbeidsliv

Enkel tilgang til all kompetanse for ansatte og arbeidsgivere i bygge- og anleggsnæringen. Kursbevis og sertifikat følger innehaver gjennom hele arbeidslivet. Informasjonen er alltid tilgjengelig og oppdateres mot bedriftens egne systemer. Systemet er utviklet i samarbeid med Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg, Maskinentreprenørenes Forbund, Fellesforbundet og Norsk Arbeidsmandsforbund. Det nye digitale kompetanseregisteret bidrar til en seriøs næring, økt sikkerhet og effektivitet på byggeplassen.

Les mer på sentralregisteret.no

Sentralregisteret

Brysom overskudds stein blir til fullverdig industr isand

Natursand er essensielt i alt som bygges rundt oss. Samtidig er det en begrenset ressurs som er på vei til å bli en mangelvare. Industrikonsernet Feiring åpnet i høst et anlegg som i løpet av sekunder omdanner pukk til sand.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Tirsdag 24. september var det offisiell åpning av et av Europas ledende vaskeanlegg ved Bjonndalen Bruk. Ordfører i Nittedal, Rune Winum, klippet snora for å markere åpningen av anlegget, som kan produsere over 100 tonn maskinsand i timen.

– Åpningen markerer ikke bare betydningen denne teknologien har for hele bransjen, men også viktigheten av bedre ressursutnyttelse og begrensning av miljøavtrykket, sa Margrethe Ollendorff Lien, konsernleder i Feiring, mens regnet høljet ned over pukkverket.

Sandmangel

– Natursand er den mest konsumerte naturressursen etter vann, og enkelte steder i verden er den ikke-fornybare ressursen allerede en mangelvare. For naturen tar det millioner av år å danne mer, sa Ollendorff Lien. Hun fortalte at på verdensbasis brukes 50 milliarder tonn sand per år, og at FN's miljøprogram (UNEP) har advart mot sanduttak i marine miljøer.

– Selv om det er en stund før vi går tom for natursand i Norge, må man i Oslo-området kjøre stadig lenger for å få tak i sand, med utslippene det medfører. I tillegg betyr åpningen av nye sandtak store naturinngrep, sa konsernlederen.

Bærekraftig ressursutnyttelse

Med Feirings nye knuse- og vaskeanlegg blir behovet for industrisand løsningen på en annen utfordring; overskuddsstein fra pukkverket.

Gjennom årenes løp har produksjonen av pukk generert flere hundre tusen tonn med overskuddsstein hos Bjonndalen Bruk.

Haugen med overskuddsstein er et av Nittedals høyeste fjell. Det er 295 meter over havet og er et synlig landemerke på mils avstand.

– I de fleste pukkverk finnes det enorme mengder overskuddsstein som ikke har gjort annet enn å ta opp plass. Ca. 20 prosent av uttakene i pukkverket har frem til nå ikke hatt noe verdi, forklarte Ollendorff Lien.

Det er denne steinen Feiring nå lager industrisand av. Med det reduseres overskuddsmassene i pukkverket til 3-4 prosent, på sikt vil ressursutnyttelsen være 100 prosent. I tillegg til at behovet for store naturinngrep for å åpne nye sandtak reduseres, ifølge meldingen.

Unik bergart

Strengere miljøkrav, ønske om bedre ressursutnyttelse, samt lengre transportvei for natursand har ført

Feiring har investert 100 millioner i et nytt knuse- og vaskeanlegg på Bjonndalen Bruk. Anlegget skal levere 400 000 tonn industrisand i året, og er et viktig bidrag i å begrense ytterlige naturinngrep, samt en løsning på store mengder overskuddsstein. Med det nye knuse- og vaskeanlegget går Feiring mot 100 prosent ressursutnyttelse. (Foto: Feiring)

Ordfører i Nittedal, Rune Winum, klippet snora for å markere åpningen av Feirings nye knuse- og vaskeanlegg på Bjonndalen Bruk. Til venstre er Margrethe Ollendorff, konsernleder i Feiring.

«Kjøper du billig, - kjøper du dyrt»
(En myte det er noe i?)

«Kjøper du Falköping, - kjøper du trygt»
(Et faktum)

Kvalitet blir alltid billigst!

Spredernes "Rolls Royce"

Falköping

MADE IN SWEDEN

Produsert i Norden... - for nordiske forhold, krav og metoder
www.stavemaskin.com

JEKSLEVEIEN 22, 2016 FROGNER, TLF. 23 26 78 00.
www.stavemaskin.com - E-post: mail@stavemaskin.com

Fra venstre:
 Varaordfører Nittedal
 Inge Solli, Avdelings-
 leder Bjønndalen Bruk
 Fredrik Brubakken,
 Konsernleder Feiring
 Margrethe Ollendorff,
 Ordfører Nittedal Rune
 Winum, driftsleder
 vaskeanlegg Tormod
 Bjøralt. (Foto: Feiring)

til økt interesse for industrisand også hos kjøperne, som blant annet er betongprodusentene.

Mens industrisand tidligere ble sett på som vanskelig å bruke i betong, har mye skjedd de siste årene, og bildet er i ferd med å endres.

Industrisanden som produseres gir betongen tilsvarende eller bedre egenskaper enn natursand, ifølge Feiring. Det er viktig at betongen som produseres får lengst mulig levetid i tillegg til å muliggjøre lavest mulig sementforbruk for å redusere CO₂-avtrykket.

– Da kan man ikke putte inn hva som helst. Med den spesielle bergarten vi er så heldige å besitte i Nittedal som utgangspunkt, og med det nye vaske-

verket, så har dette blitt et fantastisk materiale, sa Ollendorff Lien. Bjønndalen Bruk bryter på den spesielle rombeperfyren som er en feltspatisk, porfyrisk bergart. Den finnes kun tre steder i verden (Oslo-feltet, Antarktis og Kilimanjaro) og er en meget slitesterk og forvitningsbestandig bergart. Den har mindre enn én prosent fri kvarts, og er derfor gunstig i bruk ved spesielle arbeidsoperasjoner hvor arbeidsmiljøet er i fokus.

Stor interesse

– Nå snuser alle betongprodusentene i Oslo-området på høykvalitets industrisand. Etter forskningsprosjektet vi hadde sammen med blant annet NTNU og SINTEF, samt produksjonen vi har hatt av industrisand på Feiring Bruk i Lørenskog siden 2021, er oppskriften blitt så god at enkelte betongaktører nå foretrekker industrisand fremfor natursand, sa Ollendorff Lien.

Den store interessen for produktet gjør at 50 prosent av produksjonskapasiteten ved anlegget allerede er solgt.

– Dette er et av de største anleggene i sitt slag i Europa. Anlegget har maks kapasitet på over 100 tonn industrisand i timen. Det er klart vi ser for oss at dette vil være med å endre hvordan vi ser på industrisand og ressursutnyttelsen i bransjen vår, sa Margrethe Ollendorff Lien. ●

NORGES STØRSTE LEVERANDØR AV:

- ARBEIDSLYS
- VARSELLYS
- EKSTRALYS

Møt oss på Agroteknikk stand nr. D03-18. Vi presenterer nyheter og har med gode messetilbud!

VERNE

| Norges største leverandør av varsellys, arbeidslis og ekstralys | verne.no |

Skann meg og hent gratis billett

27. og 28. november 2024

poga.no

Park og anleggsmessen og Kommunalteknikk-messen

Velkommen til den største møteplassen for alle som jobber innen park- og anleggsbransjen

Park og anleggsmessen 2023
 Besøksundersøkelsen:

93 % av de besøkende er fornøyde med produktene

96 % har et veldig godt inntrykk av messen

Sammen setter vi søkelys på blant annet overvann, grønne uterom, fossilfrie byggeplasser og fagmiljøenes betydning for å lykkes med bærekraftsmålene og det grønne skiftet.

Park og anleggsmessen på NOVA Spektrum i Lillestrøm | www.poga.no

Planen for generasjonsskiftet er fullført

Tre karer med lang fartstid i Sartor & Drange. F.v. Kåre Bjørøy, grunnla Sartor Maskin i 1990, nå prosjektsjef, Arild Bøthun, adm.dir. og 14 år i selskapet, og Bjørn Ove Hetlevik som er både driftsleder, prosjektleder og leder av brønn- og spesialboring, og har vært ansatt i selskapet siden 1999. Skiltet på veggen bak dem viser tydelig at selskapet nå er en del av Eledda.

20 år etter etableringen av Sartor Maskin begynte Kåre Bjørøy (60) planleggingen for generasjonsskifte. Det begynte med at de ansatte fikk kjøpe seg inn på eiersiden og i sommer ble selskapet, som etter en fusjon i 2021 ble hetende Sartor & Drange, solgt til svenske Eledda.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

– Jeg anbefaler alle bedriftseiere å begynne planleggingen for generasjonsskifte så tidlig som mulig, sier Kåre Bjørøy, da vi møter ham ved selskapets hovedkontor i industriparken på Søre Straume, på Sotra, utenfor Bergen. Det er tolv år siden sist vi var på besøk her, og den gang var anlegget nesten klart til innflytting.

Allerede da hadde Bjørøy igangsatt planene for generasjonsskiftet ved at de ansatte hadde fått kjøpe 10 prosent av selskapet. Siden den gang har han stadig solgt seg ned, og gitt de ansatte muligheten til å kjøpe seg opp.

– Jeg solgte ytterligere 10 prosent i 2014, så ble det 10 prosent pluss litt til i 2017, og da vi fusjonerte med Drange Maskin i 2021 var jeg nede i en eierandel på 60 prosent. Da vi solgte hele selskapet hadde jeg en eierandel på kun 34 prosent, forteller Bjørøy. Han og de tidligere eierne er alle med videre etter at Eledda kjøpte selskapet tidligere i år.

Lojale medarbeidere

– Det å la ansatte få være med å eie selskapet tror jeg utvikler selskapet på en positiv måte. Det blir en annen giv og man får lojale medarbeidere. Jeg tror det vil bli enda viktigere fremover, ettersom konkurransen om arbeidskraften øker ytterligere. Det å kunne tilby de ansatte mer enn bare å gå på jobb fra 07 til 15 er en viktig faktor for å få tak i de rette folkene, sier han.

At han har lojale medarbeidere er det ingen tvil om. Mens vi står og prater med Bjørøy kommer Bjørn Ove Hetlevik og adm.dir. Arild Bøthun. Sistnevnte

Kåre Bjørøy etablerte Sartor Maskin i 1990. Da han var 48 år i 2012 startet han prosessen med generasjonsskifte i selskapet, og lot de ansatte kjøpe stadig større del av aksjene. Den daglige driften overlot han til Arild Bøthun for sju år siden. Da selskapet ble solgt til Eledda tidligere i sommer hadde selskapet 106 aksjonærer og Bjørøys eierandel var kun 36 prosent.

overtok den daglige ledelsen for sju år siden, men har vært ansatt i selskapet i totalt 14 år.

Bjørn Ove Hetlevik har flere roller i selskapet, og er både driftsleder, prosjektleder og leder av brønn- og spesialboring. Hetlevik har hatt tilknytning til selskapet siden han var guttunge.

To ansatte som har vært med i mange år - Jan "Ulv" Tyssøy (t.v.) og Svein Olsen.

FØSEN AS
TOTALLEVERANDØR AV OLJE OG FILTER

Ta servicen selv - spar penger!

- › Vi tilbyr alt av olje og filter til gode nettoppriser
- › Behjelpelig med tekniske spørsmål og produktvalg
- › Leverer i hele landet
- › Gunstige betingelser på frakt
- › Fraktfritt over gitte volum

47 96 47 03 / 47 96 47 92
post@fosen-as.no | www.fosen-as.no

God stemning på spisebrakka. Noen av de mange Sartor & Drange-ansatte som jobber på Sotrasambandet.

Da vi var på besøk for tolv år siden fortalte Bjørøy hvordan han og Hetlevik møttes første gangen. Det langvarige samarbeidet startet med at en guttunge kom på anlegget som Sartor Maskin drev på en dag. Han spurte om å få henge opp et bilde han hadde tegnet. Det fikk han lov til på én betingelse, at han skulle bli maskinfører da han ble stor. Seks år senere kom en ung mann inn på kontoret til Bjørøy for å søke jobb som maskinfører. Han fikk lærlingkontrakt og siden 1999, et kvart århundre siden, har Hetlevik (43) vært ansatt i selskapet.

- Begynn i tide

Kåre Bjørøy er blitt 60 år, og begynte altså planleggingen for generasjonsskifte allerede da han var 48 år. Begynn i tide, er hans råd.

– Det er for sent å starte prosessen når det kun gjenstår få år før man skal pensjonere seg. Det er

Adrian Bouvier er opprinnelig fra Argentina og er ansatt som prosjektingeniør. Han har vært på Sotrasambandet-prosjektet siden oppstarten i 2022, og forteller at det er en stor fordel å kunne spanskt når man jobber som UE for et spansk og italiensk selskap.

mange som har ringt for å få råd, men det er ikke veldig mange som har fulgt opp og gjort det samme ennå, sier han.

I tillegg til å selge seg ned i eget selskap, har han også gitt fra seg mye av ansvaret. Den daglige driften overlot han til Arild Bothun for sju år siden, og har selv vært prosjektsjef siden da.

– Arild og jeg utfyller hverandre veldig bra. Han er systematisk, mens jeg er nok mer impulsiv av meg. Prosjektsjef-rollen passer meg bra, da jeg liker å ha kontakt med kundene og finne gode løsninger sammen med dem, sier Bjørøy. Han ser for seg å fortsette i rollen noen år til.

– Jeg har sagt at om seks-sju år skal jeg bli vaktmester på eiendommene vi eier. Da skal jeg gå rundt å klippe roser og lignende.

Solgte fond for å bli medeier

Selskapet han startet i 1990 hadde tre ansatte og omsetningen var på 2,1 millioner kroner. 34 år senere er de om lag 220 ansatte, og i fjor omsatte Sartor & Drange for vel én milliard kroner. Da selskapet ble solgt til Eleda hadde 106 aksjonærer eierinteresser i selskapet.

– Det var moro at det var så mange ansatte som hadde tro på prosjektet og selskapet. Det har skapt en god lagfølelse og helt klart vært viktig for at vi har lyktes, sier Bjørøy. Han forteller at en av de første ansatte som kjøpte seg inn i selskapet, solgte fondene han hadde satt av til barna for å få muligheten til å bli medeier i selskapet.

– Det gjorde også sitt til at jeg også måtte skjerpe meg. Det viste seg heldigvis å bli en fornuftig investering. Han satt igjen med en god slump penger da vi solgte selskapet, sier Bjørøy.

Viktig prosjekt

Etter salget til Eleda tidligere i år, går driften som vanlig i Sartor & Drange. Selskapet er for tiden fullt opptatt som underentreprenør på Sotra Link-prosjektet, og

har vært det siden 2022. De har fire kontrakter på prosjektet, på til sammen ca. 600 millioner kroner.

– Sotra Link er det største prosjektet vi noen gang har vært med på, og det har vært viktig for oss disse siste to årene. Det var nemlig mange andre prosjekter som var i slutfasen da vi fikk kontraktene, sier Bjørøy. Sartor & Drange er én av flere lokale entreprenørselskaper som er UE for Sotra Link Construction JV ANS.

OPS-kontrakt

Sotrasambandets nye 9,4 km firefelts vei skal fjerne flaskehals, redusere reisetiden og forbedre sikkerheten for trafikanter, syklistere og gående mellom Øygarden og Bergen kommune.

Sotrasambandet var i 2021 den største enkeltkontrakten Statens vegvesen noen gang hadde inngått. Det var også den største offentlige veikontrakten som ble tildelt i Europa i det året.

Prosjektet ble godkjent av Stortinget i desember 2021, og rammen er på 23,1 milliarder kroner. Sotrasambandet er et offentlig-privat samarbeid (OPS), og det er Sotra Link AS som har inngått OPS-kontrakt med Statens vegvesen om å finansiere og gjennomføre prosjektet. Sotra Link AS eies av Ibsen Investment Holdings (forvaltet av Macquarie), Webuild og SK ecoplant.

Sotra Link AS har satt ut arbeidet i kontrakten til

Jan "Ulv" Tyssøy i samtale med Edgar Bjørøy som er innleid av Sartor & Drange på prosjektet. Ceir Ove er som du kanskje gjettest, bror til Kåre.

to hovedentreprenører. Det er selskapet Sotra Link Construction JV ANS som prosjekterer og bygger veien. Intertoll Norge AS skal ha ansvar for drift og vedlikehold av veien når den er ferdig bygget.

Sotra Link Construction JV ANS består av entreprenørselskapene Webuild (Italia), FCC Construcción (Spania) og SK ecoplant (Sør-Korea).

Bro- og tunnelssystemet Sotrasambandet består av

VINTER

SMPRODUKT.NO

UTSTYR PRODUSERT I HARDOX 450 STÅL

VI TILBYR HARDOX & STREX STÅL
I ALLE VÅRE PRODUKT-LØSNINGER.

FORESPØRSEL ELLER BESTILLING?
RING 926 40 293

SNØUTSTYR

- ISRIVERSKUFFE
- ISRIVERSKJÆR
- KLAPPVINGE 4400
- KLAPPVINGE 5600
- KLAPPVINGE 6700
- KOMBISKUFFE
- SNØSKJÆR

741 00 150

info@steinkjer-mekaniske.no

EGNE PRODUKTER

PROFILSKUFFE • PLANERINGSSKUFFE • PUSSESKUFFE • GRAVESKUFFE • KABELSKUFFE • KANALSKUFFE • RENSKESKUFFE • DYRKINGSSKUFFE • ASFALTBALJE • SMKLEMMER • KOMBISKUFFE • MM

SMPRODUKT.NO

Hovedbrua blir 30 meter bred, 900 meter lang og får 145 meter høye tårn. Sartor & Drange har hatt oppdraget med grunnarbeidene til fundamentene og tilførselsveier.

Det er flere tunneler i prosjektet. Her har Sartor & Drange bygget tilførselsveier og utfører wiresaging i tunnelåpningen til venstre på bildet.

19 bil- og fotgjengerunderganger, 23 tunnelportaler, 22 bruer og viadukter, nye firefelts motorveier og 14 km med fortau og sykkelveier. Det skal også bygges om lag 24 km med tofelts adkomstveier.

Hovedbrua blir 30 meter bred, 900 meter lang og får 145 meter høye tårn. Drotningstunnelen blir nesten 2000 meter lang, og Harafjelltunnelen blir bygget om. Det blir også tre tunneler for fotgjen-

gere og syklistar ved Janahaugen, Kiplehaugen og Harafjellet.

Sotra Links kontrakt med Statens vegvesen har en verdi på 19,8 milliarder kroner, som inkluderer drift og vedlikehold av veianlegget i 15 år med opsjon på ytterligere 5+5 år.

Sotrasambandet skal etter planen åpne for trafikk 1. juni 2027. ●

VINTERKLAR ATV

FÅ MED UTSTYR VERDT OVER

19.000,-

VED KJØP AV EN NY HONDA TRX

VINTERPAKKE
 KOMPLETT BRØYTESKJÆR
 BAGASJEBOKS 80L
 VARMEHOLKER
 REGNTREKK

FINN NÆRMESTE FORHANDLER PÅ HONDAATV.NO

IMPORTØR OG DISTRIBUTØR
KELLOX

FRAKT OG MONTERING TILKOMMER, KAMPANJEN VARER TIL 30.11.2024

CONTAINERE, MASKINER OG UTSTYR TIL KILDESORTERING

PART OF **SULO** GROUP

Bestill NÅ
for levering
i vinter!

Sandsilo/strøsingel

Våre sandsiloer har ståttak med grabbefeste som standard og er klargjort for montering av varmeelementer. Kommer i 5m³ og 8m³, og stativene kan leveres i ulike høyder (1,5m, 2m og 3m).

Dumpercontainer i Hardox kvalitetsstål for bl.a. sprengstein.

Transportflak med innkjøringsbroer i stål. Beregnet for transport av tyngre maskiner.

Hjullastercontainere med / uten lokk:
3 - 5 - 8 - 10 - 14 m³

info@euroteknikk.no • tlf. 400 06 130

www.euroteknikk.no

Årets lærebedrift 2024 – Kandidat 4

Pukk, stein og menneskelig utvikling

Franzefoss Pukk i Trøndelag har hatt lærlinger siden 1997. På det meste har bedriften hatt hele 10 lærlinger inne samtidig, og det er tatt 35 fagprøver siden 2009. – Nesten alle ansatte har fagbrev. Og de få som ikke har det, er i ferd med å ta det, sier anleggssjef og faglig leder, Sturla Nyutstumo.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

De tre anleggene til Franzefoss Pukk i Trøndelag driver med uttak av en rekke ulike bergarter, og tar imot alt fra asfaltflak, sprengstein og gravemasser til biogjødsel og kvernet hageavfall. Totalt er det 33 ansatte på de tre anleggene, og det satses stort på opplæring og lærlinger. Sturla Nyutstumo er selv svært engasjert i dette arbeidet, og han har sittet i prøvenemda for fjell- og bergverksfaget i nesten 20 år. Nå er bedriften nominert til prisen for årets lærebedrift i MEF/OKAB.

– Det er veldig hyggelig å få denne anerkjennelsen. Det gjør ingenting om vi ikke vinner. Bare det å bli nominert betyr jo at vi gjør noe riktig her, sier anleggssjefen.

– Dette er heller ikke noe vi skal ta æren for selv; det er det tette og gode samarbeidet med både skolene og Opplæringskontoret for anleggs- og bergfagene (OKAB) som gjør det hele mulig.

Utvikling av mennesker

– *Hvorfor tar dere inn lærlinger?*

– Det er jo en genial måte å rekruttere på, sier Sturla Nyutstumo uten betenkingstid.

– Vi sliter med å få inn folk, så vi henter mer enn gjerne fra skolen. Målet er selvfølgelig at de skal få fast ansettelse etter endt læretid. Dermed er det viktig for oss som ledere å opptre på en måte som gjør at vi klarer å beholde kandidatene. Senest i går,

TUNGT: Faglig og maskinell tyngde hos Franzefoss Pukk. Nederst fra venstre, med klokken: Rune Sørli (opplæringskonsulent OKAB), Egil Andre Berg (skal ta fagbrev i fjell- og bergverksfaget), Even Bøkseth (praksiskandidat fjell og bergverksfaget), Håvard Leer (stående, lærling fjell- og bergverksfaget), Jonas Øverby (formann vedlikehold avd. Vassfjell), Simon Kvam (lærling fjell- og bergverksfaget), Preben Aleksander Borthen (lærling fjell- og bergverksfaget), Kristian Ekren (lærling fjell- og bergverksfaget), Alf Martin Holte (formann drift avd. Vassfjell) og Sturla Nyutstumo (anleggssjef Franzefoss Pukk Trøndelag).

ga vi tre tidligere lærlinger fast ansettelse. Han ene har faktisk ikke rukket å ta fagbrevet ennå, fortsetter Nyutstumo. Han forklarer at bedriften sverger til en helhetlig tankegang:

– Det er ikke lønna i seg selv som gjør at man velger å satse på dette yrket. Vi må tilby en totalpakke, der menneskelig utvikling er en vesentlig del. Vi har et verdigrunnlag her i bedriften, oppsummert i tre begreper; «tøff kjærlighet», «hel ved» og «stadig bedre». Alt har med utvikling av mennesker å gjøre. Vi ønsker stadig å gjøre forbedringer, og vi skal være pålitelige, forutsigbare og trygge. Det hele handler om å skape en kultur. Det dreier seg ikke bare om å bli faglig dyktig, men også at man skal bli en stødig person – et «dugandes» menneske. Også hvis noen slutter hos oss, vil vi at de skal kunne tenke tilbake på at de har fått med seg en folkeskikk og en sunn kultur herfra, som de tar med seg videre i livet som ballast. Livet er mer enn bare stein og Franzefoss, slår han fast, tydelig engasjert.

Interesse og motivasjon

– *Hva er de viktigste egenskapene dere ser etter når dere tar inn lærlinger?*

– De må ha interesse for faget, de bør være motiverte og det skader heller ikke med litt praktiske egenskaper, smiler Nyutstumo.

– Minstekravet er i hvert fall at man ønsker å jobbe, og at man kommer i tide. Litt flåsete sagt, så har vi ikke bruk for flinke folk som sitter hjemme. Når det er sagt, så har vi nesten ikke noe fravær her i bedriften, sier han.

– Vi er ikke opptatt av karakterer, men fraværet ser vi på. Vi snakker også med lærerne og forhører oss litt om elevene. De aller fleste lærlingene har dessuten vært her på utplassering først, og da får vi jo se hvordan ting fungerer før vi tar dem inn.

Muligheter for de fleste

– Vi tar inn kandidater med helt ulike forutsetninger. Mange er flinke praktisk, men lei av å gå på skole. Ta for eksempel Alf Martin Holte her, som er driftsformann på dette anlegget og faglig leder i

IKKE BARE STEIN: – Det dreier seg ikke bare om å bli faglig dyktig, men også at man skal bli en stødig person – et «dugandes» menneske. Livet er mer enn bare stein og Franzefoss, sier anleggssjef og faglig leder, Sturla Nyutstumo.

fjell- og bergverksfaget. Han var rimelig skolelei da vi tok ham inn på utplassering, men han viste seg å være en særdeles dyktig kar med ekstremt gode holdninger, forteller Sturla Nyutstumo og ser fornøyd bort på sin driftsformann.

– Han fikk stilling som bas rett etter at han hadde tatt fagbrev, noe som er veldig uvanlig. Deretter tok han videreutdanning og lederkurs, og snart fikk han jobb som formann. I dag har Alf fingrene borti det meste her på anlegget, og styrer i praksis mesteparten av butikken! Han er et godt eksempel på at det

«Vi har et verdigrunnlag her i bedriften, oppsummert i tre begreper; «tøff kjærlighet», «hel ved» og «stadig bedre.»»

Sturla Nyutstumo, anleggssjef og faglig leder

FRANZEFLOSS PUKK AS, TRØNDELAG

Nominert av: MEF region Midt

Hjemsted: Trondheim, Trøndelag

Omsetning 2023: Ca. 158 millioner kroner

Antall ansatte: 33 i regionen

Antall lærlinger: 4 (12,1 % av arbeidsstokken)

Lærlinger i hvilke fag: 1 i anleggsmaskinmekanikerfaget og 3 i fjell- og bergverksfaget.

Antall som har tatt fagbrev siste tre år: 11

Sted: Trondheim

JOBBER FOR LÆRLINGENE: Fra venstre: Jonas Øverby (formann vedlikehold, avd. Vassfjell), Sturla Nyutstumo (anleggssjef Trøndelag) og Alf Martin Holte (formann drift, avd. Vassfjell).

I FRONT: Franzefoss Pukk AS i Trøndelag har utpekt seg positivt over lang tid, og OKAB har vurdert å nominere bedriften til prisen for Årets lærebedrift i mange år, ifølge opplæringskonsulent Rune Sørli.

er muligheter for de fleste, bare de har tilstrekkelig interesse og motivasjon, sier Nyutstumo, som selv er bevis på det samme.

– Jeg slutta tidlig på skolen, og hadde bestandig dårlig samvittighet for at jeg ikke tok mer utdanning. Da jeg begynte i Franzefoss, meldte jeg meg på alle kursene jeg kunne. Snart kom tilbud om fagprøve, og jeg tok fagbrev først i fjell- og bergverksfaget og deretter i anleggsmaskinførerfaget. Så balla det bare på seg: først ble jeg bas, så avdelingsleder og deretter anleggssjef, før jeg for fire-fem år siden fikk ansvaret for alle anleggene i Trøndelag. Så det står ikke på muligheter, hvis man bare vil.

Samarbeid med NAV

Bedriften er heller ikke fremmed for å ta inn lærlinger via NAV-systemet.

– Vi har et veldig godt forhold til NAV, og vi har sikkert tatt inn ti personer derfra opp gjennom årene. Tre av dem har også blitt fast ansatt. Vi har en inne her fra NAV nå; Even Bøkseth. Han har vært her et drøyt år, og vi håper å gjøre en avtale med OKAB om å være lærebedrift for ham om et års tid. Da kan vi lage et læreløp for ham, så han kan ta kompetanseprøve etter fire år og fagbrev etter fem år, sier Nyutstumo.

– Han har slitt litt med å finne sin plass både på skole og i arbeidslivet, men her hos oss har det gått veldig bra så langt, og han har vist meget gode holdninger. Han kjører hjullaster og har blitt svært selvstendig. På over ett år har han kun vært borte én eneste dag. Det sier litt om innstillingen.

Prøver å se et større bilde

– Hvordan følges lærlingene opp i bedriften?

– Vi har fire faglige ledere i bedriften, og sammen med OKAB sørger vi for at lærlingene får vært med på alt de trenger, inkludert interne kurs, for å ha best mulig forutsetninger når det er tid for fagprøven, forklarer Nyutstumo.

– Vi tilrettelegger så godt vi kan for hver enkelt lærling, også på det personlige plan. Jeg har en levere-

«Jeg har en leveregel som går ut på at ting må fungere på hjemmebane, det må fungere på arbeid, og det er en fordel at man har god helse. Hvis én av disse tre er i ulage, så vil det påvirke de to andre variablene.»

Sturla Nyutstumo, anleggssjef og faglig leder

gel som går ut på at ting må fungere på hjemmebane, det må fungere på arbeid, og det er en fordel at man har god helse. Hvis én av disse tre er i ulage, så vil det påvirke de to andre variablene. Vi prøver også å være fleksible, slik at det for eksempel er mulig å jobbe inn og ta fri på fredager, noe særlig de som kommer langveis fra setter pris på, fortsetter han.

– Ett av målene her på anlegget er å være inkluderende. Det høres kanskje ut som en floskel, men vi er dønn seriøse på at de som kommer hit skal føle seg ordentlig velkomne og bli inkludert. Vi skal gi dem en reell følelse av trygghet. Vår visjon er «samfunnets beste valg», og det forplikter! Det går ut på at vi skal opptre ryddig og ordentlig overfor kunder, naboer og andre, og ikke minst skal vi ta vare på våre ansatte, våre lærlinger og de som er på utplassering. Igjen; vi prøver å se et større bilde enn bare pukk og stein.

Har utpekt seg positivt over lang tid

Opplæringskonsulent i OKAB Trøndelag, Rune Sørli, har fulgt opp lærlingene i Franzefoss Pukk i en årrekke, og han er full av lovord om bedriftens arbeid.

– Bedriften har utpekt seg positivt over lang tid, og vi har vurdert å nominere dem i mange år. De kan vise til en høy gjennomføringsgrad for sine lærlinger, og mange består fagprøven med meget godt, noe

som tyder på god opplæring underveis. Beviset for at lærlingene trives, er at de aller fleste fortsetter som fast ansatte etter at de får fagbrevet. Noen går også over på et nytt læreløp for et fagbrev nummer to, noe bedriften også oppfordrer til, sier Sørli.

– Franzefoss Pukk tar også inn kandidater uten den «riktige» utdannelsen, og legger da til rette for gjennomføring av manglende fag. Bedriften har et solid team av faglige ledere, hvorav flere selv har vært lærlinger her og dermed vet hva som er viktig for å oppnå både faglig fremgang og personlig trivsel. Dersom en lærling støter på utfordringer underveis i læreløpet, så gir de ikke opp uten skikkelig kamp, og de er ikke sene om å forlenge lærekontrakten uten tilskudd for å få lærlingen i mål, avslutter han. ●

Ved å kåre **Årets lærebedrift** ønsker Maskin-entreprenørenes Forbund (MEF) å premiere foretak som i særlig grad har utmerket seg i sitt arbeid med oppfølging av lærlinger og/eller lære kandidater. MEF håper at prisen kan bidra til å synliggjøre det viktige utdanningsarbeidet som gjøres av næringslivet, og at den vil inspirere og motivere bransjen som helhet. Kåringen av **Årets lærebedrift 2024** finner sted i januar på Arctic Entrepreneur 2025.

**MODERNE
ENTREPRENØRER
EIER IKKE
GÅRSDAGENS
MASKINER.
DE LEIER
MORGENDAGENS.**

Elektrisk hjuldumper 4wd høyt tipp 1.5t
WACKER NEUSON DW15E HT

RAMIRENT

Det skal lønne seg å leie

Leier du hos Ramirent har du alltid tilgang til en topp moderne maskinpark, og så slipper du å tenke på vedlikehold.

Les mer på ramirent.no

PRAELIA Leverandør av slitegods og maskiner til knuseindustrien

- Kvalitetslitegods fra 18-24% Mangan
- Vi utvikler nye utforminger på plater med nytt material for lengre levetid på deres slitegods
- Vi leverer 4- og 5 ports rotor til VSI-maskiner
- Gode testresultater på våre plater og mantler
- Vi optimaliserer tonn/timer på slitegods

Alltid deler og utstyr på lager med kort leveringstid

PRAELIA AS er kvalitetsleverandør av slitegods, deler/utstyr og maskiner til knuseindustrien

TLF: 95 00 99 22 • E-post: beritelise@praelia.no
FØLG OSS PÅ FACEBOOK: **PRAELIA AS**

Villere og mer ekstremvær gir utfordringer med ras og overvann. Perfekt vær for store, robuste og sterke betongrør som ligger støtt under alle forhold.

FAKTA OM BETONGRØR:

Basal leverer store, robuste og sterke betongrør og kummer, slik at du kan være trygg på at anlegget holder de neste 100 årene.

I løpet av få år har betongindustrien økt kvaliteten og kuttet utslipp. I 2025 får du betong med CO₂ utslipp nær null.

Betong ligger støtt under alle forhold – også ved ekstreme nedbørsmengder.

Vi vil være den beste samarbeidspartneren for å løse miljøutfordringene med trygge miljøvennlige løsninger, og kan levere produktdokumentasjon og komplett klimafotavtrykk i vår nye nettbaserte prosjektportal.

Scan for mer informasjon

Den batterielektriske DX555 LC-7 veier 55 tonn og er basert på dieselmotoren Develon DX490 LC-7. (Foto: Staad Group)

Batterimaskin på 55 tonn

Nederlandske Staad Group har bygget om Develon DX490 LC-7 til batterielektrisk drift. Develon-forhandler Rosendal Maskin mener 55-tonneren dekker et behov i større infrastrukturprosjekter.

Tekst: Njål Hagen - nh@mef.no

Staad Group har bygget om flere Develon-maskiner, og DX555 LC-7 er så langt den største de har konvertert fra diesel til batterielektrisk drift.

Den 55 tonn tunge el-maskinen er basert på

Graveren er utstyrt med tre batterier med en total kapasitet på 1200 kWh, og skal ifølge Rosendal Maskin, ha nok strøm til en dags drift. (Foto: Staad Group)

Develon DX490 LC-7, som veier rett i overkant av 50 tonn som dieselmaskin.

– Maskinen blir levert med de samme utskiftbare batteriene som våre to andre elektriske maskiner, DX165WR-7 og DX355 LC-7, men DX555 LC-7 vil bli levert med tre batterier, med en batterikapasitet på tilsammen 1200 kWh, uttaler Tor Anders Høgaas, daglig leder i Rosendal Maskin.

Til Norge i 2025

Ifølge Høgaas har maskinen batterikapasitet til en dags drift, og kan lades med DC-lader i hvert batteri, med en kapasitet på 3x120 kW.

Alternativt kan man kjøre med to batterier i maskinen, og lade det siste batteriet, eller ha ekstra batterier for å sikre kontinuerlig drift.

– Vi tror det norske markedet vil se muligheter med denne maskinen, spesielt mot større infrastrukturprosjekter der tilgangen på denne størrelsen maskiner med nullutslipp har vært begrenset. Vi har allerede hatt forespørsler, og gitt tilbud på maskinen. Vi håper på å få maskiner til Norge i løpet av 2025, sier Høgaas. ●

Bli med på gratis webinar!

Torsdag 21. november kl. 08:00-08:45 avholder vi Entreprenørforum med tema:

➔ Nye produkter og tilleggstjenester i Ledningsportalen

Skann med din mobiltelefon og for å melde deg på

To ble til en – Volvo Maskin Service har kjøpt Anleggssenteret Vest. F.v. Jan Erik Roset, distriktsjef Sogn og Fjordane i Volvo Maskin, Kjartan Grønås, avdelingsleder i VMS for Voss og Sogn og Fjordane, Bård Solvik, selger VMS, og Stian Kjøsnes, ordrebehandler VMS. To sistnevnte er med over fra Anleggssenteret Vest.

VMS har kjøpt Anleggssenteret Vest

Nyheten om at Volvo Maskin Service (VMS) har kjøpt Anleggssenteret Vest ble sluppet under første dag av Loendagene. Både VMS og Anleggssenteret Vest hadde egne stands på Loendagene, og oppkjøpet ble godt markert begge steder.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

– Med dette strategiske oppkjøpet styrker Volvo Maskin Service sin lokale tilstedeværelse i Sogn og Fjordane, noe som vil gi økt tilgjengelighet for våre kunder i distriktet, sier Kjartan Grønås, avdelingsleder i VMS for Voss og Sogn og Fjordane. De ansatte i Anleggssenteret Vest, Bård Solvik og Stian Kjøsnes, vil fortsette i sine roller hos Volvo Maskin Service.

Agder Gruppen-konkursen

Anleggssenteret Vest er nå en del av merkenavnet Volvo Maskin Service. Endringen trede i kraft 27.

september – samme dag som Loendagene startet. I forbindelse med dette etableres verksted, delelager og butikk på Moskog. Her tar Volvo over forpliktelser etter Agder Gruppen, som før konkursen hadde kjøpt 50 prosent av Anleggssenteret Vest. Bård Solvik forteller at de var på full vei inn i Agder Gruppen da konkursen ble kjent, men de klarte å stoppe det og fikk kjøpt ut sin del av boet.

– Volvo Maskin Service vil med dette styrke sin posisjon som totalleverandør med alt fra deler, utstyr og verkstedtjenester, sier Grønås. ●

GeoGrav - Ledningsportalen i appformat

GeoGrav er Ledningsportalen i appformat og fungerer ypperlig på mobile enheter. Du bruker samme brukernavn og passord som i Ledningsportalen. Appen er i tillegg stappet med nyttig og ekstra funksjonalitet. GeoGrav er beregnet for entreprenører / firmaer som jobber med graving. Appen hjelper deg først og fremst med å holde orden og oversikt over alle aktive graveprosjekter – enten det kun er dine egne graveprosjekter eller firmaets prosjekter.

- ✓ Skaderapportering
- ✓ Varsling ved graving nær høyspent
- ✓ Fornyelse av gravmelding

Skann med din mobiltelefon for å last ned appen

Hele 29 lærlinger i AF Anlegg var nylig samlet for faglig og sosialt påfyll. (Alle foto: AF Gruppen/Lars Barth-Heyerdahl)

Læringsamling i AF Anlegg

29 ferske lærlinger i AF Anlegg hadde nylig to dager med faglig og sosialt påfyll.

Av: Redaksjonen – anleggsmaskinen@mef.no

Lærningene fikk blant annet høre om HMS-arbeidet i AF Anlegg, de fikk tips om hva som er greit å vite som nyansatt, og de fikk en innføring i systemer som det er nyttig å vite om. I tillegg var det gruppeoppgaver, go-kart og felles middag.

– Det beste var å treffe andre i samme situasjon og andre damer som er lærlinger i AF, sier Nina Kåsen (25) i en melding fra selskapet. Nina er lærling i anleggsmaskinførerfaget og er en av fire kvinner som deltok på samlingen.

Spaghetti og marshmallows

Philip Skaugen var den som sydde sammen opplegget og ledet samlingen.

– Vi har ansatt flinke og motiverte elever fra hele

landet. I AF Gruppen blir de møtt av et veletablert faddersystem hvor de tidlig får ansvar og relevante oppgaver i prosjektet. Lærningene er svært verdifulle for oss, og det er veldig stas å samle dem på denne måten, sier Philip.

Han hadde tatt med seg en gruppeoppgave han selv gjorde i studietiden på NTNU: Bygging av tårn med spaghetti og marshmallows.

Artig og utfordrende

En annen gruppeoppgave gikk ut på å bygge en innretning som hindret et egg fra å bli knust etter et dropp fra to meters høyde. Byggematerialene som var tilgjengelig, var penner, papir, tape, binders, post-it-lapper og papptallerkener. Hver vare hadde en prislapp, og det gjaldt å holde kostnaden nede.

Krevende

Lærningene er fordelt på prosjekter i Oslo, Mo i Rana, Stockholm og Lillehammer. Marte Grosberghaugen (18) jobber med å bygge ny E6 nord for Lillehammer.

– Nå kjører jeg doser på tipp. Jeg har vært med og lagt ut bærelag. Det er artig å prøve noe nytt og utfordre seg, sier Marte.

Lisell Storstein (24) er lærling i fjell- og bergverksfaget. Hun er klar på at yrket er tungt og at det kan være utfordrende.

– Det er mye bruk av maskiner, men mer krevende enn man kanskje tenker seg.

– Er det morsomt likevel?

– Jaja, jeg synes det er givende med litt utfordringer. Det er veldig fint å bruke kroppen. Det har også sine fordeler, man blir god og sterk, ler hun. ●

Lærningene fikk blant annet bryne seg på å bygge tårn med spaghetti og marshmallows.

Rammeavtale på innmåling

Forbedre kvaliteten, spar tid og penger!

Som entreprenør kan du inngå en rammeavtale på innmåling med Geomatikk. Det som skiller oss fra andre ledningsmålere er at vi har god kjennskap til de ulike netteiere, og vet ofte hvordan netteiere ønsker dataene sine innmålt. En rammeavtale med oss sikrer smidige og forutsigbare leveranser. Vi er tilgjengelig på kort varsel, og kan komme innom anlegget flere ganger på åpen grøft og følge fremdriften i prosjektet ditt. Du bestiller enkelt via Ledningsportalen.no – enten som en del av en gravemelding eller som en egen henvendelse.

- ✓ Innmåling av nytt ledningsnett på åpen eller lukket grøft
- ✓ Blåsing og innmåling av søketråd
- ✓ Innlegging av innmålt ledningsnett direkte i netteiers NIS

Skann med din mobiltelefon og les mer!

30 år med Rototilt i Norge

Allerede på slutten av 1980-tallet begynte Erling Ånesland å interessere seg for tiltrotatorene som ble produsert i Sverige, men det var først litt ut på 90-tallet at det begynte å løsne. Nylig ble det markert at Rototilt har vært på det norske markedet i 30 år.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Det føles kanskje ikke som om det har gått så mange år siden Rototilt AS ble etablert, og det stemmer. Det norske aksjeselskapet ble stiftet våren 2014, men Rototilt-historien i Norge startet lenge før det, ja faktisk noen og 20 år tidligere.

Det hele begynte med at Erling Ånesland (77), som den gang var selger hos Åkerman, fattet interesse for tiltrotatorene fra det svenske selskapet Noreco.

Fra Åkerman til Volvo

Noreco lanserte allerede i 1986 den første tiltrotatoren med navnet Rototilt.

– Under Vei og Anleggsmessa på slutten av 1980-tallet fikk jeg eieren av Noreco til å komme med en tiltrotator. Denne monterte vi på en Åkerman-hjulgraver. Da eieren måtte reise hjem kom en annen svenske, Sven-Roger Ekström, og var med de resterende messedagene, sier Erling Ånesland.

– Det var ingen som visste hva en tiltrotator var, og vi brukte mye tid på å forklare hvordan den virket

og hva den kunne brukes til. Jeg solgte tre Rototilt mens jeg var i Åkerman. En til Råde Graveservice og to til Røhn Maskinstasjon, sier han.

Da Åkerman ble solgt til Volvo i 1991 ble Ånesland med over til Volvo, og begynte å pendle til Mastemyr. Men det gikk ikke lang tid før han begynte å se seg om etter noe annet, og i 1992 etablerte han Maskin og Konsult AS. Han leide lokaler i samme bygget som Åkerman holdt til i på Skedsmokorset. Entusiasmen for Rototilt hadde han fortsatt, og han ville prøve å selge tiltrotatorer på det norske markedet.

Konkurs og gjennombrudd

I mellomtiden hadde Noreco gått konkurs, og i 1992 kjøpte Indexator produktrettighetene, navnet Rototilt og flere tekniske løsninger.

– Den gang var det to Rototilt-modeller – RT1401, som var beregnet for bruk på maskiner fra 14 til 20 tonn, og RT830 som egentlig var tilpasset for bruk på 8-tonneren til Kobelco, men passet godt til de største

Det er mange års Rototilt-erfaring på dette bildet. Fra høyre: Erling Ånesland (grunnlegger av Maskin og Konsult AS, og han som fikk Rototilt inn på det norske markedet), Finn Thrane Johansen (Country Manager i Rototilt AS 2014-2017), Hans Röring (eksportsjef i Rototilt AB), Sven-Roger Ekström (produksjef i Rototilt AB og vært med i 35 år), og Hans-Ronald Hohlweg (fungerende Country Manager i Rototilt AS, og var Country Manager fra 2017 til 2023).

Rototilt AS er medlem i Maskingrossisternes forening (MGF), og direktør Tone Lindberg Grøstad hadde med blomster og gratulasjoner til Hans-Ronald Hohlweg og de andre i Rototilt i anledningen av dobbeltjubileet.

Bassøe

– Vår stolthet siden 1949

Helt siden starten i 1949 har dampkjeler vært hjertet i vår produksjon. Gjennom årene har vi levert over 4000 kjeler i alle mulige varianter. Men én ting har stått støtt: Bassøe-navnet.

Bassøe-kjelen ble til gjennom et fruktbart samarbeid med oppfinneren Erik Bassøe. Fra den gamle vedfyrte modellen til dagens toppmoderne DG5, har Bassøe-kjelen vært førstevalget for mange.

DG5 – Kraftpakken for krevende forhold

Vår nyeste modell, DG5, er resultatet av årelang erfaring og innovasjon:

- 🔧 Perfekt for tining av stikkrenner og som varmekilde på byggeplasser
- 🔧 Driftssikker, robust og ytelsessterkt
- 🔧 Enkel i bruk – trenger verken trykkvann eller strøm
- 🔧 Drives av en pålitelig Honda bensinmotor
- 🔧 Mekanisk regulering – ingen kompliserte elektroniske deler

DG5 leveres enten på hjul med høyderegulerbar drag, eller som stasjonær utgave for lastebil eller henger. Standard er den med 20 eller 25 m stakelange på trommel. Trenger du løfting? Vi har sertifisert løfteramme som tilvalg.

Sikkerhet først: Bensintank og oljepåfylling er adskilt fra brennerrommet.

Trenger du noe spesielt?

Vi skreddersyr gjerne en løsning for deg.

Vil du vite mer?

Sjekk ut nettsiden vår eller ta kontakt for en prat. Vi er her for å hjelpe!

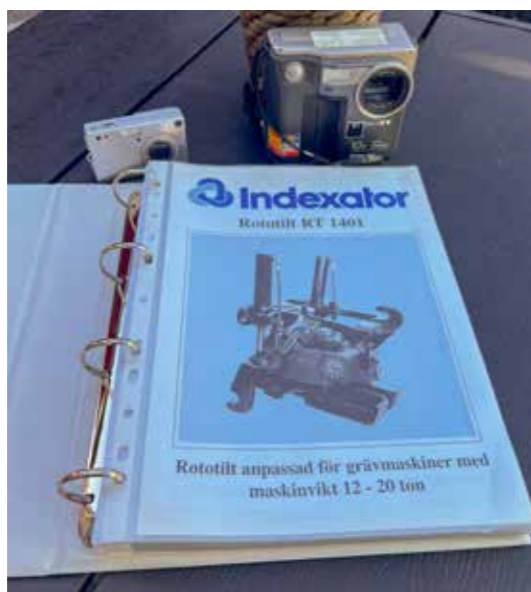

Dette er den første Rototilt Erling Ånesland solgte. Tiltrotatoren ble solgt i 1993, og kunden var Gunnar Dalby. Ånesland kjøpte tilbake tiltrotatoren for noen år siden og ga den til Rototilt. Ifølge Ånesland har tiltrotatoren gått mer enn 27 000 timer.

maskinene i 8-tonnsklassen, sier Ånesland. Det skulle vise seg at det ikke var enkelt å selge Rototilt i det norske markedet.

– Maskinselgere oppfordret kundene til ikke å kjøpe produktet, men overtalte heller kundene til å kjøpe en pusseskuffe. Jeg skjønte raskt at jeg måtte selge direkte til maskineierne, og den første tiltrotatoren solgte jeg til Gunnar Dalby i 1993. Det var modellen RT1401. Denne kjøpte jeg tilbake for noen år siden, og den står utstilt ute på gårdsplassen her i dag, sier Ånesland. Senere solgte han en tiltrotator til maskineier Jostein Paulsen fra Lier. Han kjørte fast for Arne Olav Lund (AOL), og etter en introduksjon for eierne i AOL under Anleggsdagene (forløperen til Arctic Entrepreneur), som den gang ble arrangert på Orlud på Hamar, solgte han tre tiltrotatorer som skulle monteres på tre nye Cat-maskiner selskapet nettopp hadde kjøpt.

– Dette ble gjennombruddet for Rototilt i Norge, sier Ånesland. Han forteller at svenskene Hans Röring og Sven-Roger Ekström skal ha mye av æren for suksessen. Begge to har vært med siden starten i Indexator, og har tilbrakt mye tid i Norge de siste 30 årene. Röring er i dag eksportsjef mens Ekström er produksjef i Rototilt AB.

På slutten av 1990-tallet kjøpte Erling Ånesland nabotomten til Åkerman-bygget, og begynte grunnarbeidene til bygget som huser Rototilt den dag i dag. Bygget sto ferdig i 2000, og eies fortsatt av Ånesland gjennom hans eiendomsselskap.

Mye spesialtilpasninger

På spørsmål om hvordan det var å montere Rototilt på maskinene i starten, svarer Ånesland at det var til tider utfordrende.

– De færreste maskinene hadde ekstrahydraulikk. Vi måtte skjære hull i hyttegulvet for å legge inn hydraulikkører til en ekstra pedal. Denne ble brukt til å styre oljemengden til tiltrotatoren. På spakene var det kun knapper som styrte av og på de forskjellige funksjonene. Det var noe mer avansert å bruke tiltrotatoren den gang, sier Ånesland.

Han benytter anledningen til å takke Alfsen Mek Verksted på Åkrene i Lillestrøm.

– I tillegg til tilpassing og ombygging for hydraulikken, måtte mye konstrueres fra bunnen av. Jeg hadde også krav til at det skulle monteres slangebruddsventil på klo som ble brukt til steinarbeider. Dette pluss mye mer fikk jeg veldig god hjelp av Alfsen Mek Verksted til, sier Erling Ånesland.

10-års jubileum

Som nevnt tidligere ble Rototilt AS etablert i 2014. Den gang ble Finn Thrane Johansen ansatt som Country Manager, og ledet selskapet frem til mai 2017. Da overtok Hans-Ronald Hohlweg rollen og ledet selskapet frem til Michael Hällström overtok i begynnelsen av 2023. Hohlweg fikk da ansvaret for videre satsning for QuickChange. Da Hällström sluttet i sommer, ble Hohlweg fungerende Country Manager, og det er han som tar imot kunder og andre gjester da selskapet markerer både 10- og 30-årsjubileum denne høstdagen. ●

Ånesland har tatt vare på mye dokumentasjonen fra mange år i bransjen. Kameraet til høyre på bildet var det første digitale kameraet Ånesland kjøpte. Bildene ble lagret på en floppy-disk som kunne lagre 16 bilder.

Scania tar sikkerhet til et nytt standardnivå

NY STANDARD: AIRBAG

Norsk Scania AS skaper en enda tryggere arbeidsplass for sjåføren når airbag i ratt og sidevindu blir standard.* Standarden gjelder alle førerhustyper, med mulighet for tilvalg av sidegardin for passasjer. Scania er siden 2017 eneste lastebilprodusent med sideairbag for det europeiske markedet.

Ta kontakt med din lokale selger for tilbud på en ny og enda tryggere Scania i dag.

*Gjelder på lastebiler solgt nye i Norge fra 15.09.2024

SCANIA

MEFs kvinnenettverk er populært, og vokser stadig.

MEF-damene inntok hovedstaden

Drøyt 130 MEF-kvinner var nylig samlet i Oslo sentrum for faglig påfyll og inspirasjon.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Det var under Arctic Entrepreneur i 2022 at MEFs kvinnenettverk ble lansert – med over 100 damer til stede. Siden har det vært flere samlinger, både lokalt og regionalt, i tillegg til det årlige treffet på Arctic Entrepreneur på Gardermoen, som nå har blitt fast tradisjon. I høst samlet det stadig voksende

kvinnenettverket seg på ny – denne gang på hotellet The Hub i Oslo sentrum.

Bakgrunnen for opprettelsen av kvinnenettverket var å tiltrekke seg, utvikle og beholde kvinner i den fremdeles svært mannsdominerte anleggsbransjen. Nettverket gir kvinner som allerede har valgt bransjen, et fellesskap og styrker deres tilhørighet både til anleggsbransjen og MEF.

– Det er jo mange damer som begynner å interessere seg for bransjen. Målet vårt nå er å få flere damer med på medlemsmøter i MEF, for der er det fortsatt litt dårlig oppmøte. Vi har jo like mye rett til, og like mye igjen for, å være der som mennene. I tillegg ønsker vi å få flere damer inn i styrer, og ikke minst lederstillinger i bedriftene der ute, sa lederen for kvinnenettverksutvalget i MEF, Ann-Therese Kristoffersen. Hun er også representant i MEFs hovedstyre og daglig leder i Buskerud Anleggstransport AS. Utvalget består for øvrig av seks personer; én fra hver region.

Ekstremt treningsregime

MEF Kvinner hadde hentet inn et velkjent navn fra idrettsverdenen til å holde et inspirasjonsforedrag denne høstdagen i Oslo. Og Kjetil André Aamodt leverte varene. Han fortalte, med en god porsjon

Utvalget i MEF Kvinner lot seg ikke be to ganger da de kunne bli tatt bilde av sammen med Kjetil André Aamodt. Fra venstre: Mona Milde (Veflen Entreprenør) fra region Øst, Tove Anita Tveitan (Tveitan Maskin & Eiendom) fra region Sørøst, Inger Åse Hernes (Arne Hernes) fra region Midt, Kjetil André Aamodt, leder av utvalget Ann-Therese Kristoffersen (Buskerud Anleggstransport), Camilla Djønne (Djønne Eiendom AS) fra region Vest og Linn Moberg (Sundquist Anlegg AS) fra region Nord. Ikke til stede: Janne-Elin Slethei Horpestad (Sandnes Maskin) fra region Sørvest.

humor, både om skikarrieren og oppveksten på Lambertseter og Holmlia, med det ekstreme treningsregimet faren hans satte i gang.

– Utenfor blokka på Lambertseter tok søsteren min og jeg 100 pushups, 100 situps, 100 knebøy, 100 ryggøvelser og de 12 viktigste yogaøvelsene hver eneste dag. Dette var i 1978, og ingen på Lambertseter visste hva yoga var engang, så naboene rista på hodet og syntes vi var klin gærne. Og det var vi jo for så vidt også, sa han lattermildt til en lydhør forsamling.

– Fra syvårsalderen trente jeg hver dag. Og da mener jeg hver eneste dag, om det så var julaften eller 17. mai. Så var det én dag, da jeg var 12 år, at jeg valgte å ikke trene. Da hørte jeg faren min si «tenk på denne dagen når du taper et OL-gull med noen hundreder fordi du ikke trente i dag», fortalte Aamodt. Som en del år senere tapte OL-gullet i utfor på hjemmebane i 1994 med fire hundreder.

– Ytre forutsetninger er det største hinderet for idrettsutøvere. Kanskje i livet ellers også. At man skylder på ytre ting man ikke kan kontrollere. I min idrett kunne jeg skylde på skiene og utstyret, jeg kunne skylde på treneren min og menneskene rundt

meg, eller på vær og vind. Men hvis du alltid har motvind inne i hodet ditt, så spiller det ingen rolle hvilken vei det blåser på utsiden, sa han.

Mannetiss og dametiss

På en fagsamling for kvinner i MEF, var det ikke annet enn naturlig at også MEFs egen toppsjef, Julie Brodtkorb, holdt innlegg.

– Vår bransje har en utrolig viktig rolle i samfunnet, for vi er der folk bor. Jeg har undersøkt dette, og det viser seg faktisk at MEF er representert i hele 344 av 357 kommuner. Vi er altså den bransjen som er mest spredt over hele landet, sa hun.

– Men hvis vi i fremtiden skal fortsette å være den næringen vi er i dag, så kan vi ikke rekruttere fra bare 50 prosent av befolkningen. Da har vi utspilt vår rolle. Ikke minst går vi glipp av utrolig mange talenter. For det er ingenting som tilsier at jobbene ute på anlegg er bedre tilpasset en med mannetiss enn en med dametiss, for å si det enkelt. Dette er nemlig ikke så tungt fysisk arbeid lenger.

Det jeg er veldig glad for, er at vi har så mange gode forbilder, som dere her i salen, sa Brodtkorb.

MEFs administrerende direktør, Julie Brodtkorb, var selvskreven foredragsholder.

MODUL-SYSTEM

Spesialister på kjøretøyutstyr til servicebiler

Ta kontakt for gratis innredningskonsultasjon!
Tel. 67 07 72 73 | info@modul-system.no

MODUL-SYSTEM AS | Svend Haugs Gate 11, 3013 DRAMMEN | www.modul-system.no

Gina Vibeke Ytterborg fra Statens vegvesen (f.v.), Mona Milde fra Veflen Entreprenør AS og Sjur Wethal fra Nasta snakket om bærekraft og det grønne skiftet i anleggsbransjen.

På en annen arbeidsplass, hos en større entreprenør, hadde det til og med skjedd en voldtekt i dusjen på jobb, kunne Bernardini fortelle.

– Er det noe vi gjerne kunne ha samarbeidet om, så er det å jobbe med rådgiverne på ungdomsskolene der ute. For der er det mye rart, fortsatte hun.

– En kvinnelig lastebilsjåfør hos oss på Sunnmøre, gikk til en rådgiver på ungdomsskolen da hun var 15 år, og sa at hun hadde lyst til å bli lastebilsjåfør. «Du trenger jo ikke å bli det», sa den mannlige rådgiveren. «Hadde det ikke vært bedre om du heller ble frisør?» De har jo makt disse menneskene, så hun tenkte at jo, kanskje han har et poeng. Så hun gikk faktisk to år på frisørlinja, før hun sluttet og ble lastebilsjåfør. Altså, slike holdninger kan vi ikke ha der ute blant studierådgivere, slo hun fast til en lett hoderystende forsamling. ●

Kari Bernardini fra Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF) og deres eget kvinnennettverk fortalte litt om samarbeidet med MEF Kvinner, og hva slags utfordringer kvinner sliter med i bransjen.

Ikke nok strøm

Blant andre foredragsholdere, var fagsjef i MEF Jørgen Kreyberg som snakket om den pågående kampanjen om psykisk helse; mens Tone Gulliksen og Marianne Nordli fra MEF-skolen, informerte om ulike kurs, spesielt det helt nye kurset om presentasjonsteknikk. Det var også satt av tid til temaet bærekraft og det grønne skiftet. Her holdt både Mona Milde fra Veflen Entreprenør AS, Gina Vibeke Ytterborg fra Statens vegvesen og Sjur Wethal fra Nasta innlegg.

– Det er ikke nok strøm per i dag, i hvert fall ikke i Oslo og Akershus. Vår bedrift har i flere prosjekter

avtalt å bruke el-maskiner, og vi har møtt opp med el-maskiner, men så har det ikke vært nok strøm tilgjengelig. Vi er derfor nødt til å få utviklet strømmenettet vårt, sa Mona Milde.

– Det er også for mye «stilskriving» i bransjen for å vinne anbud. For hvordan vekter man egentlig 30 prosent miljø? Det kan ikke være opp til oss entreprenører å skrive om hvor flinke vi er til å kjøre sparkesykkel eller å spare lys på kontoret for å vinne en jobb, sa hun.

– Den maskinen som slipper ut aller minst CO2, er den maskinen som aldri blir bygget, sa Sjur Wethal fra Nasta, som innrømmet at det var litt dumt å si når han lever av å selge maskiner.

– Vi må derfor hjelpe dere til å beholde maskinene mye lenger. I dag er gjennomsnittlig utskiftningstakt mellom fem og syv år. Vi må i hvert fall doble den, sa han.

Utdaterte rådgivere og kniv på jobb

MEF Kvinner har også inngått et samarbeid med Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF), og deres eget kvinnennettverk. Kari Bernardini fra NAF var på plass på The Hub og fortalte litt om samarbeidet, og hva slags utfordringer kvinner sliter med i bransjen. Det gikk blant annet på upassende kommentarer fra mannlige kollegaer, kommentarer som var så dumme at det brøt ut lett latter i salen. Men det var også langt mer alvorlige episoder. På én arbeidsplass var det en dame som følte seg nødt til å gå med kniv på jobb(!), for den mannlige sjefen var så innpåsliten.

– Det kan ikke være opp til oss entreprenører å skrive om hvor flinke vi er til å kjøre sparkesykkel eller å spare lys på kontoret for å vinne en jobb, sa Mona Milde fra Veflen Entreprenør.

HELAUTOMATISKE
HURTIGFESTESYSTEMER
OG TILTROTATORER

OilQuick Norge AS | tlf. 67122460 | www.oilquick.com/no

ORIGINALEN SIDEN 1993

Frigjør kraften i gravemaskinen din

RC™ Tiltrotators fra Rototilt® har en ekstra effektiv hydraulikk som frigjør kraften i gravemaskinen din. Sammen med styresystemet RC™ System og RC™ Joysticks blir det enklere å styre tilt og rotasjon, slik at du oppnår resultater raskere, og du kan også halvere energiforbruket sammenlignet med tidligere generasjoner. Det sparer både tid og drivstoff.

Les mer på rototilt.com

Flere fordeler med Rototilt Control

- SecureLock™ er inkludert som standard og oppfyller kravene i EN474.
- Oppgrader til QuickChange™ når det passer for deg.
- Rask fjernstøtte med appen RC™ Connect

Dette er Rototilt Control

RC™ Joysticks | RC™ System | RC™ Tiltrotators | RC™ Connect

rototilt.com

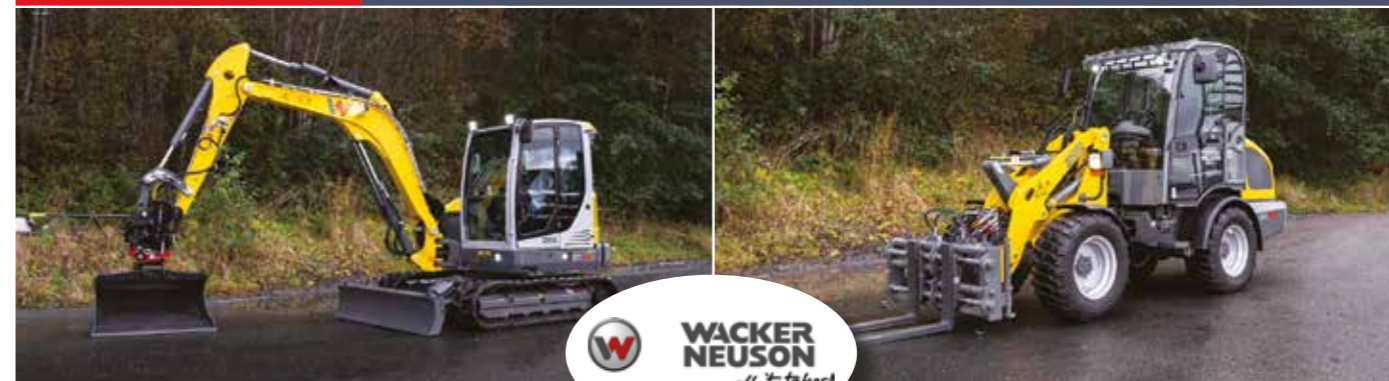

Skjetne Maskin

Etabl. 2003

Vi leverer anleggsmaskiner og et stort utvalg av hydraulisk og mekanisk utstyr:

Wacker Neuson komplett range. Demolering og gjenvinning, vegetasjonsfjerning, skuffer og mekanisk utstyr for hjullastere og gravemaskiner. Feiemaskiner, pallegafler, vinterutstyr og skuffer for traktor og hjullastere. Grøftesikring, nydyrkingsfresere og veivedlikehold fresere for traktor pluss mye mer.

Vi har utstyret du trenger!

Se våre hjemmesider på skjetne-maskin.no & groftesikring.no

post@skjetne-maskin.no | Tlf: 72 88 44 60

Rv. 7 over Hardangervidda inngår i en stor veidriftskontrakt Presis Vegdrift har i Vestland. Før vinteren setter inn må brøytestikkene på plass.

Forbereder fjellovergangen for vinteren

Rundt om i Norges land har det i høst vært full aktivitet med å sette ut brøytestikker før vinteren setter inn for alvor. Ikke alle steder holder det med enkle brøytestikker i bambus eller plast, som over Hardangervidda hvor det settes ned seks meter lange trestammer.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Da vi kjørte over Hardangervidda fra vest til øst tidligere i høst, var Presis Vegdrift og Geilo Tomteservice i ferd med å fullføre oppsettingen av noen tusen brøytestikker på den ca. 15 kilometer lange strekningen av riksvei 7 fra Halne, på grensen mellom Vestland og Buskerud, til Haugastøl.

Strekningen over fjellet som Presis Vegdrift har driftskontrakt på er totalt 42 km, og er en del av veidriftskontrakten selskapet signerte med Statens vegvesen for to år siden. Femårskontrakten omfatter 471 kilometer riksvei, pluss 78 kilometer gang- og sykkelvei i Hardanger, Sogn og Voss, og som blant annet består av fire fjelloverganger og verdens lengste veitunnel, Lærdalstunnelen.

Fem-seks meter

Arbeidet med å sette ned de fem-seks meter lange

brøytestikkene gjøres av arbeidslaget som består av Olav Johan Dale, Olav Rosseland, Jon Kåre Hovden (alle tre fra Presis Vegdrift), Tore Skogheim, Geilo Tomteservice, og Espen Brattli, som driver enkel-personforetak, og er innleid både til denne jobben og brøyting om vinteren. Det er for øvrig også Geilo Tomteservice.

Olav Johan Dale forteller at de begynte for et par uker siden, og blir ferdige i løpet av de neste par-tre dagene. Arbeidet består i å sette ned nye brøytestikker på hele den ca. 15 kilometer lange strekningen, pluss å bytte ut ødelagte på resten av fjellovergangen.

Samkjørt arbeidslag

Arbeidslaget er godt samkjørte hvor alle har sin oppgave. Først i rekka er Tore Skogheim og hans Cat M314F hjulgraver med påmontert pigghammer.

Arbeidslaget består av fem menn som har hver sin oppgave – pigge, sette ned brøytestikka, frakte sand, fylle sand i hullet rundt brøytestikka og sette på reflekstape.

Tore Skogheim fra Geilo Tomteservice pigger hull til de fem-seks meter lange trestammene som brukes som brøytestikker over Hardangervidda. Olav Johan Dale har jobben med å løfte brøytestikkene ut av hengeren og plassere dem i hullet.

Han siger fremover og pigger hull til brøytestikka. Så løfter Olav Johan Dale brøytestikka ut av hengeren og setter den ned i hullet. Rett bak følger Jon Kåre Hovden i hjulgraveren Volvo EW160E med en henger full av sand. Sanden henter han ut i pusseskuffa som han plasserer i behagelig arbeidshøyde slik at Espen Brattli enkelt kan hente ut sand og fylle i hullet rundt brøytestikka. På den måten sikrer de at brøytestikka står riktig og fast i hullet. Til slutt kommer Olav Rosseland

med reflekstape som han fester på brøytestikka og sørger for at alle refleksene står i samme høyde.

Vi blir overrasket over hvor raskt arbeidslaget jobber, og det tar ikke lang tid før de må stoppe opp for å flytte skiltene og lysreguleringen som står i hver ende av arbeidsområdet. Da vi forlater dem kan de se ned til Haugastøl, noe som forteller dem at nå gjenstår det bare å sette ned noen få hundre brøytestikker og så er veien klar for vinteren. ●

Sted: Hardangervidda

Vreten skogsvogner
fra 5,5 t lasteevne med 5 m parallellkran
til 15 t med 8,1 m kran.

Vreten vegskraper
fra 2 m til 2,4 m arbeidsbredde.

Importør: **CF Maskin Follo AS, Vestby**
 64 86 33 99 / 970 00 267

KVALITET OG SERVICE

Den tyske traktorprodusenten Fendt valgte å legge lanseringen av sin splitter nye elektriske traktor til Norsk Folkemuseum på Bygdøy. Her skinner den om kapp med Gol stavkirke.

VERDENSLANSERING:

Fendt lanserte el-traktor i Norge

Den helelektriske traktoren Fendt e100 Vario ble høytidelig avduket foran et internasjonalt pressekorps på Bygdøy i Oslo i midten av september.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Da den tyske traktorprodusenten Fendt skulle presentere sin splitter nye elektriske traktor for verden, valgte de å legge begivenheten til Norsk Folkemuseum på Bygdøy. Det er faktisk første gang noensinne at Fendt har lansert et produkt utenfor Tyskland, kunne Roland Schmidt, nestleder i Fendt marketing, fortelle under seansen.

– Norge er jo tross alt verdensledende på elbiler, sa

han til en lydhør forsamling landbruks- og anleggsjournalister fra en lang rekke land.

Håper å selge 100 stk.

For ganske nøyaktig ett år siden ble Fendts aller første batterielektriske traktor, Fendt e100 V Vario, lansert. Det var imidlertid en forholdsvis liten og ikke minst smal variant, som det norske salgsapparatet ikke

CF Maskin Follo as.
www.cf.no

DET FINNES ALLTID EN ROBUSHENGER TIL DITT BRUK!

Vi treffes på: Agrisjå på Stjørdal 25-27/8-2023 | Anleggstreff Våler 1-2/9-2023 | Dyrskun på Seljord 8-10/9-2023 | Park og Anleggsmessen i Nova Spektrum Lillestrøm 8-9/11-2023

IMPORTØR:
CF Maskin Follo AS, Vestby 6486 3399 / 9700 0267

KVALITET OG SERVICE

En god gammeldags avduking av ble gjennomført. Det manglet bare trommevirvler.

hadde all verdens tro på for markedet her til lands. Til den nylig avdukede Fendt e100 Vario er det derimot helt andre forventninger.

– Det er jo denne vi har venta på! Vi har fått seks bestillinger på den smale varianten, men vi regner med et langt bedre salg av denne nye el-traktoren i «standard» størrelse. Vi håper på å selge opp mot 100 eksemplarer av denne i løpet av 2025, sier salgssjefen for Fendt i Norge, John Henrik Stadtler, til Anleggsmaskinen. Han forklarer at mens den smale modellen er ca. 107 cm bred, så har den nye «standard-modellen» en utvendig bredde på 2,16 meter og en høyde på 2,64 meter med standarddekk.

– Den er nok ikke først og fremst en erstatning for det vi allerede har av dieseltraktorer, men den vil være et meget godt supplement. Til eksempelvis tungt jordarbeid eller omfattende snørydding langs vei, vil nok ikke batterikapasiteten være tilstrekkelig, men til lettere oppgaver som feiing, lettere snørydding, arbeid i parker og kirkegårder, og ikke minst

til innendørsbruk, vil den være helt ypperlig, sier Jørgen Skjelin, produksjef for Fendt i Norge.

Pilotmarked i Norge

Saltvedt forteller videre at produksjonen på den smale modellen begynner nå i høst, mens den nye, bredere modellen vil bli produsert fra andre kvartal neste år, på fabrikken i Marktoberdorf helt sør i Tyskland. Bestillinger kan de imidlertid ta imot allerede i dag.

– Vi er veldig stolte av dette! Både av traktoren i seg selv, og det faktum at de la arrangementet hit til Norge, sier salgssjefen fornøyd.

– Norge har for øvrig, sammen med Nederland og Tyskland, vært pilotmarked for den smale modellen. For den nye standard-modellen legges det fra årsskiftet til ytterligere fem land; Sverige, Danmark, Østerrike, Sveits, Italia og Spania. Vi har stor tro på at denne vil bli midt i blinken for det norske markedet, og det har allerede vært mye etterspørsel etter den, spesielt fra kommuner.

Driftstid på 4-7 timer

Fendt e100 Vario er godkjent for en hastighet på opptil 40 km/t. Den har tre ulike kjøremoduser: Maksimalt effektområde i henhold til ECE R85 er 50 kW (68 hk) i Eco-modus. I Dynamic-modus er opptil 55 kW (75 hk) tilgjengelig, mens maksimaleffekt er opptil 66 kW (90 hk) i korte perioder i Dynamic+-modus.

Traktoren har et maksimalt dreiemoment på 347 Nm, som ifølge Fendt skal sikre en god trekraft og en dynamisk kjøreopplevelse. Med en batterikapasitet på 100 kWh oppnår den en driftstid på mellom fire og syv timer.

Lading

Når det gjelder lading, er Fendt e100 Vario utstyrt

Dette er første gang noensinne at Fendt har lansert et produkt utenfor Tyskland.

Landbruks- og anleggsgjournalister fra en lang rekke land hadde funnet veien til lanseringen under vakkert høstvær i Oslo.

med en CCS2-kontakt og den er kompatibel med standard vegguttak eller offentlige ladepunkter. Type 2-pluggen muliggjør lading via vekselstrøm opptil 22 kW. Traktoren kan også lades via den mye brukte industrikontakten med 32 A i kombinasjon med en mobillader med 22 kW. Med denne

ladekapasiteten kan batteriet lades helt opp innen ca. 5 timer.

DC hurtiglading med opptil 80 kW ladeeffekt er mulig, via en CCS-kontakt. Batteriet kan da lades fra 20 til 80 prosent kapasitet på rundt 45 minutter. ●

Nestleder i Fendt marketing, Roland Schmidt (t.v.) og salgsansvarlig i Fendt Norge, John Henrik Stadtler.

AARSLEFF

FUNDAMENTERING & BORING

FUNDAMENTERING

ENERGIBORING

HORISONTALBORING

+47 400 06 909 | snb@boring.no | www.boring.no

Illustrasjonsfoto: Runar F. Daler

Spørsmål om arbeidstid

MEF-juristene får daglig henvendelser og spørsmål fra medlemmer. I denne saken svarer de på ofte stilte spørsmål om arbeidstid.

Av: Solveig Nørstrud Wanvik - anleggsmaskinen@mef.no

1. Våre ansatte vil gjerne jobbe inn fredagene ved å jobbe lange dager i begynnelsen av uka. Hvordan får man til det?

Det som beskrives her er en såkalt 4:3-ordning, altså en ordning hvor det arbeides fire dager, for deretter å ha fri tre dager. Det vanligste er at arbeidstakerne arbeider mandag til torsdag, slik at de har fri fredag til søndag. For at fredagen skal kunne «arbeides inn», vil arbeidstiden som vanligvis fordeles på fem dager, fordeles på fire. Dette betyr at man får lange dager mandag til torsdag. Hvis dette gjør at arbeidstakerne får lengre arbeidsdager enn ni timer arbeidstid mandag til torsdag, må man ha en gyldig og skriftlig avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden for at ordningen skal være lovlig. Hvis det f.eks. skal jobbes ti timer hver dag mandag til torsdag, for deretter å ha fri på fredag, må man ha en avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden.

Gjennomsnittsberegning av arbeidstiden kan avtales skriftlig med den enkelte arbeidstaker, eller det kan skriftlig avtales med den tillitsvalgte i bedrifter som

er bundet av tariffavtale. Et tredje alternativ er søknad til Arbeidstilsynet. Arbeidsgiveren må derfor sørge for at arbeidstidsordningen avtales skriftlig, evt. etter godkjent søknad fra Arbeidstilsynet.

Merk at det uansett er grenser for hvor mange arbeidstimer det kan jobbes hver dag og hver uke, også når man har avtalt gjennomsnittsberegning av arbeidstiden. Disse vil variere avhengig av om avtalen er inngått med den enkelte arbeidstaker, med tillitsvalgte for en tariffbundet bedrift, eller etter godkjenning fra Arbeidstilsynet.

2. Kan man jobbe mer hvis man har avtalt gjennomsnittsberegning av arbeidstiden?

Nei. Det kan ikke jobbes flere timer totalt sett, selv om man har avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden. Gjennomsnittsberegning av arbeidstiden er kun en ordning som gjør at arbeidstiden kan organiseres slik at det enkelte dager eller perioder arbeides lengre dager, for at det deretter skal være kompensierende dager eller perioder med fri.

3. Hvor lange dager og hvor mange dager arbeid i uka kan man planlegge med hvis man har avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden?

Dette avhenger av hvordan gjennomsnittsberegningen av arbeidstiden er avtalt.

a. Avtalt med den enkelte arbeidstaker

Hvis man har avtalt gjennomsnittsberegning av arbeidstiden direkte med den ansatte, kan det arbeides inntil ti timer på én enkelt dag og inntil 48 timer ila. én enkelt uke. Denne grensen på 48 timer per uke kan igjen gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker, som gjør at det kan arbeides inntil 50 timer ila. én enkelt uke.

b. Avtalt med tillitsvalgt (for bedrifter som er bundet av tariffavtale)

Hvis gjennomsnittsberegningen av arbeidstiden er avtalt med tillitsvalgt, så kan det arbeides inntil 12,5 timer den enkelte dag, og inntil 48 timer ila. uka. Denne grensen på 48 timer per uke kan igjen gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker, som gjør at det kan arbeides inntil 54 timer ila. én enkelt uke.

c. Søknad til Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet har anledning til å godkjenne at det arbeides inntil 13 timer om dagen, og inntil 48 timer i løpet av en uke. Grensen på 48 timer kan gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker. MEF erfarer at Arbeidstilsynet kan godkjenne opptil 60 timer i uken.

d. Godkjenning fra fagforening med innstillingsrett

For bedrifter som er bundet av en tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett, kan det søkes om godkjenning av arbeidstidsrotasjoner som går utover rammene som er beskrevet over. Dette gjelder for eksempel for bedrifter som er bundet av Anleggs-overenskomsten MEF-NAF og Miljøoverenskomsten MEF-LO.

OBS! Husk likevel at i løpet av perioden med gjennomsnittsberegning, så skal den gjennomsnittlige arbeidstiden ikke overstige ni timer i døgnet eller 40

Solveig Nørstrud Wanvik, advokat i MEF.

timer i løpet av uka. For tariffbedrifter skal den gjennomsnittlige arbeidstiden ikke overstige 37,5 timer i uka. Det betyr at dersom arbeidstaker i perioder arbeider lengre dager eller uker, må arbeidstakeren i andre perioder arbeide kortere dager eller uker. Dette gjelder både når gjennomsnittsberegningen er avtalt med arbeidstaker, med den tillitsvalgte eller etter godkjenning fra Arbeidstilsynet.

4. Den arbeidstidsordningen vi ønsker å ha, krever at vi er bundet av tariffavtale. Hvordan får vi tariffavtale?

En forutsetning for at bedriften skal bli bundet av en tariffavtale, er at det må eksistere en fagforening som enten fremmer krav om tariffavtale, eller som arbeidsgiver kan forhandle fram en tariffavtale med. Det betyr at de ansatte i bedriften først må ha et ønske om å organisere seg. Arbeidsgiver kan ikke pålegge de ansatte å organisere seg, og kan heller ikke nekte arbeidstakerne å organisere seg. Det er

NORDISK FJELLSIKRING

Gjerdens Fjellsikring og Visinor Fjell slår seg sammen, og skifter navn!

E-post: post@nordisk-fjellsikring.no
Tlf: 400 03 780
Web: www.nordisk-fjellsikring.no

VISINOR GF GJERDEN FJELLSIKRING

Norges ledende firma innen fjell- og bergsikring!

derfor helt opp til hver enkelt ansatt om de ønsker å organisere seg eller ikke.

De ansatte kan enten organisere seg ved å danne en lokal fagforening som har til formål å ivareta arbeidstakernes interesser overfor arbeidsgiver, eller de kan melde seg inn i en større landsdekkende fagforening.

Dersom de ansatte har organisert seg ved å danne en lokal fagforening eller «klubb», kan arbeidsgiver og den tillitsvalgte som fagforening har valgt å la seg representere av, inngå en tariffavtale.

Dersom de ansatte organiserer seg ved å melde seg inn i en landsdekkende fagforening, vil fagforeningen kunne fremme krav til MEF om at det skal opprettes tariffavtale ved bedriften. Dette skjer normalt når omtrent halvparten av arbeidstakerne i tariffområdet er organisert.

Mange arbeidstidsordninger kan avtales når bedriften er bundet av en lokal tariffavtale inngått med en lokal fagforening. Noen arbeidstidsordninger krever likevel godkjenning fra en større fagforening, og vil kun være mulig for bedrifter som er bundet av en tariffavtale inngått med en fagforening med innstillingsrett (en fagforening med minst 10 000 medlemmer).

Ettersom det er opp til arbeidstakerne å velge om de ønsker å organisere seg eller ikke, er det lite arbeidsgiver kan gjøre for å få i stand en tariffavtale ved bedriften hvis de ansatte ikke er organisert.

5. Oppdragsgiver vil at anlegget skal gå tolv timer om dagen, og vil at våre ansatte også skal jobbe lange dager. Kan vi pålegge arbeidstakerne overtid for å få til dette?

Nei. Overtidsarbeid kan kun benyttes når det er «særlig og tidsavgrenset behov» for det. Overtidsarbeid kan f.eks. benyttes når det oppstår uventet arbeidspress på grunn av sykdom hos arbeidstakerne, når det er nødvendig for å sikre anlegg og maskiner, ved uventede situasjoner som ekstremvær m.m. Arbeidsgiver kan aldri planlegge med bruk av overtidarbeid for å få til en arbeidstidsordning med lange dager.

FAKTA

Det er mange regler om arbeidstid, og arbeidstid er regulert i arbeidsmiljøloven, tariffavtaler og i kontrakt. I tillegg finnes det særlige regler om arbeidstid for sjåførere, unge arbeidstakere og arbeidstakere med ledende eller særlig uavhengig stilling. Svarene i denne artikkelen er basert på hovedreglene om arbeidstid i arbeidsmiljøloven kapittel 10, særlig bestemmelsene §§ 10-4, 10-5, 10-6 og 10-12.

6. Hvor mange lovlige overtidstimer per uke og måned kan arbeidstaker jobbe?

Arbeidstakere kan maksimalt jobbe inntil 10 overtidstimer i løpet av én uke, inntil 25 timer i løpet av fire sammenhengende uker og inntil 200 timer i løpet av ett år. Disse grensene må sees i sammenheng, som f.eks.: Dersom en arbeidstaker arbeider 8 overtidstimer hver uke i én måned, har arbeidstakeren arbeidet 32 overtidstimer i løpet av fire sammenhengende uker. Selv om vedkommende er innenfor grensen på inntil 10 overtidstimer i løpet av hver enkelt uke, overstiger overtidstimenegrensen for maksimalt 20 overtidstimer i løpet av fire sammenhengende uker.

I tillegg finnes det regler om samlet arbeidstid. Samlet arbeidstid er alminnelig arbeidstid + eventuelle overtidstimer. Grensene for samlet arbeidstid er inntil 13 timer i løpet av ett døgn, og inntil 48 timer i løpet av én uke. Det betyr at i praksis vil en arbeidstaker som arbeider 9 timer hver dag og 40 timer i uka, kun ha anledning til å arbeide inntil fire overtidstimer på den enkelte dag, og kun åtte overtidstimer på den enkelte uke.

For bedrifter som er bundet av tariffavtale, kan det avtales skriftlig med den tillitsvalgte en utvidet grense for overtidstimer. Arbeidsgiver i tariffbundet bedrift og den tillitsvalgte kan avtale inntil 20 overtidstimer i løpet av én uke, inntil 50 timer i løpet av fire sammenhengende uker og inntil 300 timer i løpet av ett år. For bedrifter som er bundet av tariffavtale, kan det også inngås skriftlig avtale med tillitsvalgte om unntak fra grensene for samlet arbeidstid.

7. Er beredskapsvakt arbeidstid?

Deler av beredskapsvakten skal som hovedregel regnes som arbeidstid. Arbeidsmiljøloven sier at for beredskapsvakter utenfor arbeidsstedet, skal som hovedregel minst 1/7 av beredskapsvakten regnes med som arbeidstid, avhengig av hvor belastende vaktordningen er.

Det betyr at dersom man har en beredskapsvakt på sju timer, skal som hovedregel én time av beredskapsvakta regnes som arbeidstid.

Arbeidstilsynet kan etter krav fra arbeidsgiver eller arbeidstakernes tillitsvalgte, fastsette en annen beregningsmåte, dersom beregningsmåten på 1/7 er urimelig.

For bedrifter som er bundet av tariffavtale, kan arbeidsgiver og den tillitsvalgte skriftlig avtale seg vekk fra at 1/7 av beredskapsvakten skal regnes som arbeidstid. ●

BRIGADE

SAFETY FIRST!

BRIGADE leverer alt av sikkerhetssystemer til tunge kjøretøy og arbeidsplasser hvor sikkerhet er i høysetet.

De leverer kamerasystemer for ulike behov som **Backeye® 360** som viser et 360° samlest bilde på monitor, **ZoneSafe®** system for å redusere risikoen på utsatte arbeidsplasser, **White Sound®** ryggevarsler som automatisk justerer volum etter hvor mye støy det er rundt kjøretøyet.

NORDICLIGHTS

POWERFUL MACHINES REQUIRE POWERFUL LIGHTS!

NORDIC LIGHTS leverer kvalitetslys for alle typer maskiner, alt fra små kompaktlaster til store mobilkraner.

Maskiner med NORDIC LIGHTS kan kjøres døgnet rundt i mørket og i et utfordrende miljø. Alle NORDIC LIGHTS lamper er beskyttet mot støv, vann, store temperatursvingninger og har veldig lang levetid.

STARTAX

MASKIN-TEKNISK AS

DIN MASKINELEKTRO DELELEVERANDØR!

Hvorfor velge Startax?

- Bredt sortiment på lager
- Rask levering
- Kvalitet til gode priser
- Høy kompetanse gjennom mange år
- Stort fokus på hybride, elektriske kjøretøy og maskiner
- Vi leverer også deler til kjøretøy, landbruk og marine

www.startax.net | post@startax.no
Rosenholmveien 20, N-1252 Oslo
22 62 05 50

HYDREMA

KEEPS YOU MOVING

Lavt marktrykk. Mere trekraft. Stor mobilitet.

912GS

SNAKK MED DUMPER-SPECIALISTEN!

HYDREMA.NO

Skann for mer info.

HYDREMA NORGE AS

www.hydrema.no

God anleggsstemning i Loen

Loendagene betegnes av mange som landets vakreste anleggsmesse. Fra fredag 27. til søndag 29. september var Hotel Alexandra og omliggende overnattingssteder fylt opp med entreprenører og deres familier.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Årlig begivenhet

Det som på slutten av 70-tallet begynte som et lite møte med 20 deltakere, har siden den gang utviklet seg til å bli en årlig begivenhet av dimensjoner. Messa er i dag ikke bare det desidert største enkeltarrangementet som blir avholdt på ærverdige Hotel Alexandra, men også ett av de største arrangementene i regi av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF).

Loendagene arrangeres av MEFs fylkesavdelinger i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, og arrangøren forteller om godt besøk. Messageneralene Espen Wicken og Øyvind Bergset ønsket nærmere 700 påmeldte deltakere, et 50-talls utstillere og ca. 2500 besøkende velkommen til utstillingen i løpet av helgen.

Maskinkonkurranse

Fredag var det blant annet paneldebatt med kommunal- og distriktsminister Erling Sande (Sp) og Frank

Sve (Frp), som blant annet sitter i Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget. Det hele ble ledet av MEFs direktør Julie Brodtkorb.

Loendagene er et populært familiearrangement hvor både to og tre generasjoner samles, og en sosial møteplass for å skape samhold og entusiasme. Foruten utstillingen, både ute og inne, var det flere faglige seminarer i løpet av helga, det var festmiddag og det var underholdning. Lørdag var det maskinkonkurranse for barn og ungdom, og ledsagertur til Melkevoll Bretun ved Briksdalsbreen. Ikke minst var messa, som alltid, en viktig sosial møteplass for anleggsbransjen. Tilbakemeldingene tyder på at årets Loendager var en stor suksess.

Det er bare å holde av i kalenderen neste års Loendagene allerede nå: 26.-28. september 2025.

Det var i år 44. gangen
Loendagene ble arrangert
ved Hotel Alexandra i Loen.

POLITISK SAMTALE

MEF-sjefen Julie Brodtkorb inviterte kommunal- og distriktsminister Erling Sande (Sp) og Frank Sve (Frp), som blant annet sitter i Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget, til en politisk samtale om infrastruktur, veibygging og tilstanden for anleggsbransjen.

– Bakgrunnen for at det er spennende å ha en politisk samtale i dag, er at om vel en uke legges statsbudsjettet frem. Etter at krigen i Ukraina startet er det én sektor her i landet som har tatt støytten for renteheving og prisstigning, og det er bygg og anlegg. I tillegg er vi i den situasjonen at ingen politikere i dette landet er uenig i at det er veldig dårlig standard på veldig mye av veinettet vårt. Så ble vi glad når det kom en lekkasje om at det kommer litt mer penger til vedlikehold av riksveiene. Men så lurte vi veldig på hva som skjer med de 44 000 kilometerne med fylkesvei. Det er nå bare sånn at rundt 10-11 prosent av veinettet er riksvei, sa Brodtkorb i innledningen.

– Jeg har ikke problem med å si at vi har en kjempeutfordring når det gjelder fylkesveiene våre. Det har vært en økning i standardforskjell mellom fylkes- og riksveiene. Etterslepet er beregnet til å være et sted mellom 95 og 105 milliarder kroner på fylkesvei, sa Sande.

– Mange har oppdaget at vi har en god samferdselspolitikk. Ingen ting fungerer i Norge uten entreprenørene, dere er en utrolig viktig aktør, sa Sve. Før han gikk til angrep på manglende satsning på samferdsel fra sittende Regjering.

Etter hvert ble det en hyggelig samtale mellom de to politikerne, ledet av Brodtkorb, fra scenen i salen på Hotel Alexandra.

Politisk samtale mellom kommunal- og distriktsminister Erling Sande (Sp) (t.h.) og Frank Sve (Frp). Det hele ble ledet av MEF-sjefen Julie Brodtkorb.

Rekkverk kan redde liv.

Vi kan rekkverk. Det har vi holdt på med i snart 50 år.

Enda bedre. Hver dag. For å redde liv langs vegen.

agjerde.no

Lørdag var det maskinførerkonkurranse blant de minste deltakerne, og på ettermiddagen var det premieutdeling inne på hotellet. Det var stor deltakelse til tross for dårlig vær.

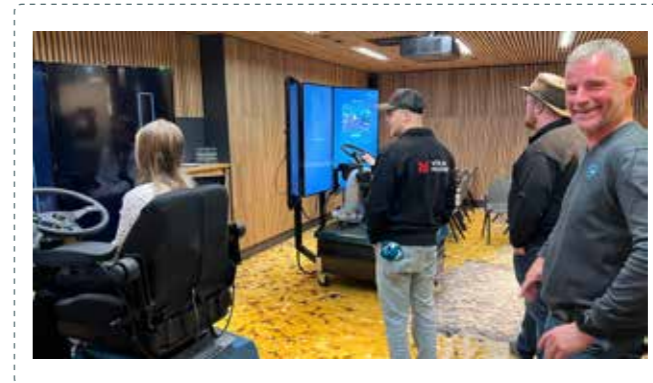
Pon Equipment, med blant annet selger Rune Ask, stilte med flere maskiner på standen. Og som vanlig var det mange som tok turen innom for å slå av en prat og se på Cat-maskiner.

Årets ledsagertur gikk til Melkevoll Bretun ved Briksdalsbreen, og ble ledet av Majken Alsterberg Molland i MEF.

Skiltet på standen til Saferoad forteller i klartekst hva som foregår. Skiltet var for øvrig premie i forbindelse med loddrekningen under middagen på kvelden.

Det var mange som var innom simulatorrommet for å prøve seg som maskinfører. Bjarte Røyseth, opplæringskonsulent i OKAB Sogn og Fjordane, passet på og hjalp folk i gang på simulatorene.

En delegasjon fra Odd Småge AS, fra Aukra utenfor Molde, var innom standen til Rototilt og slo av en prat med Hans-Ronald Hohlweg (t.h.).

På standen til Skjetne Maskin var det skikkelig markering av at selskapet er blitt forhandler av Wacker Neuson i Møre og Romsdal, og fra Trøndelag og nordover. Øyvind Ottinsen (t.h.), produktleder for blant annet Wacker Neuson, og Kristian Aune, selger, holdt stand mens resten av firmaet tok Skyfliten og gikk klatreruta Via Ferrata Loen. Skjetne Maskin kombinerer Loendagene med julebord, og alle ansatte pluss noen ledsagere var i Loen disse dagene.

BROKK SMARTPOWER+

I SITT RETTE ELEMENT

Unngå skader med håndholdt boreutstyr. BROKK 70 med boreårn gjør jobben raskt og effektivt med lav risiko. Ta kontakt med oss for mer informasjon.

Besøk vår hjemmeside, www.brokk.no
Kontakt: info@brokk.no eller tlf: 91 222 333

KSR MASKIN A.S. I samarbeid med Fredheim Maskin AS

Salg og utleie av Neuenhauser kvern og sikteverk

Gneisveien 1, 1816 Skiptvet
Tlf. 959 84 437, post@ksr-maskin.no
www.ksr-maskin.no

◆ **Targo 2500E ZERO grovkvern**

- ◆ Energibesparende direkte drift
- ◆ Reversemodus i full drift
- ◆ God servicetilgang til alle maskindeler
- ◆ 100% Elektrisk, lavest mulig energibehov

◆ **SuperScreener stjernesikt (2F / 3F) ZERO**

- ◆ For sortering av bark, flis, jord, kompost, matjord, avfall og klebrige / fuktige masse
- ◆ Høy kapasitet og meget brukervennlig
- ◆ Lavt innmatingshøyde og lett tilgang til stjenedekket
- ◆ Elektrisk drift

◆ **CE Merking av masser på plass?**

- ◆ Sikteprøver, Los Angeles, Micro Deval, Mølle test, Flisighetsindeks m.m
- ◆ Vi er behjelpelig med CE merking av masser, innledende typeprøving og løpende kontroll samt kontroll på anlegg.
- ◆ Vi tilbyr også test utstyr

Jan Tore Fjeld hos Orica delte ut t-skjorter i årets farge (diva blue).

Thomas Børke, salgssjef hos Hammerglass i Norge, hadde tatt med en sikkerhetsrute som han brukte til å vise frem selskapets nye doble vinduspusser. Den har nå to mindre blader (2x600 mm) i stedet for ett stort (1180 mm), noe som gjør det enklere for kundene å få tak i nye og å bytte pusserblader oftere. Selskapet har også lansert en ny nettside som skal gjøre det enklere for kundene å finne frem.

Svein Ove Espeland er nyansatt avdelingsleder for Rental Group i Bergen.

Ankerløkken ved daglig leder Morten Paulsen (t.v.) og selger Jan-Erik Sundsby, var på plass i sitt faste hjørne på messeområdet inne på hotellet. De har hatt samme plassering siden 2014, og benytter Loendagene til å profilere bedriften på Vestlandet.

Frekventia AS er et frittstående konsultentselskap som er eid av Orica Norway AS, og tilbyr salg og utleie av støy- og vibrasjonsmålere. På standen var det konkurranse hvor man skulle slå på steinen for å nå 50 mm/s vibrasjon på måleren.

REDUSER SALTFORBRUKET MED PLOGER FRA

Push your limits. Expand your boundaries.

MEIREN^{SNOW}

Meiren MSPN 04
 • Med og uten «sideshift».
 (Sideforskyvning av plog)
 • Valgfri utkast i 3 forskjellige høyder.

- 6 stk uavhengige slapseelement med oversprutsjerm og egen sylinder pr. element som følger vegens ujevnheter optimalt.
- Siderulle for rekkverksbeskyttelse.

- Fleksible og støysvake skjærholdere polyuretan, som følger vegen optimalt og løser ut ved påkjørsel.
- Fleksible hjørnesteål, som reduserer skader ved påkjørsel av kantstein mm

- Sideploger med og uten slapseelement.
- For montering direkte på bil
- For montering på krokramme

Post- og besøksadresse:
 Industriveien 33
 2020 Skedsmokorset

Telefon: 22 82 00 00 | Telefax: 22 82 00 01 | E-post: firmapost@grindvold.no

www.grindvold.no

OLJEFIX

Oljefix AS er stolt leverandør av Dragon Natures produkter i Norge

Oljefix AS har i en årrekke levert til en del av de største entreprenørene i landet samt en rekke brannvesen, kommuner, avfallsanlegg, industri o.s.v.

TESS

Oljefix AS har inngått avtale med TESS, som tilgjengeliggjør Dragon Nature-produkter på alle TESS servicesentre. TESS er landets største leverandør av slanger, verktøy og drifts- og vedlikeholdsprodukter med 140 lokasjoner over hele landet.

Dragon Nature er et miljøvennlig produkt laget av naturfibre for enkel absorbering:

- Oljesøl
- Diesell/bensin
- Kjemikalier
- Maling
- Og andre flytende væsker på faste underlag eller vann

Dragon Nature er helt ufarlig for mennesker og dyr, og er 100% miljøvennlig, og svært enkel å bruke!

Naturfibrene har ekstrem høy absorberingsevne, opp til 10 ganger sin egen vekt.

Dragon Nature absorberer væsken raskt, hvilket gir lite nedetid i bedrifter! Det har i tillegg veldig lav egenvekt, noe som gir lavere kostnader ved deponering av absorbert farlig avfall. (ref ISO 14001)

Naturfibrene kan gjenbrukes flere ganger helt til fibre er mettet.

Vedr produktinfo, demo på produktene og vareprøver kontakt Tore Aasbø i Oljefix AS tore@oljefix.no

Next skaper målbar verdi for byggebransjen

Med sine innovative digitale løsninger har Next One Technology endret hvordan bygge- og anleggsbedrifter opererer. Gjennom verktøy som både effektiviserer tidsbruk og øker inntektene, samt forbedrer kontantstrømmen, har Next klart å levere en verdi til kundene som kan være opptil 30 ganger større enn kostnaden for programvaren.

Bygge- og anleggsbransjen møter stadige utfordringer, spesielt når det gjelder å holde prosjekter innenfor budsjett og tidsrammer. For å håndtere disse utfordringene har Next One Technology utviklet digitale verktøy som både forenkler prosjektledelse og ressursallokering, og samtidig skaper betydelig økonomisk verdi for kundene sine.

– Med over ti års erfaring i bransjen har vi sett at løsningene våre ikke bare gir bedre forretningskontroll, men også skaper en enorm verdi for kundene våre, sier Johan Jarskog, administrerende direktør i Next One Technology, og forklarer:

– En investering på 10 000 kroner i vår programvare kan gi opp til 300 000 kroner tilbake.

En analyse utført i samarbeid med en ekstern aktør viser at verdien som Nexts løsninger genererer er 9 til 30 ganger større enn kostnaden for programvaren. Dette resultatet oppnås gjennom økte inntekter, reduserte kostnader og forbedret kontantstrøm.

For eksempel har kunder som bruker Nexts digitale løsning for endrings- og tilleggsarbeid sett en inntektsøkning på opptil 25 prosent per år på disse arbeidene.

– Ved å forenkle og automatisere prosessen kan kundene våre sikre at ingen inntekt går tapt. Det handler om å maksimere hver forretningsmulighet, sier Jarskog.

SPARER MER ENN TO TIMER PER UKE
Tidsbesparelser er også sentrale for verdien Next skaper. Feltarbeidere sparer opptil to timer per uke, mens prosjektledere og administrasjonsmedarbeidere kan spare enda mer. Dette reduserer den administrative byrden og frigjør ressurser som kan brukes på mer lønnsomme aktiviteter. Totalt fører dette til høyere produktivitet og mer effektiv prosjektgjennomføring.

– Vi ser at kundene våre, gjennom raskere og mer oversiktlig fakturering, kan forbedre kontantstrømmen sin betydelig. Dette er avgjørende for å håndtere løpende kostnader og investere i nye prosjekter, påpeker Jarskog.

I tillegg har Next hjulpet kundene sine med å redusere kostnadslekkasje gjennom bedre registrering av materialbruk og arbeidstid. Dette bidrar til at selskapene kan holde prosjektene sine innenfor budsjett og unngå unødvendige utgifter.

– Vi er bare i starten av hva vi kan oppnå. Vår ambisjon er å fortsette å utvikle innova-

tive løsninger som ikke bare løser dagens utfordringer, men også rustet kundene våre for fremtidens krav. Vi ser frem til å hjelpe flere bedrifter med å maksimere sin verdi og styrke sin posisjon i en stadig skiftende bransje, avslutter Jarskog.

OM NEXT:
Next er for ambisiøse entreprenørbedrifter som ønsker sanntidskontroll over hvert prosjekt. Vi er Nordens ledende leverandør av forretnings- og prosjektstyringssystemer for byggebransjen. Next tilbyr skreddersydde, skybaserte verktøy som vil gjøre prosjektene dine mer smidige, håndterbare og strukturerte. Hos Next finner du alle de spesifikke funksjonene du forventer av et system tilpasset alle typer byggeprosjekter

Skog i Litauen

Hvorfor investere i Litauisk skog?

- ✓ En av EUs raskest voksende økonomier og stabil utvikling.
- ✓ Medlem av Schengen-området, EU, euroområdet og er medlem av NATO.
- ✓ Internett-tilkoblingen er en av de raskeste i verden.
- ✓ God infrastruktur og «grønne byer».
- ✓ Et av landene innenfor EU med høyest utdanning.

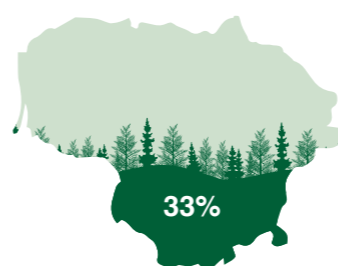
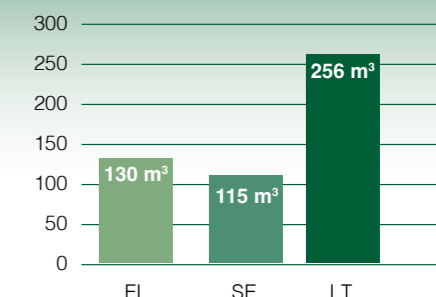
Litauiske skoger

- Furu 35%
- Børk 21%
- Gran 22%
- Resterende ..22%

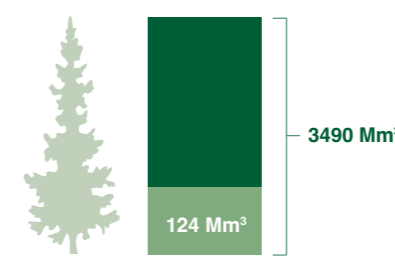
Kvalitet

Det finnes mer enn 2 millioner hektar bra skogsmark i Litauen. Dominerende treslag er furu (35%), børk (22%) og gran (21%). Gjennomsnittlig volum per hektar er 256 m³, å sammenligne med 130 m³ i Sverige og 115 m³ i Finland.

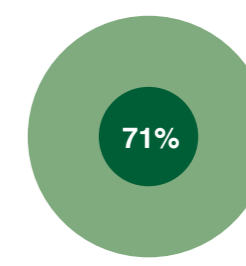
Gjennomsnittlig volum per hektar

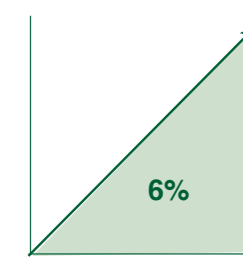
Andelen skogsmark er på 33%.

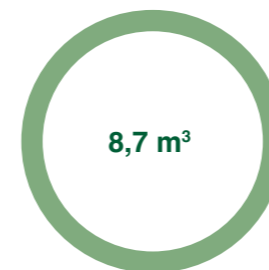
De totale skogsområdene er på 490 Mm³, hvorav 124 Mm³ er fullvoksen skog.

Omtrent 71% av skogen er klassifisert som produksjonsskog.

Avkastningen på skogsinvesteringer er fra 6% og oppover.

Tilvekst

Årlig gjennomsnittlig tilvekst per hektar er 8,7 m³ kubikkmeter skog.

Interessert?

Kontakt oss for mer informasjon: tlf: +370 685 33925 | www.partneriai.lt/sv

UAB INVESTICIJŲ PARTNERIAI

Daglig leder i Toft anleggsservice og teknikk AS, Peter Toft, styrte spakene da et boretårn av typen MDR 1000A montert på en Brokk 60, ble demonstrert i september.

Lekende lett boring med fjernstyrt rive robot

Kombinasjonen Brokk riverobot og Toft boretårn har vært vist på flere messer tidligere. I september fikk vi se hvordan det fungerer i praksis.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Anleggsmaskinen var på plass ved Åros i Asker kommune midt i september. Et boretårn av typen MDR 1000A fra Toft anleggsservice og teknikk, var der montert på en Brokk 60 og ble demonstrert overfor potensielle kunder. Daglig leder i Toft anleggsservice og teknikk AS, Peter Toft, sto selv

med spakene da 35 mm-borekronen boret seg enkelt nedover i fjellet.

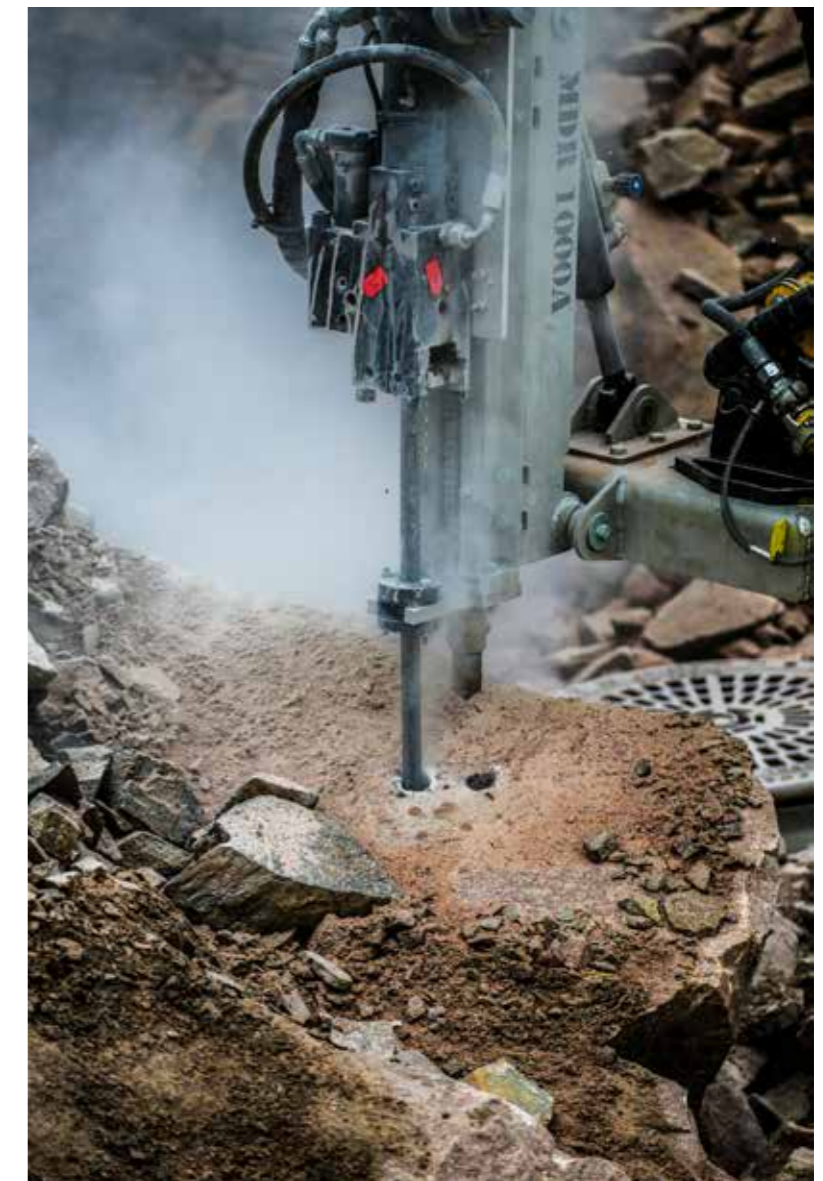
Flere typer boretårn

– Boretårnet ble opprinnelig bygd for gravemaskiner, men det er mer kapasitet på hydraulikken på

en robot enn på en gravemaskin. Man må opp i en gravemaskin på 1,7 tonn for å drive dette tårnet, mens en robot på 600-700 kg kan gjøre det samme, forteller Peter Toft.

Han forklarer at de leverer boretårn i ulike størrelser, hvorav dette er det minste, med en vekt på 115 kilo og en høyde på 1,70 meter.

– Det er viktig å få med at boretårnene leveres med vannspyling eller støvsuger for best mulig støvforhold for brukeren. I tillegg følger det med fysisk eller elektronisk vern mot bevegelige deler. Vi leverer

Boretårnet bruker borekroner på 35 mm til 45 mm. Da kan man, ifølge David Netskar i Brokk Norge, bore et hull med 80 cm dybde på i underkant av to og et halvt minutt. Her er det en 35 mm-borekrone som benyttes.

ingen boretårn uten! Sikkerhet og miljø er viktig for oss, sier han.

– Kan bore fra fluktstolen

David Netskar i Brokk Norge har invitert flere potensielle kunder for å vise fram de praktiske fordelene med boretårn påmontert Brokk-maskiner.

– Dette er jo morsomt utstyr! I stedet for å stå og slite med håndholdt, kan man her bare sette seg i fluktstolen med en cola mens man borer, sier Netskar spøkefullt.

Peter Toft (t.v.) i Toft anleggsservice og teknikk, og David Netskar i Brokk Norge demonstrerte nyvinningen overfor potensielle kunder.

– De svært kompakte dimensjonene på Brokk-maskinen, gjør det også mulig å komme gjennom smale åpninger og for eksempel inn i trange kjellere.

Utvider markedet

– Det hadde vært interessant å se dette tårnet på en Brokk 90, som har enda bedre stabilitet, overhørte vi en kunde si under demonstrasjonen. Ikke noe problem, ifølge Peter Toft.

– Større tårn blir for tunge for Brokk 60/70, men dette lille tårnet kan godt monteres på Brokk 90, 100 og 110, sier han og røper at han ser et stort potensial for boretårnene.

– Vi har solgt 50 boretårn foreløpig. Nå er vi også i forhandlinger med et selskap i Storbritannia for salg der, forteller han. De store tårnene produseres for øvrig i Kragerø, mens de minste produseres i Danmark og tilpasses her i Norge. ●

– Vi bruker en Brokk 60 her nå, og det fungerer jo bra, men tårnet er jo mest aktuelt for etterfølgeren, Brokk 70. Tårnet bruker borekroner på 35 mm til 45 mm. Da kan du bore et hull med 80 cm dybde på i underkant av to og et halvt minutt. Dette er også svært godt egnet hvis man skal benytte en fjellsplitter i etterkant, forteller han.

VINGE

maskin as

Salg og service

Tlf. 913 34 440
post@vingemaskin.no
www.vingemaskin.no

Din komplette leverandør av betong

Big Block støttemur, rør og kabelkanaler

 Ølen Betong

Telefon 5377 5200 mail@olenbetong.no
olenbetong.no

VINGE

maskin as

Salg og service

Tlf. 913 34 440
post@vingemaskin.no
www.vingemaskin.no

zirius

Komplett
økonomisystem for
entreprenører

REGNSKAP

PROSJEKT

HANDEL

LØNN

FINN UT MER PÅ ZIRIUS.NO

- ✓ Total økonomisk oversikt i prosjekter og delprosjekter med mulighet for inndeling på avsnitt og aktivitet mot budsjett
- ✓ Elektronisk lagring, håndtering og sending av bilag og dokumentasjon
- ✓ Maskin-, time- og materiellregnskap
- ✓ Datafangst på anleggs-plassen

Folkefesten i Seljord

Sted: Seljord

Siden 1866 har folkefesten, handels- og landbruksmessa og fesjået Dyrsku'n årlig samlet rundt 90 000 besøkende. Innenfor portene på Dyrskuplassen kunne man som vanlig få kjøpt alt fra nyttige og unyttige nips og naps, til store landbruks- og anleggsmaskiner.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Tradisjonen tro arrangeres Dyrsku'n andre helgen i september, og 13. til 15. september var det igjen duket for folkefest i Seljord. På Dyrskuplassen var det over 800 utstillere fordelt på det 165 dekar store området, og som tilbydde alt fra kniver, spekepølser og nips til landbruksutstyr og anleggsmaskiner. Med andre ord – noe for enhver smak.

I år igjen var det nesten 90 000 besøkende fra øst, vest, sør og nord, som tok turen til det lille tettstedet i Telemark for å se på hva de mange utstillerne hadde å tilby. Dette gjør arrangementet til en av de største landbruks- og handelsmessene i landet.

Mange millioner

Som vanlig var leverandørene til anleggsbransjen også i år godt representert, og de fleste tilbydere av landbruksutstyr var selvsagt til stede.

Med over 100 store og små aktører blir anleggsutstillingen på om lag 25 dekar det største fagområdet på messa. Ifølge arrangøren omsettes det for om lag 100 millioner kroner på dette området.

Fredag var det offisiell åpning ved ordfører i Seljord, Solveig Sundbø Abrahamsen (H). Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) holdt åpningstalen, og

både Geir Pollestad (Sp), landbruks- og matminister, og finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) var til stede.

De som ikke var til stede på årets Dyrsku'n var ku og geit. På grunn av utbrudd av virusykdommen blåtunge i begynnelsen av september, var det ingen drøvtyggere på årets messe.

Startet i 1866

Som vanlig, og med stor glede, var Anleggsmaskinen også i år til stede på Dyrsku'n. Det er flere med oss som ser på det å delta på folkefesten som en veldig god tradisjon, og er det noe som kjennetegner Dyrsku'n så er det tradisjon.

Det hele startet i 1866 da Even Høyesen Nordgarden stilte et stort område til disposisjon for et fast dyrskue i Seljord. Først og fremst var det handel med dyr, men etter hvert kom andre varer til. Fesjået er fortsatt en viktig del av Dyrsku'n, men utstillerplassen inneholder mye mer enn dyr.

I mange år var det kun et fåtall anleggsmaskin- og utstyrsleverandører som deltok, men i 2010 ble det satt av et eget område, og siden den gang har antall utstillere økt år for år.

Strålende sol og fin høsttemperatur gjorde at mange tok turen til Seljord og Dyrsku'n helgen 13.-15. september.

Maskinførerkonkurransen på standen til MEF trekker alltid mye mennesker.

På standen til Entrac møtte vi på Arne Aas (i midten) som vi var med i lastebilen i vinter da han brøytet E6 sør for Oslo. Han hadde med sønnen Mathias, og sammen slo de av en prat med Hans Christian Hagen om eventuelt kjøp av ny gravemaskin.

KOMATSU

Presis posisjonering gir støtte i arbeidet ditt

Komatsu sin digitale løsning Precision åpner for flere valgmuligheter, for å kunne arbeide smartere og mer effektivt. Takket være den teknologiske utviklingen, er det nå mulig å vise maskinens posisjon med kun noen få centimeters nøyaktighet. Dette danner grunnlaget for flere nye funksjoner og løsninger som gjør arbeidsdagen enklere for maskinfører og forenkler jobbplanleggingen for entreprenøren. Precision utvides nå med flere nyttige fordeler, for eksempel veiledningsstøtte for kjøring på forhåndsbestemte basveier. **Les mer på komatsuforest.no**

Morten Hvattum, salgssjef brukt hos Volvo Maskin, hadde i år som tidligere år auksjon av brukte maskiner. I år var det EC15B, EC18E og en L30 han hadde med til Dyrskuplassen. Budgivningen foregikk skriftlig, og den med høyeste bud søndag kunne ta med seg maskinen hjem fra Seljord etter stenetid.

Morten Kulstad, daglig leder i Kulstad Maskin, hadde blant annet stilt ut alpetraktoren Reform Metrac H70.

Xplosafe er alltid godt synlige på messer.

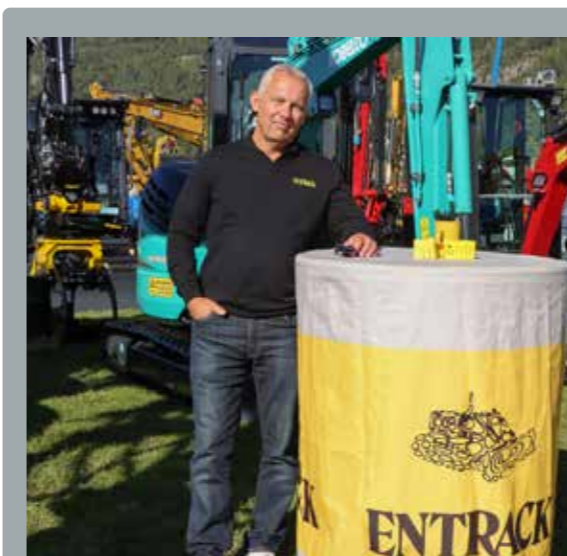
Industri- og lagerbygg

Fjøssystemer Bygg er kjent for sine kostnadseffektive bygg med kort byggetid – lagerbygg, redskapshus og industribygg, både isolerte og uisolerte. Våre bygg har en effektiv og kostnadsbesparende konstruksjon med god arealutnyttelse, og vi tilbyr skredderbygde løsninger til fast pris.

Ta kontakt for informasjon, tilbud eller en uforpliktende prat. Fjøssystemer Bygg, Losnabakkan 50, 2634 Fåvang. Telefon 02634. E-post: bygg@fjossystemer.no

fjossystemer.no **FJØSSYSTEMER**

Michael Hällström begynte som daglig leder i Entrack 1. august. Han kom fra stillingen som country manager i Rototilt Norge.

Mørk Maskin stilte med flere nyheter, blant annet strøvnogn GSS-70. Den har 7 m³ kasse til strøsand, salt og grus opp til 32 mm. Spreddebredde fra 2,2 til 2,8 meter, og har en egenvekt på 3500 kg.

Endre Dyngeland hos Thor Heldal AS viste frem et stort utvalg fra sortimentet til selskapet på standen. Han kunne rapportere om godt salg i solskinet på fredagen.

EFFEKTIV OG SIKKER TRANSPORT SIDEN 1982

Importør: Trøgstad Maskinhandel. Tlf: 69 82 54 00

Ring oss for detaljer
Tlf: 69 82 54 00
Vidar Østby, 911 21 021
Morten Lund, 950 61 250
Jon Torger Rud, 906 08 285

www.baileytrailers.co.uk **TRØGSTAD MASKINHANDLEL** SALG AV TRAKTORER OG HENGERE **www.trogstadmaskinhandel.no**

Statsminister Jonas Gahr Støre holdt åpningstalen, og ankom med hest og vogn sammen med landbruks- og matminister Geir Pollestad (Sp). Finansminister Trygve Slagsvold Vedum (Sp) ankom litt senere på traktor.

Svein-Ove Arnesen har gitt ut en rekke bøker om norsk transporthistorie, og det var mange som handlet for å fylle opp bokhylla med lastebilbøker.

Øveraasen har ploger i alle størrelser.

Bunker Oil er din totalleverandør

Vi jobber hele veien med å gjøre våre produkter bedre for miljøet og for deg!

- Mobil™ smøreprodukter
- HVO
- Diesel
- Miljøprodukter

Vi tar miljøansvar, og er sertifisert som Miljøfyrtårn. Dette sikrer at vi tenker miljø i alle ledd, og at vi jobber systematisk med miljølitas i vår hverdag. Vi er også ISO9001-sertifisert for Kvalitetsledelse, som sørger for kvalitet i alle ledd.

ROSENDAL®
MASKIN

Gode priser og kort leveringstid på maskiner

*Gjelder lagermaskiner med 5 års leasingfinansiering

Ta kontakt med din selger

DEVELON

Powered by Innovation

Kampanjerente fra 3,99%*

TUNGTREKKER MED BRØNNHENGER M14

KVALITET HELE VEGEN

3 års garanti mot rust på metalliserte flater

METALLISERT

Statens vegvesen

www.istrail.com

Istrail

Ta kontakt med en av våre selgere for spesifikasjoner og tilbud

Daglig leder:

Oddbjørn Buer
Mobil: 908 268 00
oddbjorn@istrail.com

Selger:

Morten Langeland
Mobil: 905 735 00
morten@istrail.com

Selger:

Wegar Jakobsen
Mobil: 91873890
wegar@istrail.com

NORSK NATURSTEIN – forvalgt med respekt for naturen

ROCKSPANEL

ROCKSBLOKKA

ROCKSTRAPPA

ROCKS HÅNDSTEIN

ROCKS®
of Norway

Kortreist larvikitt til ditt prosjekt.
Raskt ekspedert, konkurransedyktige priser.
30 års erfaring og ekte lidenskap for norsk naturstein.

rocksofnorway.no

Batterielektriske Gantic Lion ZJ26 har en arbeidshøyde på 28,7 meter, og er ifølge David Magnusson Lindberg en lift som kombinerer egenskapene til bakstufbil og sakselift, og bygget for bruk i tunnel. Den skal ha nok batterikapasitet til tre dagers drift. Den kan utstyres med rigg for duking og borstativ for sikringsutstyr, og feste til kabeltrommel. Lysene er magnetiske og kan flyttes rundt på liften etter behov.

Aebi Schmidt stilte med et stort utvalg av vintervedlikeholdsutstyr. Blant nyhetene var denne vikeploegen – Schmidt Tellefsdal VPL27 HD. Ifølge Odd Arild Hoel, har den helt nytt design, nye blader, nytt ståloppheng med fjærer, 50 graders brøytevinkel og 90 grader mot underlaget. Ploegen er tilpasset for bruk på traktorer opp til ca. 100 hk og hjullastere fra 5 til 7,5 tonn.

Ekstrand Verksted AS, Langesundsveien 90, 3961 Stathelle.
For mer info: +47 35 96 87 00 | post@ekstrand.no | www.ekstrand.no

Ekstrand
SPYLETANK
6000 liter

EKSTRAND VERKSTED

TV-kjendisene Petter Pilgaard (t.v.) og Leif Einar «Lothepus» Lothe profilerte podkasten de har sammen – «Anlegg og sjau».

Volvo Maskin stilte ut hydrogengraveren som Applied Hydrogen fra Kongsberg bygger. Maskinens brenselcelle skal snart kobles til, og maskinen vil da gå ut i test. Arnt Helge Hauglid fra Miljø Energi AS (på beltet) og Vidar Sten-Halvorsen, daglig leder Applied Hydrogen, forklarte for tilhørerne hvordan maskinen er bygget opp, og at de ser frem til å få den ut i produksjon.

Rental Group har mange el-maskiner i utleiemarkedet. Nå har de også fått en 7-tonns batterielektrisk hjullaster i sortimentet - Liugong 820TE.

På standen til Opoft Skilt var det mange flotte skilt som blant annet falt i smak hos maskinfolket. Innehaverne Jill og Bjarte Opoft holder til i Kvisedal hvor de designer og lager skilt i tre etter kundenes ønsker.

Kanskje noen som har behov for sjelesørgere etter en helg i Seljord. Bussen dukker opp hvert år.

Hos Auksjonen.no var det om å gjøre å vise styrke.

Foss Mekaniske Verksted AS (FMV) kjøpte merkevaren, produktrettigheter og produksjonsutstyr for Drammens-slodden og Drammensmatta rett før fjorårets messe. De hadde med seg flere nyheter til Seljord, blant annet denne versjonen av Drammessloddene. Den er utstyrt med løfte-ramme med kantvinge og utskiftbart slitestål. Dette skal gi enda bedre brukeregenskaper ut av Drammessloddene ved vedlikehold av grusveier.

ALT I SMØREMIDLER til anlegg, skog og landbruk!

- Vi leverer over hele Norge.
- Gunstige priser.
- Vi har også originaloljene for New Holland og CASE (IH) anleggs- og landbruksmaskiner.
- Petronas er factory fill på Mercedes.

Keddell & Bommen AS
Tlf.: 22 06 15 30 / E-post: olje@keddell.no

DAEMO **BOMAG** **EMS**
FAYAT GROUP

Din leverandør av kvalitetsutstyr!

EMSG Norge AS • Bølervegen 40, 2016 Frogner
Tlf.: +47 63 93 63 00 • E-mail: post@emsg.no • www.emsg.no

Ung entreprenør satser tungt på godt utstyr

Vegar Hovdejord (28) har vært selvstendig entreprenør i seks år, og har akkurat rundet en stor milepæl. Den unge entreprenøren satser sterkt, med oppsiktsvekkende maskiner og et solid oppsett utstyr til å gjøre jobben. Denne heftig utstyrte Liebherr hjulgraveren har gått over 6500 timer, uten en gang å bytte O-ring på EC-Oil-en.

– Liebherr var først en test, for å se hvordan det virker. Den første demomaskinen viste seg å fungere veldig bra, så da kjøpte vi flere. Nå har vi seks maskiner. Tre av dem er nye, fra Liebherr. Den nyeste av dem fikk vi i drift i våres, etter at den ble stilt ut på Vei og Anlegg. Godt utstyr er viktig. Enda viktigere er det at utstyret virker som det skal – og når det skal.

Vegar Hovdejord er bare 28 år gammel, men har seks års erfaring med å drive som selvstendig entreprenør. Han etablerte Hovdejord AS i 2018, akkurat i den tida han fylte 22.

Omsetning 10 millioner

I dag har firmaet syv ansatte, og nådde en viktig milepæl i 2023 med 10 millioner i omsetning. Vegar eier halvparten av firmaet og er daglig leder, mens faren Helge Hovdejord eier den andre halvparten og har rollen som styreleder.

Firmaet har adresse på familiegården i Hjørtedal i Telemark, men de fleste jobbene er i Oslo-området og ellers på Østlandet. Helt fra starten av har Hovdejord AS hatt det

meste av omsetningen på innleie-kjøring for store entreprenører på store prosjekter. Som for eksempel på E18 mellom Oslo og Bærum, der vi møter Vegar på jobb.

Her kjører han for Marthinsen & Duvholt AS og Skanska i en 14-14 skiftordning. Nå er det bare et par dager igjen før avløsning, og en av Hovdejords dyktige medarbeidere tar over maskinen på neste skift. Selv skal han da hjem å bygge hus og følge opp selskapets øvrige oppdrag.

På anlegg med skiftordning kjøres det lange dager. Med rundt 290 kjørte timer pr måned på maskin og redskap utnyttes utstyret til fulle.

– Med hjulgraver på dette prosjektet kjører vi rundt som servicemaskin. Mye puss av skråninger og grøfter, flytting av utstyr og service på anleggsveier. På alle prosjektene vi er på står vi til rådighet som en ressurs og gjør det oppdragsgiveren trenger av oss til enhver tid, sier han.

6500 timer med EC-Oil

Hæhre og NRC er viktige oppdragsgivere på andre større prosjekter. Innimellom gjør

Hovdejord AS også en del mindre, egne prosjekter med grunnarbeid.

Fire av maskinene i Hovdejord AS går med Engcon tiltrotator, der tre av dem er fullt oppsatt med EC-Oil.

– Engcon har vært viktig helt fra starten. Den første maskinen jeg kjøpte var en Hitachi, med Engcon. Jeg tror det var en kampanje, der vi fikk med EC-Oil uten at det kostet noe mer. Det har fungert så godt at vi valgte å satse på det også senere. Engcon har gjort forbedringer på systemet underveis, så nå er det helt topp.

– Forbedringer?

– Ja, vi har foreslått noen forbedringer. Nå har denne gått over 6500 timer uten å bytte O-ringer i EC-Oil-en. Det er langt over forventet, og veldig bra.

Hovdejord mener EC-Oil-systemet gir ham et konkurransefortrinn.

– Med hjulgraver i servicejobb bytter vi redskap ofte. Med EC-Oil kan det gjøres kjappere. Da kan vi også jobbe kjappere, og dermed være mer attraktive på markedet.

– Lønnsomt?

Mye utstyr

– Ja. Når det er så enkelt å bytte bruker man riktig redskap til jobben hele tida. Av og på med klype og pallegafler. Kjøpt bytte til pusseskuffe. Av med både den og tilten, for å huke på tannskuffe, rippertann eller pigghammer. Uansett går det like fort. Det er absolutt lønnsomt, det.

På Hovdejords egen “riggplass” inne på anlegget står et utvalg av utstyr til hjulgraveren klart til bruk. Her legger vi blant annet merke til vibroplate, pizzahjul, pigghammer, steinkløyse og flere forskjellige skuffer. Deriblant en renneskuff med dreibart skjær fra svenske Götene og en sorteringsskuffe til å sikte masser.

Takket være EC-Oil kan Vegar Hovdejord bytte mellom alle redskapene på sekunder, uten å forlate hytta. Også klyper, vibroplate og andre hydrauliske redskaper, ettersom oljekoblingen også sitter i EC-Oil-mekanismen.

Hjullasterskuffe på BM-feste

Her ser vi også noe av det mest spesielle utstyret til Hovdejords Liebherr A916 Compact hjulgraver: En Gjerstad hjullaster planeringsskuffe med 60 BM-feste, som hukes på BM-festet på maskinen. En løsning ønsket ut i samarbeid mellom Gjerstad og Liebherr.

– Veldig kjekt, det der! Med den skuffa er det enkelt å bære med seg masser eller utstyr, uten å måtte dra med hengeren. Veldig nyttig der det er trangt, for eksempel. Det tror jeg var den første løsningen av den typen Gjerstad bygde, sier han.

– Med EC-oil er det enkelt å koble på hammeren og knerte en stein!

– Overlegent effektiv hjulgraver!

Ved BM-festet er det også lagt opp med hydraulikk til feievals. Maskinen kan dermed kjøres både med kost på EC-Oil på aggregatet og med feievals i BM-festet.

Hovdejord peker også på gripkassetten på tiltrotatoren når vi ber ham nevne eksempler på nytte av alt utstyret. Den så han ikke all verdens nytte i første gang han var borti den, men det synet har han fått justert underveis.

– Den blir bare viktigere og viktigere jo mer du bruker den. Det nytter ikke å ta den av nå, da hadde jeg blitt helt hjelpeløs. Den er kjempekjekk! Jeg bruker den blant annet mye til å sette fjellbolt, sier han.

Engcon avrettingsbjelke med trommel

En av oppgavene den dagen vi møter ham er avretting og planering av et areal. Her kommer Engcons avrettingsbjelke med trommel godt med. Maskinen er også satt opp med. Maskinen er såpass godt utstyrt at fagbladet Anleggsmagasinet omtalte den som en “utstyrsbombe” i en reportasje da maskinen var ny.

Med så mange funksjoner og utstyr trengs det også mye ruller og knapper for å operere utstyret. Det oppsettet er gjort helt og fullt på Vegars spesifikasjoner, og utnytter Engcon kontrollspakene til fulle.

– Alt er kjørt på ruller. Jeg tror det er ti aktive ruller, og velgeventil på to av dem. Det var litt å sette seg inn i til å begynne med, men nå sitter det godt i fingrene, sier han.

Faster-koblingen er han også veldig glad i. Den kobler strøm og hydraulikk, og gjør at tilhengeren kan kobles av og på maskinen på et snaut minutt. Han har også fått maskinen satt opp med hel frontrute og vindusvisker på takvinduet.

– God sikt er viktig. Både full sikt forover hele tida. God sikt oppover er nyttig når man driver under linjer eller i tunnel.

– Lys, da? Maskinen er heftig satt opp med både arbeidslys og et utall markeringslys. Hva er tanken?

– He he, litt jålete kanskje. Men lys er viktig. Her er det lys forover, bakover og til sidene. Det er ingen mørke felt rundt maskinen. Når vi driver på i en grøft, så har grunnarbeideren lys hele tida. Også når jeg snur maskinen for å hente singel. Lys er viktig for sikkerheten og arbeidsmiljøet, sier han.

Banebrytende jordvaskeanlegg i Bergen

Envirs nye jordvaskeanlegg i Bergen åpnet med brask om bram i slutten av august i år. Noen uker senere var Anleggsmaskinen på omvisning i det nyskapende anlegget.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

Jordvaskeanlegget ligger i en gammel industrihall på Laksevåg, knappe ti minutters kjøretur fra Bergen sentrum. Anlegget kan daglig gjenvinne over 1000 tonn jord, sand og grus fra forurensete gravemasser, altså masser som ellers ville blitt kjørt på deponi.

– Dette er alt annet enn symbolpolitikk, sa byrådsleder i Bergen, Christine Meyer, da hun åpnet jordvaskeanlegget. Det vil nemlig være en viktig brikke for å nå byens mål om 65 prosent materialgjenvinning av avfall innen 2030.

– Skal vi klare å kutte 55 prosent i klimaavtrykket her i landet før 2030, er gjenbruk av masser det viktigste tiltaket, uttalte Espen Alvestad, fagsjef gjenvinning i Maskinentreprenørenes Forbund i forbindelse med åpningen.

Syv fraksjoner ut

– Vi forventer en gjenvinningsgrad på over 80 prosent, noe som er veldig høyt. Det skyldes imidlertid også at massene her i Bergensregionen har lite

finstoff, og det er mye masser som kan gjenvinnes, forteller Kolbjørn Akervold, daglig leder i Envir AS.

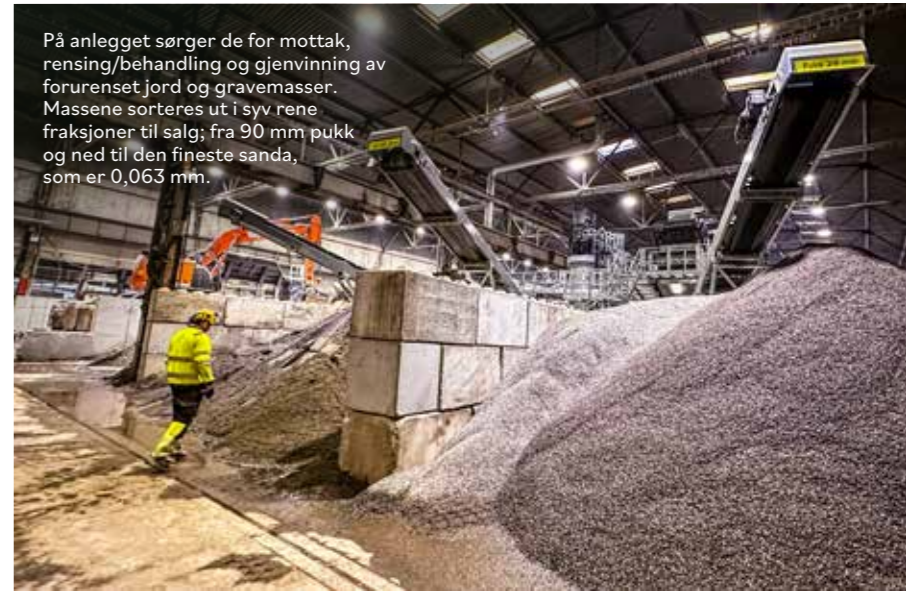
– Her sørger vi for mottak, rensing/behandling og gjenvinning av forurenset jord og gravemasser, som man typisk finner i alle bynære bygg- og anleggsprosjekter. Når man skal grave grøfter, bygge vei og så videre, støter man på denne typen masser. Vi får ut syv rene fraksjoner til salg; fra 90 mm pukk og ned til den fineste sanda, som er 0,063 mm. Ved hjelp av magneter tar vi også ut metaller som går til gjenvinning, og vi tar ut bio-/organiske fraksjoner – det vil si trevirkerester etc. – som benyttes til å lage fjernvarme.

– Det eneste som er igjen etter prosessen, som vi ikke kan gjenvinne, er de såkalte filterkakene. Det er forurenset slam som er avvannet i en filterpresse og presset sammen i «kaker», som vi leverer til godkjent deponi. På litt sikt ønsker vi å se om det er mulig å bruke også dem til noe mer nyttig, forklarer han.

– Et av verdens mest komplette anlegg

Med både jordvaskeanlegg for kjemisk forurensete gravemasser, jorddampingsanlegg for biologisk forurenset jord, og et splitter nytt laboratorium for jordprøver, er anlegget det første i sitt slag på Vestlandet.

Et av verdens mest akomplette anlegg for gjenvinning av forurensete gravemasser åpnet i en gammel industrihall på Laksevåg i Bergen i slutten av august.

På anlegget sørger de for mottak, rensing/behandling og gjenvinning av forurenset jord og gravemasser. Massene sorteres ut i syv rene fraksjoner til salg; fra 90 mm pukk og ned til den fineste sanda, som er 0,063 mm.

Kolbjørn Akervold, daglig leder i Envir AS, viser fram fraksjonen 2-8 mm.

– Det er også et av verdens mest komplette anlegg for gjenvinning av forurensete gravemasser, sier Akervold.

– Anlegget er det femte av denne typen i Norge, men dette er på en måte versjon 2.0, i og med at vi blant annet har ekstra rensesystemer som de andre anleggene ikke har, samt to ekstra vasketrinn på sandfraksjonene. Det tar åtte minutter for massene

«Skal vi klare å kutte 55 prosent i klimaavtrykket her i landet før 2030, er gjenbruk av masser det viktigste tiltaket.»

Espen Alvestad, fagsjef gjenvinning i MEF >

På anlegget tar de også ut bio-/organiske fraksjoner – altså trevirkerester etc. – som benyttes til å lage fjernvarme.

å passere gjennom anlegget, fra man mater dem inn til de har gått gjennom alle de ulike vaskeprosessene og kommer ut igjen rene, forteller han.

– Vi har investert mellom 100 og 110 millioner kroner i dette anlegget, som er produsert av Terex og levert av den norske forhandleren Mineralteknikk. Det drives hundre prosent elektrisk og har ingen utslipp, verken til luft eller sjø. Vi har ingen elektriske anleggsmaskiner her ennå, men vi vil nok se på kabelelektriske løsninger etter hvert.

Eget kaianlegg

– Videre har vi et uttalt mål om «ingen tomme lastebiler». Vi ønsker med andre ord at de som kommer inn med lastebiler, tar med seg masser ut igjen. For å få til det, utvikler vi nå et program som skal tipse kunden om muligheten for å ta med returlass til andre som kan ha behov for det, dersom de ikke har det selv, fortsetter Akervold.

– Vi har også et eget kaianlegg her, for anløp av båter opp til ca. 5000 tonn. Derfra kan vi skipe ut og ta imot masser, noe som kan være fornuftig hvis de skal fraktes over lengre avstander. ●

RENSE- OG VASKEPROSESSEN

1. Ved ankomst veier lastebilene seg inn før de tipper massene i hauger i skitten sone. Massene inspiseres visuelt av operatører, som også sjekker at de ikke inneholder betong, asfalt, metaller, gips, trevirke eller annet avfall.
2. En gravemaskin mater massene inn i anlegget, hvor steiner større enn 90 mm sorteres ut i egen haug. Disse kan så knuses ned og deretter mates inn i anlegget igjen.
3. Massene fraktes på transportbånd til selve vaskeanlegget, der vaske- og sorteringsprosessen starter.
4. Her møter de urgamle massene moderne teknologi: Den viktige Logwasheren skrubber materialene mot hverandre, slik at finstoffet der forurensningene sitter fjernes og separeres fra de massene som kan gjenvinnes.
5. Massen går gjennom nye vaske- og sorterings-trinn. Her blir også den fine sanden rensert og sørger for den høye gjenvinningsgraden på 80 prosent.
6. De rene massene kommer ut på transportbånd, sortert etter størrelse. Innstillingen på størrelsene kan endres, avhengig av hva slags masser som vaskes eller hvilke størrelser kundene ønsker seg.

(Kilde: Envir)

– Det eneste som er igjen etter prosessen, som ikke kan gjenvinnes, er de såkalte filterkaken, som driftsleder i Envir AS, Fredrik Aarvåg, her viser frem. Dette er forurenset slam som er avvannet i en filterpresse og presset sammen i «kaker», som leveres til godkjent deponi.

Driftsleder Fredrik Aarvåg (t.v.) og daglig leder Kolbjørn Akervold foran anlegget, som daglig kan gjenvinne over 1000 tonn jord, sand og grus fra forurenset gravemasser, altså masser som ellers ville blitt kjørt på deponi. Det drives hundre prosent elektrisk og har ingen utslipp, verken til luft eller sjø.

«Det er et av verdens mest komplette anlegg for gjenvinning av forurensende gravemasser.»

Kolbjørn Akervold, daglig leder i Envir AS

- › Tappveksler, tannhjulsmotorer, tannhjulsgear, snikkegear
- › Elektromotorer, frekvensomformere
- › Elektromagnetiske bremsere og clutcher, slurekoblinger
- › Svingkranser, tannstenger, tannhjul
- › Buentannskoblinger, spennelement
- › Skrujekkere, aktuatorer, lineærføringer
- › Planetgear, svinggear, vinsjgear, hjulgear
- › Spesielløsninger fra egen konstruksjonsavdeling

TRANSTECH AS, Øya 17 3262 Larvik.
Tlf: +47 33 14 06 00 | E-post: transtech@transtech.no

TRANSTECH
POWER TRANSMISSIONS

Pålitelige løsninger for vannhåndtering og miljøsikkerhet

Vi tilbyr et bredt spekter av produkter som møter dagens krav til vannhåndtering og miljøsikkerhet. Våre løsninger er utviklet for å sikre både mennesker og miljø, med teknologi som gir effektiv drift og langvarig trygghet.

Velg pålitelige løsninger som sikrer trygghet og effektivitet, uansett prosjektets størrelse!

VPI Oljeutskiller SUK & UK

- Kjøresterk
- Alt-i-ett-løsning (SUK)
- Sintef sertifisert iht. EN-858-1
- Kompakt & enkel installasjon
- Enkel drift & vedlikehold
- Lang levetid, korrosjonsfri

VPI Baga Slamavskiller

- Unik renseseffekt (nesten null i partikkelutslipp)
- Høy motstand mot overbelastning, ingen slamflukt
- Sintef sertifisert iht. NS EN-12566-1
- Enkel drift & vedlikehold

VPI Brannvannstank med trykkøkingsstasjon

- Integrert oppvarmet maskinrom
- 2 stk pumper 50 l/sek
- «Slumrekjøring» på pumpestyring
- Brutt vannspeil
- Automatisk oppstart ved trykkfall
- Enkel installasjon, ferdig programmert

Den nasjonale Vegsikringskonferansen

25.–26. februar 2025,
Gardermoen, Oslo

Info og påmelding
tsforeningen.no

Kontakt oss i dag!
Email: kwe.salg@kingspan.com
Tlf: 33 43 03 50
kwe.kingspan.com/VMT

Møteplass for alle som
brenner for trygge trafikkmiljø

Vito med ansiktsløftning

Mercedes-Benz Vito har gjennomgått en liten facelift, og blant annet fått blanke lister i grillen og ny «støtfanger». I utstyrsvarianten Pro Star er det også Multibeam LED-front-lykter. Frontlysene er adaptive og tilpasser seg trafikksituasjonen.

Mercedes-Benz Vito har vært på markedet i snart 30 år, og har i løpet av disse årene gjennomgått store og små oppgraderinger. Nå har den fått en mindre, men likevel vel fortjent facelift.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Første generasjon Vito ble lansert i 1996. Varebilen kunne fås med enten bensin- eller dieselmotor og kun med forhjulsdrift. Da andre generasjon ble lansert i 2003 kunne den også leveres med bakhjulsdrift, og noen år senere ble den lansert med firehjulsdrift – 4Matic.

For øvrig ble lanseringsdatoen for Vito 4Matic utsatt etter at norske journalister, undertegnede

inkludert, prøvekjørte den på snødekte vinterveier i Aurskog Høland i Akershus. Sjeldent har det blitt dyttet og tauet så mange biler under et pressearrangement. Årsaken var overrømfintlig trestavelses forkortet elektronisk antispinnsystem som ikke lot seg skru av. Resultatet var at vi sto på snødekket flatmark med flat gasspedal og en bil som ikke rørte seg. Etter at ingeniørene hos Mercedes-Benz hadde forsket litt og justert systemet, ble Vito 4MATIC relansert, og siden den gang er varebilen levert med et firehjulsdriftsystem som har vist seg å fungere veldig bra.

MBUX som standard

Tidligere i år kom de første utgavene av nyeste versjon av Vito 4x4 til Norge, og vi prøvekjørte modellen på sensommeren. Selv om Mercedes-Benz hevder det er gjort flere oppgraderinger, er de ikke større enn at vi må lese oss opp på faktaarket for å skjønne hva som er nytt utvendig. Her er det ikke store endringer fra forrige versjon, men grillen har fått blanke lister og nytt design på «støtfangeren». Bak er det ny utforming på LED-lysene og her er også støtfangeren endret noe.

Når man setter seg bak rattet avsløres flere endringer. Vito er utstyrt med Mercedes' nyeste multimediasystem - MBUX med standardutstyr.

Nye Vito 4x4 leveres som tidligere med valgfrie dørløsninger - topphengsløst bakkluge eller to bakkdører med 180-graders åpning for enkel innlastning. Standard er skyvedør på høyre side og valgfri skyvedør på venstre side. Nye baklys og ny støtfanger kom med faceliften.

Lasteromslengde er 2,83 m (A2), men i lang utgave (A3) er den 3,06 m. Nyttelasten på den prøvekjørte modellen er oppgitt i vognkortet til å være 1083 kg.

Firestavelseforkortelsen står for «Mercedes-Benz User Experience» og består blant annet av en 10,25-tommers berøringsskjerm med en rekke kommunikasjons- og infotainment-funksjoner.

blant annet EU. Da passet det greit også med en liten facelift, men heldigvis er det ikke gjort større endringer enn at Mercedes Vito 4x4 fortsatt er standarden mange andre varebilprodusenter strekker seg etter for å nå. ●

Soft touch på rattet

Av andre oppdateringer som er en del av faceliften, og er en del av standardutstyret, er blant annet ryggekamera, blindsonerassistert, oppvarmede seter og komfortseter. Som tillegg er 360-graders kamera, luftfjæring, oppvarmet ratt og flere nye felg- og fargekombinasjoner.

Vi har alltid funnet oss godt til rette i varebilene fra Mercedes-Benz. Selv om setene kan se flate ut og virke harde, gir de akkurat passe støtte og er komfortable å sitte i på lange turer. Når det i tillegg er god avstand til skilleveggen er det enkelt å finne en god sittestilling.

Den tyske bilprodusenten holdt forholdsvis lenge igjen med å flytte veldig mange betjeningsfunksjoner til «knapper» på rattet, men nå styres det meste herfra. Soft touch-knappene trenger litt tilvenning, men man venner seg til dem etter en stund bak rattet.

Som på alle nye biler er også Vito utstyrt med en rekke førerassistenssystemer, hvor flere er krav satt av EU. Disse er ikke alltid like mye til hjelp på smale norske veier, men mye slås enkelt av ved å trykke på et symbol øverst i venstre hjørne på skjermen. Dette må riktignok gjøres hver gang man starter opp bilen, men det blir fort til en like stor vane som å ta på seg sikkerhetsbeltet.

Oppgraderingen av Vito har sikkert vært nødvendig for å tilfredsstillende nye sikkerhetsstandarder fra

Interiøret er blant annet oppgradert med 10,25-tommers berøringsskjerm med en rekke kommunikasjons- og infotainment-funksjoner. Modellen på bildet er en to-seter og det er da plass til koppholdere i midt-konsollen.

MERCEDES-BENZ VITO V 119 A2 4X4

Pris testbil: kr. 856 900,- ekskl. mva. (pris fra kr. 631 239,- ekskl. mva.)

Motortype: R4 diesel, 1950 cm³

Effekt: 190 hk v/4200 o/min

Dreiemoment: 440 Nm ved 1350-2400 o/min

Drivlinje: 9G-Tronic automatgir, firehjulsdrift

Toppfart: 160 km/t

Dieselforbruk (WLTP): 8,0 l/100 km

Co2-utslipp: 206 g/km

Dimensjoner (L/B): 514/193 cm

Akselavstand: 320 cm

Bakkeklaring: 17,7 cm

Egenvekt: 2017 kg (vognkort)

Nyttelast: 1083kg (vognkort)

Tilhengervekt: 2500 kg

Taklast: 150 kg

Varerom (L): 283 cm

Varerom (volum): 6 m³

vxtr

Reiersøl planteskole
ikke bare villflora
stort utvalg stauder til anlegg!

Følg oss på
sosiale medier

Bruk

www.vxtr.no
når du planlegger

ENTRACK

Tlf.: 62 94 54 40 | firmapost@entrack.no | www.entrack.no

NY TRANSPORTTANK FOR DIESEL FRA ITR.

Utformet for å passe nede i Pickup planet.

Ta kontakt med våre selgere for mer informasjon!
Scan QR-koden for å lese mer!

DU FINNER OSS OG VÅRE SERVICEPUNKTER I HELE NORGE

GRINDER • LILLEHAMMER • TRONDHEIM • LILLESAND • FØRDE • STAVANGER • BERGEN • BALLANGEN • MOSS • ÅFARNES

Ranger med X-faktor

Ford Ranger Wildtrak X bygger på den vanlige Wildtrak-modellen, men skiller seg ut ved at den bare kommer med en 2-liters bi-turbomotor, 10-trinns automatgir og forbedrede Bilstein-dempere. Dette skiller den fra resten av Ranger-serien

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Vi har i løpet av de to siste årene prøvkjørt flere versjoner av pickuper fra Ford. Denne gangen var det Ranger Wildtrak X som skulle tas med på tur. Pickupen ble hentet ut hos Ford-forhandleren i Ski, og før vi kjørte

avgårde fikk vi en kjapp gjennomgang av «spesialitetene» for modellen. Det meste kjenner vi igjen fra tidligere prøvekjøring, men det var én funksjon, eller rettere sagt to, som vi lot oss begeistre ekstra over. Kommer tilbake til dette litt lengre ut i artikkelen.

X-faktoren

Ranger Wildtrak X bygger på en Wildtrak, men har 26 mm høyere bakkeklaring, 30 mm bredere sporvidde og den leveres med Bilstein-dempere som standard. Videre har den et oppdatert servostyrings-system og en beskyttelsesplate i stål under motoren. Alt dette skal forbedre pickupens egenskaper i terreng. I tillegg har Wildtrak X førerassistansesystemer spesielt utviklet for bruk i terrenget, som blant annet Trail Turn Assist, Trail Control og Rock Crawl-modus.

Vi fikk dessverre ikke prøvd pickupen på noe mer utfordrende underlag enn gruslagt fjellvei og dårlig asfalt.

Bak rattet er Wildtrak X veldig lik andre Ranger-modeller, det er stort sett kun innslag av fargedetaljer som er forskjellig. Wildtrak X har Miko-semskede seter med logo-inskripsjoner,

Med sin brede front, beskyttelse under motoren og økte bakkeklaring har Wildtrak X et litt annet utseende enn Wildtrak.

semskede detaljer på dører, senterkonsoll og øverste delen av dashbordet, pluss oransje kontrastsøm.

Genial lasteløsning

Ranger Wildtrak X leveres med en 2-liters EcoBlue-dieselmotor som yter 205 hk og har et dreiemoment på 500 Nm. Denne er koblet sammen med en 10-trinns automatgirkasse, og sammen gir dette god akselerasjon og krefter nok til å håndtere vel 700 kilo nyttelast og 3500 kilo hengervekt.

Når det gjelder nyttelast, så er det flere måter å feste lasten på og i bilen. Og nå kommer vi tilbake til de to funksjonene som ble nevnt i begynnelsen av artikkelen. Sportsbøylen på pickup-planet er nemlig justerbar i lengderetning. Så om du trenger å frakte lange gjenstander, er det bare å trykke inn håndtaket på bøylen og skyve den bakover på planet. Funksjon nummer to er like genial - takbøylene har integrert lastestativ, og gjør det veldig enkelt å feste gjenstander til taket.

Pickup til alt

Vi skal ikke legge skjul på at vi er fan av pickup, og

det av den enkle grunn at kjøretøyet kan brukes til (nesten) alt. Riktignok får man ikke med mer enn en passasjer om man ikke er villig til å betale tilsvarende pris som for en premium-premium personbil, men ellers så fungerer den like godt i byen som på landet, og til hverdag og fest. Dette gjelder også Ford Ranger Wildtrak X.

Men, har man ikke behov for ha med vel 700 kilo

Interiøret kjenner vi igjen fra andre Ranger-modeller, men innslag av semskede detaljer og kontrastsøm skiller Wildtrak X fra de andre.

Når KVALITET teller, da er det DRIVEX som gjelder

Be om tilbud fra din maskineleverandør!

SVENSKPRODUSERTE KVALITETSREDSKAPER

Drivex AS | Jernkroken 18, 0976 Oslo | Tlf: +46 271-588 00 Mob: 90 51 26 90
E-post Per-emil.nilsson@drivex.no | Webb www.drivex.no

Den justerbare sportsbøylen og et integrert lastestativ gjør det enklere å frakte lengre gjenstander.

på planet og 3500 kilo på hengeren, men klarer seg med ca. 600 kilo nyttelast og 2500 kilo tung henger, ja så velg Ranger Raptor.

Wildtrak X blir fort litt stumpete uten last og under kjøring i normale hastigheter på ujevn asfalt. Det gjør ikke Raptor takket være et «rått» understell, og det skiller kun noen få ti-tusener i pris. I tillegg får man Baja-mode. ●

FORD RANGER WILDTRAK X

Pris testbil: kr. 942 100,- inkl. mva. (pris fra kr. 831 500,- inkl. mva.)

Motortype: R4 diesel, 1996 cm³

Effekt: 205 hk

Dreiemoment: 500 Nm

Drivlinje: 10-trinns automatgir, firehjulsdraft

Toppfart: 180 km/t

Dieselforbruk (WLTP): 10,5 l/100 km

Co2-utslipp: 271 g/km

Dimensjoner (L/B): 537/195 cm

Akselavstand: 327 cm

Bakkeklaring: 21,9 cm

Egenvekt: 2403 kg (vognkort)

Nyttelast: 712 kg (vognkort)

Tilhengervekt: 3500 kg

Lastepan: (L/B) 154/158 cm

elme
MAGNETS
Quality lifting

**Løftemagneter og
Metallsseparatorer**

**Egen produksjon,
reparasjon og service**

elmemagnets.com

info@elmemagnets.com

Tel: +46 476-150 05

ÅLMHULTS EL-MEK AB

MAGNA TYRES

Anleggsdekk opp mot premiumkvalitet
men til en betydelig lavere pris!

IMPORTØR: Norgesdekk AS | T: 4000 1800 | www.norgesdekk.no

Årets lærebedrift 2024 - Kandidat 5

Setter lærlingene i sentrum

Hylland AS har hatt lærlinger kontinuerlig siden år 2000. Tre av bedriftens fem nåværende lærlinger har fått sjansen, til tross for manglende skolebakgrunn. Nå er bergensentreprenøren nominert til Årets lærebedrift.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

Geir Arne Hylland grunnla i 1988 enkeltmannsforetaket som i 2002 ble til Hylland AS. Bedriften leverer tjenester innen kjerneområdene vei, vann og avløp, fjellsikring og sprengning, betongkonstruksjoner, knusing og grunnarbeid.

– Jeg holdt vel på en seks-sju år alene, før vi fikk inn flere ansatte. I 2006 kom Kjell Trengereid inn, først som ingeniør, før han overtok som daglig leder i 2010. Selv trives jeg jo best ute, med det praktiske arbeidet, sier gründer Geir Arne Hylland da vi møter ham på det enorme Sotralink-prosjektet utenfor Bergen. Han fungerer i dag som både prosjektleder, anleggsleder og faglig leder for bedriftens lærlinger.

– Vi er inne med fire-fem kontrakter her på Sotralink. Selv om vi har hatt enkeltkontrakter som har vært større, så er dette uten tvil den største jobben vi har hatt, totalt sett. Det er veldig kjekt å få være med på, og det foregår jo i vårt nærrområde, sier han.

Flere av bedriftens lærlinger er også delaktige i den omfattende veibyggingen.

Langsiktig tankegang

– *Hvorfor tar dere inn lærlinger?*

– Vi tar inn lærlinger for å rekruttere, naturligvis, men også for å kunne bygge opp gode ansatte. Hvis man bruker to-tre år på opplæring mens de er unge, så får man ofte veldig mye tilbake. En lærling tilfører jo ikke så mye i læretida, rent produksjonsmessig, men til gjengjeld har man sikret bedriften god kompetanse og en dyktig fagarbeider i forhåpentligvis lang tid fremover, sier Hylland.

– Torfinn Holsen her er et kjempegodt eksempel på det. Han kom inn som vår aller første lærling i år 2000. Da var vi bare tre ansatte, inkludert ham. I dag er han formann, og med på å utvikle nye lærlinger igjen. Han er blant annet mentoren til en av anleggsmaskinførerlærlingene våre.

FIN GJENG: Fra venstre: Torfinn G. Holsen (bedriftens første lærling i år 2000, nå formann), Anders Vollevik Melling (lærling vei- og anleggsfaget), Jonas Nordvik (lærling anleggsmaskinførerfaget), Geir Arne Hylland (driftsleder og faglig leder), Madelen Reinhardtsen (lærling anleggsmaskinførerfaget) og Harry Aasen (opplæringskonsulent i OKAB). I hytta: Mattias Augestad (tok fagbrev i våres som anleggsmaskinfører, med meget godt bestått).

Godt samarbeid med OKAB

– Det har også blitt krav om en viss prosentandel lærlinger i offentlige kontrakter, som vi jo må ta hensyn til, men vi har alltid hatt en relativt stor andel lærlinger, uavhengig av dette. Vi har det i vår filosofi at vi skal erstatte de eldre ansatte som går av med pensjon, med nye, unge lærlinger. I tillegg er det jo slik at de vi lærer opp selv, har vi også best mulighet til å forme slik vi ønsker. Alle bedrifter mener jo gjerne at deres egne rutiner og måter å gjøre ting på, og ikke minst deres egne ansatte, er de beste, og slik er det også her, smiler Hylland.

– Derfor ønsker vi å utvikle lærlingene, slik at de kommer ordentlig inn i vår bedriftskultur fra bunnen av. Vi opplever nok også at de som kommer inn allerede som lærlinger, som oftest blir svært lojale ansatte. Og denne lojalitetsfølelsen skal man ikke kimse av. Det har mye å si, både med tanke på produksjon, holdninger og kameratskap på arbeidsplassen, sier han.

– Jeg må forresten få benytte anledningen til å skryte av opplæringskontoret OKAB. Opplæringskonsulent Harry Aasen har fulgt opp lærlingene våre i 15 år, noe som virkelig har vært til stor hjelp og støtte for oss.

Vilje, engasjement, interesse – og magesfølelse

– *Hva er de viktigste egenskapene dere ser etter når dere tar inn lærlinger?*

– Vilje og engasjement. De må de jo ville dette. Og selv om det ikke alltid er så lett å se i forkant om engasjementet er der, så er det utvilsomt en fordel at de er engasjerte og genuint interesserte i faget, sier Hylland.

– Karakterer ser vi ikke så mye på; en sekser i de teoretiske fagene er ikke det som gjør en god maskinfører. Derimot ser vi på fraværet. Og det skader jo heller ikke om de er i sånn passe god fysisk form. I hvert fall hvis de skal ta vei- og anleggsfaget. Ellers så har vi jo alle kandidater inne på intervju, og førsteinntrykk og magesfølelse skal ikke undervurderes. Det kan gå på alt fra håndtrykk og øyekontakt, til holdning, innstilling og at de kommer i rett tid. Noen har masse unnskyldninger for ikke å rekke noe, mens andre gjør alt de kan, og sykler eller kjører moped milevis, for å klare det. Ikke minst gir de beskjed hvis det kommer noe i veien, fortsetter han.

GRÜNDER: Bedriftens grunnlegger Geir Arne Hylland har alltid vært opptatt av opplæring og lærlinger. Han ansetter dessuten stadig personer uten den vanlige skolebakgrunnen. – Det er viktig å gi alle en sjanse, sier han.

For høyt karaktersnitt

Hylland AS har gjennom årene tatt inn en rekke lærlinger som ikke har den vanlige skolebakgrunnen. Bedriften går heller ikke av veien for å ta inn kandidater med ulike utfordringer.

– Det er viktig å gi alle en sjanse. Det er også noe av samfunnsansvaret; hvis ingen gir dem sjansen, kan det jo i verste fall ende med et liv på NAV, og det er jo ikke bra for noen parter, sier Hylland.

«Vi tar inn lærlinger for å rekruttere, naturligvis, men også for å kunne bygge opp gode ansatte. Hvis man bruker to-tre år på opplæring mens de er unge, så får man ofte veldig mye tilbake.»

Geir Arne Hylland, grunnlegger av Hylland AS

HYLLAND AS

Nominert av: MEF region Vest
Hjemsted: Bergen, Vestland
Omsetning 2023: Ca. 133 millioner kroner
Antall ansatte: 44
Antall lærlinger: 6 (13,6 % av arbeidsstokken)
Lærlinger i hvilke fag: 2 i anleggsmaskinførerfaget, 1 i vei- og anleggsfaget, 1 i anleggsmaskinmekanikerfaget, 1 i anleggsrørleggerfaget og 1 i betongfaget.
Antall som har tatt fagbrev siste tre år: 8

Sted: Bergen

FØRST OG SIST:

Torfinn G. Holsen (i midten) var bedriftens aller første lærling (anleggsmaskinførerfaget) i år 2000. Nå er han formann og følger opp nye lærlinger. Her er han flankert av de to ferskeste lærlingene; Madelen Reinhardtsen (anleggsmaskinførerlærling) og Anders Vollevik Melling (lærling i vei- og anleggsfaget).

STØRST: Sotralink er den desidert største jobben Hylland AS har hatt, totalt sett. Flere av bedriftens lærlinger er også med på den omfattende veibyggingen.

– Mange kandidater har ulike utfordringer, men ofte får vi ikke vite noe om det på forhånd, for elevene får ikke denne informasjonen med seg fra videregående. Hadde vi visst hvor skoen trykket, hadde det vært mye enklere å ta dem imot. Det er et spørsmål om hvor langt ned på stigen vi må hente dem, både faglig og mentalt. Man må også huske at det skjer utrolig mye i hode og kropp i alderen mellom 18 og 20 år, altså den typiske alderen for lærlinger, og mange modnes veldig i denne perioden, påpeker han.

– Den siste tiden har det for øvrig vært langt flere søkere på anleggslinjene enn de klarer å ta inn, for eksempel på Os videregående skole. Det fører til at karaktersnittet blir så høyt at kun de gode teoretikerne kommer inn, og det er ikke nødvendigvis dem som blir de beste fagarbeiderne.

Ønsker flere kvinnelige lærlinger

– *Hvordan følges lærlingene opp i bedriften?*

– Hver enkelt lærling har hele tiden en fast mentor å forholde seg til, som er ansvarlig for å passe på at lærlingene får med seg alt det faglige de skal underveis i læreløpet. Mentorene er stort sett på formannsnivå, som innebærer at de har solid faglig kompetanse og god oversikt over det meste, forklarer Hylland.

– I tillegg er halvårssamtalene med Harry fra OKAB viktige. Både HR-ansvarlig, formann og faglig leder er med på disse samtalene, som er viktige for å sikre progresjon og kontinuitet. Vi har også begynt med egne lærlingsamlinger i bedriften. I mindre grupper på tre-fire-fem personer, tør lærlingene gjerne å åpne seg litt. De får noen artige, praktiske oppgaver som de samarbeider om å løse, og vi går gjennom sjekklister for faglig utvikling og det de skal kunne. Hvis noen ligger litt etter på et område, er det da lettere å fange det opp. Et par ganger i året prøver vi å gjennomføre disse samlingene, som selvfølgelig også har et viktig sosialt aspekt, sier han.

– Vi har forresten fått to jentelærlinger her nå, for første gang i bedriften. Det er positivt på så mange måter; ikke minst gjør det noe med stemningen og tonen på arbeidsplassen. Vi håper derfor det kommer inn flere – det er på agendaen vår.

Som en familie

En av de kvinnelige lærlingene, Madelen Reinhardtsen (20), er blant dem som ikke har tradisjonell skole-

bakgrunn. Hun valgte studiespesialisering på videregående, men fant etter hvert ut at det ble feil for henne. Hun fullførte skolen, men hoppet så over til et ekstra langt læreløp som anleggsmaskinførerlærling hos Hylland i stedet.

– Da jeg begynte her, kunne jeg absolutt ingenting om noe som helst! Men Geir Arne hadde stor tro på meg, og jeg har lært helt utrolig mye. Det er helt sykt fine folk som jobber her, og de er vanvittig flinke til å lære bort, stråler Reinhardtsen.

– Hvis jeg ikke har helt tro på at jeg vil klare ting, så sier de bare «at du må prøve å gjøre ditt beste, og hvis det likevel ikke går, så hjelper vi deg». Det første prosjektet jeg var med på, var veldig lite, og det ble nesten som en liten familie. Dette prosjektet – Sotralink – er jo gigantisk, men likevel er det veldig hyggelig her også. Til å begynne med syntes jeg det var kjempeskummelt å jobbe i tunnel, men formann Arild Bjelland forsikret meg om at «dette skal vi få deg gjennom». Og nå kjører jeg dumper i tunnel og er ikke redd i det hele tatt. Jeg er kjempefornøyd her, smiler hun.

Opptatt av hele mennesket

Opplæringskonsulent i OKAB, Harry Aasen, som har fulgt opp lærlingene hos Hylland siden 2009, er imponert over bedriften.

– Hylland AS er godkjent lærebedrift i anleggsriggerfaget, vei- og anleggsfaget, maskinførerfaget,

betongfaget, fjell- og bergverksfaget og anleggsmaskinmekanikerfaget. Bedriften arbeider aktivt med rekruttering i disse fagene, og har mange gode instruktører som bidrar til at lærlingene får svært god opplæring og oppfølging. Flere av lærlingene oppnår også å få meget godt bestått på fagprøven, forteller Aasen.

– Gründer og faglig leder Geir Arne Hylland er veldig opptatt av hele mennesket, og han er villig til å hjelpe andre som er i en vanskelig situasjon. Bedriften ansetter derfor personer med ulike utfordringer, og har også ved flere anledninger overtatt lærlinger fra andre bedrifter og ført dem fram til fagprøve. Hylland AS tar arbeidet med opplæring og rekruttering veldig seriøst, og de setter lærlingene i sentrum. De er rett og slett genuint interessert i og opptatt av lærlingene, avslutter han. ●

Ved å kåre **Årets lærebedrift** ønsker Maskin-entreprenørenes Forbund (MEF) å premiere foretak som i særlig grad har utmerket seg i sitt arbeid med oppfølging av lærlinger og/eller lære kandidater. MEF håper at prisen kan bidra til å synliggjøre det viktige utdanningsarbeidet som gjøres av næringslivet, og at den vil inspirere og motivere bransjen som helhet. Kåringen av **Årets lærebedrift 2024** finner sted i januar på Arctic Entrepreneur 2025.

«Hvis jeg ikke har helt tro på at jeg vil klare ting, så sier de bare «at du må prøve å gjøre ditt beste, og hvis det likevel ikke går, så hjelper vi deg».»

Madelen Reinhardtsen, lærling hos Hylland AS

Vi sender samme dag!

33 33 11 33 ems@ems.no
www.ems.no

Pumper til rett pris og rett tid.

HELE 3 GANGER PICK UP OF THE YEAR

Suksessen fortsetter! Isuzu har allerede vunnet 3 priser som Pick Up of the year 2023.

Nye Isuzu D-Max er utstyrt på nivå med topp moderne personbiler. Ta plass og opplev bl.a. nye el.justerbare premium skinnseter, trådløs Apple CarPlay, adaptive cruise control, 8 høyttalere, justerbart skinnratt – alt for å skape den beste kjøreopplevelsen. Isuzu er markedets sikreste Pick-Up, belønnet med 5 stjerner i Euro NCAP i 2022.

«Konkurrenter: Se opp!»
Yrkesbil

«Barskhetens tid er ikke forbi»
«Du har kjørt feil bil hele livet, det er pickup med diesel som er sjefen»
Finansavisen Motor

LEASINGKAMPANJE

3.907,-

PR MND EKS MVA

* 4 dørs premium automat Black Edition inkl. Vinterhjul.
*Vilkår leasing: Kjørelengde: 36 mnd./15.000 km pr. år. Forskuddsleie: 80.000,- eks. mva. Etablering: 4.795,-. Nominell rente: 7.40%. I tillegg kommer årsavgift, forsikring og termingebyr på 95,- kr. pr. mnd. Vinterhjul, matter og tectyl er inkludert.

KONGEN AV PICK-UP HAR BLITT HELT NY!

PREMIUM UTSTYRSPAKKE VERDI 69.000,- BETAL KUN KR 20 000,- SPAR 49.000,-

Adaptive cruise control, regnsensor, automatiske fjern og nærtlys, BI-LED automatiske nær og fjernlys, elektronisk differensialspærre, Apple CarPlay og Android Auto, ryggkamera, 8-veis elektrisk setejustering, skinnratt, skinnseter ekstra komfort, to-sonet klima, teleskopjustering ratt, 18 tommer aluminiumsfelger, kollisjonsvarsling (FCW), nødbrems (AEB), trafikkskilt gjenkjenning (TSR), intelligent fartsbegrenser (ISL), filholder (LKAS), filskiftevarslingsystem (LDWS), opptil 8 høyttalere og mye mer.

VELG MELLOM

Pick-UP

Black Edition

Trooper

Magnum

Arctic Truck

Isuzu har vunnet en rekke prestisjetunge priser i Storbritannia, som er Europas største marked for salg av pickuper. D-MAX har blant annet vunnet "2022 Pick-up of the Year"-award og "Company Car and Van 2022"-award. D-MAX har også høstet utmerkelse for sitt høye sikkerhetsnivå, og ble belønnet med fem stjerner og full pott i Euro NCAP. Ingen andre pickup-er har oppnådd like høy score. Dermed er Isuzu også den sikreste pickuper på markedet.

Fra kun kr 549.990,- inkl mva. (herav mva kr 82.177,-)

ISUZU

Toffest i klassen • isuzu.no

www.fredheim-maskin.no

FREDHEIM MASKIN

DIN LEVERANDØR AV KNUSE- OG SORTERINGSUTSTYR

SANDVIK

Keestrack

Ram
mer

Telestack
Mobile Bulk Material Handling

neuenhauser
ReTec

Abs entreprenør legger nye stikkrenner i Slettringveien som går oppover i høyre bildekant, og i veien som fører opp til venstre i bildet. I bakgrunnen ser vi Gudbrandsdalslågen og andre siden av dalen.

Maskinførerne Torbjørn Weldingh (t.h.) og Ole Edvard Myhren har fjernet de fleste gamle rørene og skal legge nye her i Slettringveien i Fåvang i Ringebu kommune i Gudbrandsdalen i Innlandet.

«Vi i Abs entreprenør stod i beredskap for Ringebu kommune. Klokket 17.30 denne dagen ble vi utkalt av kommunen. Vi stilte opp med gravemaskiner og lastebiler.»

Torbjørn Weldingh, maskinfører i Abs Entreprenør

Styrtregn førte til full krise på Fåvang

Det ble full krise mange steder i Fåvang i Innlandet, da det kom et forferdelig styrtregn 9. september i år. Maskinfører Torbjørn Weldingh, og mange med ham, rykket ut og jobbet døgnet rundt.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard - anleggsmaskinen@mef.no

Han var en av dem som jobbet gjennom natta. Han utførte mye samfunnsnyttig arbeid, fram til klokka 09.30 dagen etter, da andre maskinførere i Abs Entreprenør tok over for ham og Ole Edvard Myhren, som også hadde jobbet døgnet rundt. Flere i firmaet deltok i arbeidet.

Uværet var så omfattende at en rekke entreprenørfirmaer, som stod i beredskap, ble utkalt. De deltok i akutt redningsarbeid. Under dette uværet ble mange mennesker evakuert fra sine hjem. Veier måtte stenges fordi de ble ufremkommelige. Noen ble inntengt.

Vanskelig

Torbjørn Weldingh kjørte hjulgraver denne kvelden og natta, men det var ikke lett. Han måtte grave over veien flere steder, slik at vannet fikk renne på riktig sted. Ved et stort bygg, Linåkertunet Bo og Rehabilitering, rensket han opp igjen en grøft sammen med andre kollegaer, slik at vannet ikke rant inn i bygget. Et annet sted var han med for å prøve å lede vann vekk fra husene på et gårdsbruk.

På gamle E6 ledet en kollega av ham vannet inn i stikkrenna igjen, og fjernet masser fra asfalten, slik at veien kunne åpnes for trafikk igjen.

Før han ble utkalt til denne krisejobben, hadde han arbeidet vanlig arbeidsdag. Det ble med andre ord jobbing i om lag ett døgn, dag og natt.

– Det gikk utrolig bra. Man blir så konsentrert på jobben man skal gjøre, så man holder seg våken. Vi reddet noen små veier og hindret ødeleggelse, fastslår han.

Vi møtte Weldingh på Slettringveien, et sted hvor veien ble ødelagt av vannmassene under styrtregnet. Da uværet rammet Fåvang gravde de opp veien der, slik at de kunne fjerne urenheterne inne i stikkrennene. Disse stikkrennene ble lagt på plass igjen, slik at veien ble åpnet igjen morgenen etter styrtregnet.

To og en halv uke etter uværet kom Abs entreprenør tilbake for å forbedre veien, med to gravemaskiner, en traktor og lastebil.

– Nå fjerner vi de gamle stikkrennene og bytter dem ut med større stikkrenner, sier Weldingh.

Sted: Fåvang

Tid for å stappe masse mellom rillene på et av de nye rørene med en dimensjon på en meter i diameter, 20 centimeter mer enn de gamle. Fra venstre: Peder Vedvik Guttu (16) som er utplassert skoleelev, maskinfører Ole Edvard Myhren og maskinfører Torbjørn Weldingh.

Bedre vei

Akkurat på dette stedet var det stikkrenner ned i to veier. Én lå i Slettringveien. Den andre lå i en stikkvei med samme navn, en vei til eiendommer lengre oppe i lia. Mellom disse to veiene – og stikkrennene – var det en åpning. I denne åpningen startet elendigheten med oppsamling av masser da uværet kom, slik at stikkrennene etter hvert tettet seg.

– Vi graver dypere denne gangen, og retter opp i bunnen, før vi legger på plass de nye stikkrennene, forklarer han.

Gamle plastrør i dimensjonen 800 millimeter i diameter ble fjernet. Nye plastrør i dimensjonen 1000 millimeter – med andre ord en meter i diameter – ble lagt på plass.

Nå blir det ikke bare nye stikkrenner, men også sammenhengende stikkrenne i begge disse to veiene, inkludert åpningen mellom dem. Den nye stikkrenna blir til sammen 27 meter lang.

– Dette blir en stor oppgradering av veien, sier Weldingh.

Skolelev Peder Vedvik Guttu (16) var med på jobben denne dagen. Vi møtte ham ved en traktor med tilhenger. På tilhengeren lå de gamle stikkrennene.

– Jeg skal kjøre dem vekk, sa Vedvik Guttu. Han er utplassert elev fra Vg 1 Teknologi- og industrifag ved Vinstra vidaregåande skule.

Abs entreprenør gjør det de skal gjøre, fastslår Tor Arne Steinsli (t.v.) som er driftsoperatør for vei, vann og avløp i Ringebu kommune. Her er han sammen med maskinfører Torbjørn Weldingh i Abs entreprenør.

Her lå det en gammel stikkrenne som tettet seg da styrtregnet kom. De nye rørene legges dypere og med større dimensjon. Ole Edvard Myhren i gravemaskinen til høyre, og Torbjørn Weldingh i hjulgraveren til venstre.

Andre generasjon av kompaktorer KOMPRIMERING GJORT ENKELT

Nye HCX KOMPAKTORER

Steelwrist introduserer vår andre generasjon av kompaktorer, utviklet for gravemaskiner for å levere høy komprimeringskraft uten sidestykke, som gir jord og grøfte komprimering sømløs og enkel. Designet med føreren i tankene, våre kompaktorer leverer smidige og intuitiv manøvrering, muliggjør presis posisjonering og optimal komprimering. Vibroen fungerer smidig også med lavt oljefløde, og er optimalisert for bruk under tiltrotatoren.

- ✓ Høy komprimeringskraft med lav oljefløde
- ✓ Mindre vibrasjon og støy i gravemaskinarmen og førerhytten
- ✓ Oppgraderbar fra S til SQ, Open-S kompatibel
- ✓ Gravemaskiner fra 2-26 tonn

STEELWRIST
EARTHMOVING EFFICIENCY

steelwrist.com

nexconsult
Kunnskap til å bygge fjell

NEXCONSULT – ALT INNEN SPRENGNINGSRELATERTE TJENESTER

All bygge- og anleggsarbeid vil i større eller mindre grad påvirke omgivelsene. Vi har et bredt spekter av tjenester som dokumenterer disse påvirkningene for å unngå skader.

Vi bistår deg på ditt prosjekt med:

- Vibrasjons- og rystelsesmåling
- Bygningsbesiktigelse av nærliggende eiendommer i forkant
- Støyovervåking
- Støvmåling
- Bistand i påstøtte skadesaker
- Sprengningsteknisk rådgiving

Ta kontakt for en hyggelig prat!

Nexconsult AS
firmapost@nexconsult.no
Tlf: 32 82 68 70
nexconsult.no

StartBANK

Hovedkontor:
Kobbervikdalen 75,
3036 DRAMMEN
Avdeling Jessheim:
Trondheimsvegen 116,
2068 JESSHEIM

Tid for en kort pause på det første nye røret. Fra venstre: Torbjørn Weldingh, Ole Edvard Myhren og skoleelev Peder Vedvik Guttu.

Torbjørn Weldingh heiser på plass det første nye røret nede i Slettingveien.

Torbjørn Weldingh kjører på plass nye rør med hjulgraver.

– Det er spennende og artig å kjøre traktor med henger. For 14 dager siden fikk jeg traktorlappen, og nå skal jeg være utplassert i to uker. Her lærer jeg masse, sier Vedvik Guttu.

Abs entreprenør satses på ungdom i sin bedrift, både utplasserte skoleelever og lærlinger. To lærlinger deltok på prosjektet i Slettingveien.

Under arbeidet med å legge ned de nye stikkrennene, ble Slettingveien stengt én dag.

Mye verre enn «Hans»

Vi reiser til Fåvang sentrum, hvor vi møter Stein Løsnesløkken som er daglig leder i Abs entreprenør.

– Det er trivelig å hjelpe til når det trengs, sier Løsnesløkken.

Han var selv ute og kjørte gravemaskin kvelden da styrtregnet kom.

– Ringebu kommune ønsket at vi skulle være i beredskap. Det setter vi pris på. Det er veldig bra at kommunen bruker oss lokale entreprenører, sier han.

Det var dramatisk under uværet «Hans» i 2023, for Fåvang, for Ringebu, og mange steder i landet. I Ringebu ble en jernbanebru ødelagt av flommen. Det førte til at Dovrebanen ble stengt i mange måneder der.

MAKIN' 3D MACHINE CONTROL

3D Maskinstyringssystem utviklet for tøffe skandinaviske forhold.

- **Androidbasert software.**
- **Markedets beste grafikk.**
- **3D-visualisering i farger.**
- **Chat-funksjon kontor vs maskin.**
- **Leser XML, KOF, DXF format.**
- **Direkte import/ eksport Gemini.**
- **Infrakit kompatibel.**
- **Kodelister kan pushes fra server.**
- **Live-visning av andre maskiner.**
- **Live-delning av innmålte punkter.**
- **Alle innmålte punkter samles i én prosjektpool i skyen.**

MASKINSTYRING.COM

«For oss i Fåvang var dette styrtregnet mye verre enn uværet «Hans». Jeg har aldri opplevd så mye nedbør på så kort tid som har ødelagt så mye i Fåvang»

Stein Løsnesløkken, daglig leder i Abs entreprenør

Daglig leder Stein Løsnesløkken synes det er trivelig at Abs entreprenør kan hjelpe til når det trengs.

– For oss i Fåvang var dette styrtregnet mye verre enn uværet «Hans». Jeg har aldri opplevd så mye nedbør på så kort tid som har ødelagt så mye i Fåvang. Det var brutalt. Voldsomt. Nærmest over alt. Det var som om det ble slått på en bryter. Plutselig styrtet regnet ned, sier Løsnesløkken.

– *Hvordan skal man unngå lignende problemer i fremtiden?*

– Det er ikke enkelt. Vi har nå lagt stikkrenner som er bedre enn de gamle og utført arbeid slik at alt skal bli i orden igjen. Det er nesten ikke mulig å gardere seg mot et så ekstremt vær, sier Løsnesløkken.

Mye ødeleggelser

Fåvang ligger nedi en dal med bratte skråninger og høye fjell på begge sider. Det er mange boliger og gårdsbruk i disse skråningene og nede i dalen.

– Vi fikk mye ødeleggelser i området hvor Sletringveien går, sør i Fåvang og nærmere Ringebu sentrum, sier Tor Arne Steinsli, som er driftsoperatør for vei, vann og avløp i Ringebu kommune.

– Stikkrenner ble tette. Vannet vasket med seg løsmasser, jord og stein ned i skråninger. Enkelte steder ble også røtter og små trær med og tettet stikkrenner, fastslår Steinsli.

Styrtregnet førte til store ras to steder. På Krekke raste jordmasser over en kommunal vei, videre nedover og ut på E6, slik at denne hovedveien mellom sør og nord i Norge ble stengt i lang tid. I området Thujordsveien ovenfor Fåvang kirke ble mange evakuert på grunn av ras og vannmasser.

Ingen personer kom til skade, men noen ble innestengt og andre måtte evakuere fra sine hjem på grunn av uværet i Fåvang i forbindelse med styrtregnet.

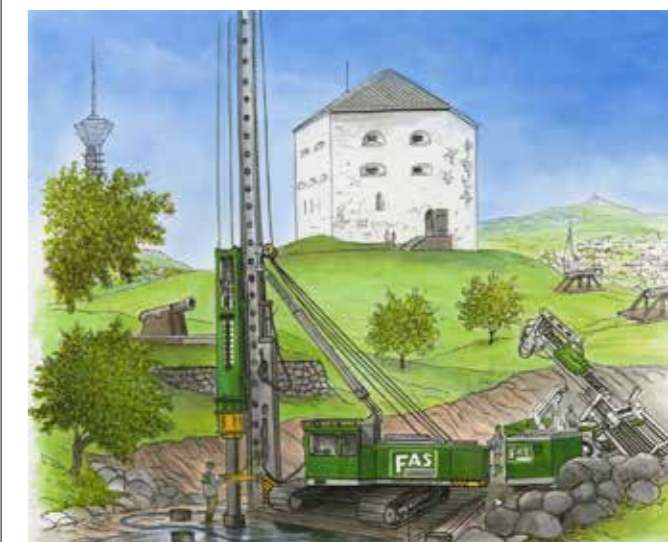
– I sommer har det vært mye nedbør. Da styrtregnet kom, var bakken allerede mettet med vann. Derfor ble det ekstra ille, fastslår driftsoperatør Tor Arne Steinsli.

Han understreker at mange forskjellige maskinentreprenørfirmaer deltok i arbeidet etter styrtregnet.

– Vi i Ringebu kommune har ikke egne maskiner til å gjøre dette arbeidet. Vi fikk hjelp av entreprenørene. Alle som ble spurt, stilte opp. Det er kjempebra for oss, sier driftsoperatør Tor Arne Steinsli i Ringebu kommune. ●

Fundamentering AS

PELING SPUNTING FORANKRING

www.fas.no

A JOHN DEERE COMPANY

 WIRTTGEN GROUP

Originale deler!

 parts.wirtgen-group.com

CLOSE TO OUR CUSTOMERS

WIRTGEN GROUP Originaldeler er av førsteklasses kvalitet, de er tilpasset og utviklet akkurat for din maskin. Gevinsten er enklere installasjon og lengre levetid. Utnytt kvaliteten, kunnskapen og løsningene fra din originalprodusent.

 www.wirtgen-group.com

WIRTGEN / VÖGELE / HAMM / KLEEMANN / BENNINGHOVEN

Maskiner, stein og mentalt påfyll

Hvert år samles alle lærlingene i Green Landscaping Group for faglig påfyll, og for å skape relasjoner mellom bedriftene i konsernet. I år var samlingen lagt til Vestfold.

I Lundhs steinbrudd på Klåstad i Larvik fikk lærlingene og veilederne se prosessen fra at blokker med larvikitt kuttes ut av fjellet, for så å bli til ferdig produkt som sendes til leverandører og kunder. (Foto: Ole-Kristian Bonstad/OKAB)

Tekst og foto: Elisabeth Smith og Njål Hagen - nh@mef.no

Antall lærlinger som deltar på samlingen har økt for hvert år. Da den første samlingen ble gjennomført i 2020, var det 16 lærlinger. I år var det over 70 deltakere, lærlinger og veiledere, fra totalt 12 ulike bedrifter.

Annethvert år er samlingene enten dagssamling eller tredagers samling med to overnattinger.

Bedriftsbesøk

Denne gangen var det dagssamling, og dagen startet hos Nasta. Her fikk lærlingene informasjon om maskinleverandørens historie, og omvisning på flere avdelinger. Her fikk de et innblikk i salg av nye maskiner, hvordan gamle repareres og restaureres, og i Nastas spesialproduksjonsenhet. Her kan maskiner og deler tilpasses et spesielt bruksområde, så vel som brukertilpasset utstyr.

Fra brudd til produkt

Videre gikk turen til Lundhs steinbrudd Klåstad i Larvik. Der fikk lærlingene og veilederne se prosessen fra at blokker med larvikitt kuttes ut av fjellet, for så å bli til ferdig produkt som sendes til leverandører og kunder.

I produksjonslokalene til Beer Sten AS fikk de fremmøtte se hvordan blokkene knekkes, kuttes og behandles på ulike måter. Her produseres et stort utvalg av produkter. Blant annet plater til kjøkkenbenker og kant- og belegningsstein til uteområder.

Foredrag på Gjennestad vgs

Etter bedriftsbesøkene gikk turen til Gjennestad vgs. Det ble holdt mange, korte foredrag av Maskinentreprenørenes forbund (MEF), Senter for opplæring i anleggsgartner- og gartnerfaget (SOA), Opplæringskontoret for anleggs- og bergfagene (OKAB), Opplæringskontoret Øst (OKØ), Norske anleggsgartnere – miljø og landskapsentreprenører (NAML), Norges grønne fagskole – VEA og Gjennestad vgs. Flere hadde også satt opp stand, der lærlingene kunne stille spørsmål.

MEF-sjefen Julie Brodtkorb holdt et inspirerende foredrag om hvordan det er å jobbe i bransjen, og om hvilke muligheter som finnes. Hun snakket om psykisk helse-kampanjen og viktigheten av å bry seg om kollegaene. Flere av lærlingene ga uttrykk for at de ble berørt av foredraget.

Etter foredragene var det loddtrekning, der hovedpremien var et gavekort på 1000 kroner hos XXL.

Dagen ble avsluttet med felles middag i kantinen på Gjennestad vgs før hjemreise. ●

MEF-direktør Julie Brodtkorb holdt et innlegg om hvordan det er å jobbe i anleggsbransjen, og hvordan man bør opptre som anleggsarbeider. Hun snakket også om psykisk helse-kampanjen og viktigheten om å bry seg om kollegaene.

Om lag 70 lærlinger og veiledere fra 12 forskjellige bedrifter i Green Landscaping Group deltok på årets lærlingesamling. Første post på programmet var besøk hos Nasta i Larvik. (Foto: Ole-Kristian Bonstad/OKAB)

Ole-Kristian Bonstad, OKAB, og Frode Andersen, MEF, var blant flere som holdt innlegg under samlingen ved Gjennestad vgs. i Stokke i Vestfold.

scanvaegt
systems

SCANX.NET SCANMOBILE: BEDRE FLYT I ARBEIDSDAGEN OG ØKT INNTJENING

ScanMobile er en skybasert modul til raskt og enkelt registrering av inn- og utveining på bilveker. Det skjer på smarttelefonen og nettbrettet - noe som sparer mye arbeidstid og gir stor bevegelsesfrihet.

ScanMobile skaper fordeler som:

- Sikkerhet for korrekt registrering
- Oppretting av midlertidig tara/tomvekt
- Effektivt arbeidsflyt og dataregistrering
- Fullt overblikk over alle biler på plassen
- Brukervenlig med fleksibelt oppsett.

100% MOBILITET
FULLT OVERBLIKK
RASK BETJENING

Scanvaegt Systems AS

Skjærvaveien 36 • 1466 STRØMMEN • Norge
Tel. +47 9664 6700 • post@scanvaegt.no • scanvaegt.no

Kom i gang med SmartDok i dag

Vis fram hva du har gjort

Fotodokumentasjon med SmartDok hindrer reklamasjoner og sikrer prosjektkvalitet

SmartDok | **VISMA**
 smartdok.no – Telefon 904 03 333

CONTAINERE / LANDBRUK / VED OG SKOG / HENGERE / TRAKTORER / KRANER

Traktorer, verksted og delelager

www.krokkasser.no | post@krokkasser.no | +47 911 90 404

Overvåk rusproblemer – leder suksessbedrift

Etter mange års rusavhengighet, tok bergenserens Kim André Short (40) grep, fikk orden på livet sitt og løftet familiebedriften Jans Hageservice AS til nye høyder. Nå hjelper han andre mennesker med lignende utfordringer.

Tekst og foto: Runar F. Daler - rd@mef.no

– Jeg har alltid vært veldig interessert i å jobbe, og hadde faktisk tidlig en tanke om å drive kaffebar, sier en smilende Kim André Short til Anleggsmaskinen. Vi møter han og kona Hanne, som er HMS- og økonomiansvarlig i bedriften, ved hovedkontoret på Hylkje i Åsane, nord for Bergen.

– Jeg begynte å gå med avisen da jeg var veldig ung, og som 14-åring begynte jeg å jobbe i en videobutikk, for å kunne tjene enda mer, forteller han engasjert.

Det samme året begynte han imidlertid også å røyke hasj, og de neste årene ble ikke som han hadde sett for seg.

– Det er faktisk ganske mye jeg ikke husker fra ungdommen på grunn av rusmisbruket, forteller han åpenhjertig.

Kraftig dysleksi

Utfordringene startet egentlig enda tidligere for Kim André. Det viste seg nemlig ganske raskt at den energiske gutten fra Åsane ikke hang med på skolen.

– Jeg har alltid hatt veldig store lese- og skrivevansker, og jeg slet med å følge med på skolen. Moren min var heldigvis både oppegående og omsorgsfull, og fanget det opp. Dermed ble det, mot slutten av barneskolen, konstatert at jeg har kraftig dysleksi. I tillegg er jeg overbevist om at jeg har ADHD, for jeg har aldri klart å sitte i ro, men det har jeg ikke blitt utredet for. Uansett; jeg ble plassert i en egen klasse på ungdomsskolen, forteller han.

Det var litt stas å få egen PC og at han slapp å ha nynorsk, men han var ikke like fornøyd med å bli satt

Kim André Short (40) har vært gjennom tunge perioder, men han overvåk problemene, og de siste årene har livet smilt til ham.

i bås med andre elever med vilkårlige utfordringer og lyter.

– Dysleksien bidro nok til at jeg følte meg litt utenfor. Jeg tror følelsen av utenforskap er noe mange som har ulike problemer kan kjenne igjen. Følelsen av at man ikke duger. At man ikke mestrer ting, sier han alvorlig.

Bedriften har 40-årsjubileum

Etter fullført ungdomsskole, begynte den skoleleie åsanegutten med det engelskklingende etternavnet på jordbruksskole, uten at det ble noen suksess.

– Jeg gikk vel der en ukes tid før jeg hoppet av. I stedet begynte jeg rett på et fireårs læreløp her i bedriften. Besteforeldrene mine var engelske, og flyttet hit til Norge rett etter andre verdenskrig. Faren min ble født her i landet, og det var han som, med en spade og en grafse, startet denne bedriften i garasjen til bestemor, i 1984. Vi fyller faktisk 40 år i år, men vi har ikke rukket å markere det ennå, forteller Kim André.

– Selv har jeg jobbet her siden jeg var 16 år. Faren min la altså grunnlaget for alt sammen, noe jeg er veldig takknemlig for. Men han var ikke like flink til å gi meg anerkjennelse i jobben. Og det å føle at man

ikke er god nok, gjør noe med deg, sier Kim, som jo hadde med seg tilsvarende erfaringer fra skoletida.

– Det er utrolig viktig å føle mestring og få vite at man faktisk er god nok. Det er noe vi er veldig opptatt av her i bedriften, slår han fast.

Amfetamin – kjærlighet ved første blick

– Jeg var nok litt rebelsk som ung, og jeg likte å utforske ting jeg ikke fikk lov til. Etter hvert kom jeg også inn i et dårlig miljø, fortsetter Kim André.

– Allerede som 14-åring begynte jeg med hasj, noe jeg også ble tatt for av politiet. Senere, fra 16-årsalderen, ble det mye alkohol. Da jeg var 18 gikk foreldrene mine fra hverandre, og det kom som et stort sjokk på meg. Ikke lenge etterpå begynte jeg med amfetamin, og den dagen glemmer jeg aldri. Snakk om kjærlighet ved første blick! Det var som å bli skutt opp i himmelen! Alle problemene jeg hadde, enten det handlet om jobb, samlivsbruddet til mine foreldre, eller andre ting, bare forsvant. Jeg følte meg helt uovervinnelig, forteller han med stor innlevelse. Det var kanskje ikke så rart at det var fristende å prøve igjen.

– Den følelsen var så god at jeg bare fortsatte med det. På et tidspunkt brukte jeg amfetamin hver eneste

Bedriftslederen har hatt en stor støtte av kona Hanne Short. De lever sammen, jobber sammen og har to barn sammen. – Jeg trenger nok en person som Hanne i livet mitt; en med skikkelig bein i nesa, en som er tøffere enn meg, sier Kim André Short.

I dag er Jans Hageservice en mellomstor aktør med 32 ansatte, som i 2023 omsatte for 80 millioner kroner.

Jeg tok selv initiativet til å reise ned til Danmark igjen. Da jeg var ferdig med programmet i København for annen gang, ble jeg værende ved klinikken et halvt år til og jobbet der frivillig. Der fikk jeg se på nært hold mange som hadde det mye verre enn meg og som drev med enda mye tyngre stoffer enn meg. Det skremte meg, og jeg fikk lyst til å komme meg videre i livet.

Vekk fra det gamle miljøet

Tre uker etter at Kim André kom tilbake fra sitt andre København-opphold, møtte han kvinnen i sitt liv; Hanne fra Laksevåg i Bergen.

– Akkurat da var jeg faktisk i ferd med å rote det til igjen, for tredje gang. Men Hanne var så tøff at hun kom til den bula hvor jeg satt sammen de gamle vennene, og dro meg ut og sa at «nå er det nok!» Der og da forsto jeg at nå var det virkelig nok, sier Kim André.

– Det første vi gjorde da, var å sørge for at han kom seg vekk fra det gamle miljøet, én gang for alle. Så vi fjernet all kontaktinformasjon til alle gamle venner; navn, telefonnumre, adresser, alt. Det var tøft for ham, forteller Hanne Short.

– Kim André har alltid vært åpen og ærlig. Han lyver aldri og legger ikke lokk på noe. Det gjør det mye enklere å forholde seg til. Jeg var jo dessuten veldig forelsket og var veldig innstilt på å hjelpe ham ut av det.

– Jeg trenger nok en person som Hanne i livet mitt; en med skikkelig bein i nesa, en som er tøffere enn meg, sier Kim André oppriktig, og ser bort på kona og kollegaen.

Gasellebedrift

Etter dette gikk det ikke lang tid før Hanne ble ansatt i Jans Hageservice.

– De trengte vel en «kontorrotte», og det var faktisk faren til Kim som spurte meg om jeg hadde lyst til å ta litt ansvar for økonomi og regnskap i bedriften. Jeg hadde jo tross alt studert økonomi. Kim var ikke så begeistra i utgangspunktet, men det har jo fungert bra, smiler Hanne.

dag, til og med i lunsjen på jobb. Samtidig ble jeg i denne perioden avhengig av anabole steroider – jeg har nemlig også alltid vært veldig opptatt av å trene. Dette var selvfølgelig en svært dårlig kombinasjon, sier han.

To ganger på avrusning

Et liv med daglig rusmisbruk fungerer sjelden over tid. Ei heller for den kommende bedriftslederen Kim André.

– Jeg ble til slutt tatt av politiet og kastet på glattcelle i tre dager. Det var ikke særlig moro. De ransaket både min mors og min fars hus, og de fant mye stoff. Foreldrene mine gikk sammen og bestemte at jeg skulle sendes på avrusning i Danmark. Like etter jeg kom ut av glattcella, ble jeg dermed satt på fly til København, forteller han.

Etter et seks måneders opphold ved den private klinikken, følte han seg sterk nok til å reise tilbake til Norge. Det gikk ikke som han hadde håpet.

– Den store feilen jeg gjorde var at jeg ikke kuttet ut de gamle vennene. Jeg ramlet ganske raskt utpå igjen, og begynte å ruse meg på hasj med den gamle gjengen. Så gikk det på ny over til amfetamin, og også kokain. Heldigvis skjønnte jeg hvilken vei det bar, så

Ikke lenge etter at hans blivende kone begynte i bedriften, for drøyt ti år siden, overtok Kim André som daglig leder etter faren. På den tiden var de et lite anleggsgartnerfirma for private hager, med åtte ansatte. I dag er de en mellomstor aktør som jobber mye mot kommuner i hele Vestland, med 32 ansatte og omsatte i fjor for 80 millioner kroner. Veksten har vært såpass markant at bedriften ble utnevnt til såkalt gasellebedrift for noen år tilbake. De har imidlertid valgt ikke å vokse samme i tempo fremover.

– Vi er jo liten administrasjon, og vi valgte å roe det litt ned. Det er ikke noe poeng å bli noe særlig større enn vi er i dag. Nå har vi en bra bunnlinje, vi har god ordresreserve for 2025, og det er gøy å gå på jobb, sier Kim André.

– Vi har nesten ikke private jobber lenger. Det er fortsatt anleggsgartnerarbeid det går i, men vi tar også på oss «full pakke», med elektro, betong og asfalt. Jeg liker litt større og mer komplekse prosjekter – det gir meg spenning i hverdagen.

Hjelper andre med utfordringer

Jans Hageservice er også opplæringsbedrift, og har i dag fem lærlinger. Kim André Short er veldig bevisst på å gi unge mennesker en sjanse i arbeidslivet – også de som sliter litt.

– For to år siden hadde vi ni lærlinger, som var flest

– Jeg tror følelsen av utenforskap er noe mange som har ulike problemer kan kjenne igjen. Følelsen av at man ikke duger. At man ikke mestrer ting, sier Kim André alvorlig. Allerede som 14-åring begynte han med hasj. Senere ble han avhengig av sterkere stoffer.

blant alle anleggsgartnerbedriftene i Bergen. Vi har hatt mange her med ulike utfordringer, og flere som i dag er fast ansatte begynte her på arbeidstrening på grunn av rusproblemer eller mentale utfordringer.

BULDER. VERKSTED BEST PÅ STÅL!

VI HJELPER DEG MED:

- Brøyttestål
- Kjeder, belter
- Skuffer
- Alt av strips og tenner
- Eddie pigghammere
- Hydrauliske gaffler

Ta kontakt for en fagprat og et hyggelig tilbud

T: 986 63 923 | www.bulderverksted.no | - Vi holder hjulene i gang!

Bedriften opplevde en såpass markant vekst at den ble utnevnt til såkalt gaselebedrift for noen år tilbake. De har imidlertid valgt ikke å vokse samme i tempo fremover. - Det er ikke noe poeng å bli noe særlig større enn vi er i dag. Nå har vi en bra bunnlinje, vi har god ordrerreserve for 2025, og det er gøy å gå på jobb, sier Kim André.

Noen av dem har også fått fagbrev her hos oss, sier han.

- Min egen bakgrunn har nok bidratt til at jeg har blitt opptatt av mennesker og fått et ønske om å hjelpe andre. Mange ser kanskje ikke menneskene bak utfordringene på samme måte, for de har ikke vært der selv. Det skal også sies at de som får muligheten og blir tatt vare på, ofte ender opp som ekstra lojale og gode ansatte.

- Kim har gått langt forbi det vanlige arbeidsgiveransvaret i flere av disse tilfellene. Han ringer dem og

følger dem opp på kvelder og i ferier, og han besøker dem hjemme. Vi har til og med invitert noen hjem til oss på nyttårsaftnen. Og det jo virkelig verdt det når det går bra, forteller Hanne.

Blir satt på plass av barna

Til tross for litt usikre tider i bransjen den senere tid, er ekteparet optimister med tanke på fremtiden. De har også to jenter på åtte og tolv år, så kanskje er neste generasjon i familiebedriften sikret? Kim André er uansett sikker på én ting:

- Jeg skal i hvert fall prioritere familien og være til stede for barna. Begge to har vært innom her litt i sommer og hjulpet til med rydding, og de synes det er spennende. Men de skal få velge akkurat hva de vil når det gjelder yrke. Og uansett hva de velger, så støtter vi det, sier han, og legger til at dysleksien har gitt ham en ny utfordring etter at han fikk barn.

- Det har blitt en del bedre med årene, og jeg har funnet måter å håndtere det på. Jeg er veldig kjapp med e-poster, for eksempel. Men blir det mye tekst, så sliter jeg. Kommer det lange brev, så er det Hanne som tar seg av det. Det verste er kanskje når jeg skal lese for barna, for de lar seg nemlig ikke lure. Hun minste kan plutselig si at «mamma leste den boka for meg i går, og det var jo en helt annen historie! Du bare finner på, pappa!» Og hun har jo helt rett, sier Kim André og ler. ●

SE I MØRKET

NYHET!

HL-1000-EX håndholdt lampe

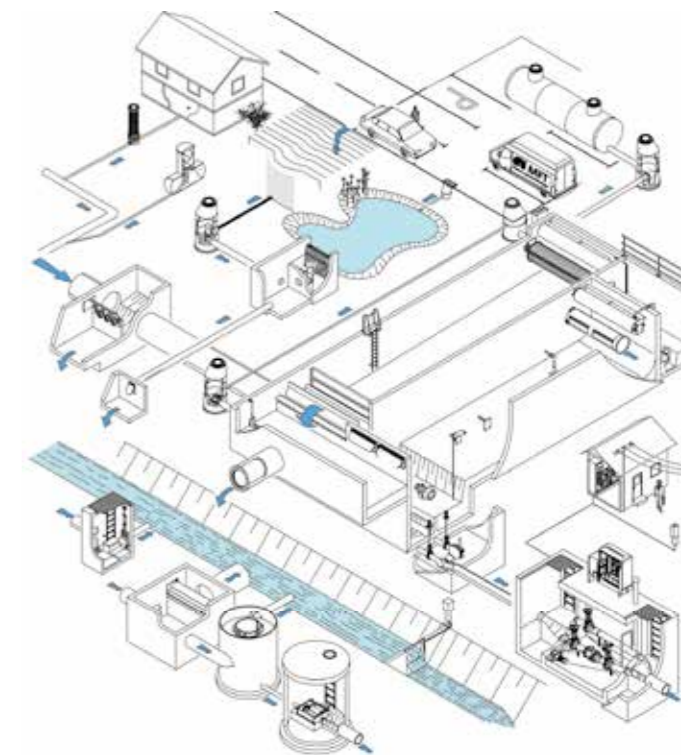
TERRAFIRMA AS

Skandinavisk importør og agent for KSE Light GmbH hjelm lamper

KJELL TRENGEN | Telefon: +47 91 11 87 33 | E-post: kjell@terrafirmaas.com
Postboks 246, 3603 KONGSBERG
www.terrafirmaas.com

Beskyttelse mot oversvømmelser og forurensning

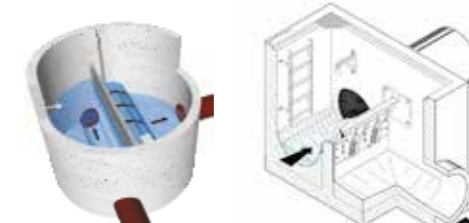
MFT leverer produkter for regnvannshåndtering - fra kilde til utslipp. Vi tilbyr smarte, driftssikre og dokumenterte løsninger som gir hydraulisk kontroll og reduserer risiko for oversvømmelser og forurensning. Sortiment inkluderer standardiserte produkter og skreddersydde løsninger. Vi produserer en stor andel av våre produkter i Norge. Et omfattende lagerutvalg av ferdige produkter og komponenter på eget verksted sørger for rask levering - selv av tilpassede løsninger. Les mer på mft.no

Mengderegulatorer

Nivåregulatorer

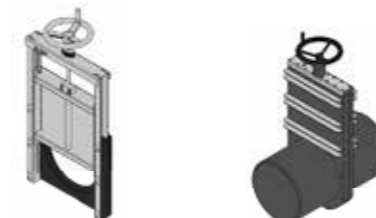
Tilbakeslagsventiler

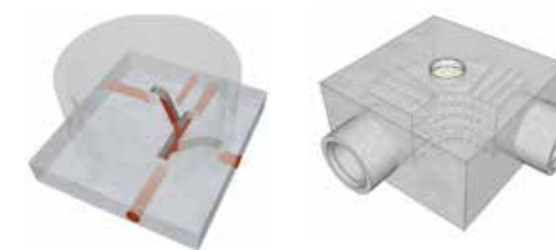
Partikkelavskillere

Stengeventiler

Avløpsrenner

Oppfinnerne Eugene Zaikonnikov og Tron Vedul Tronstad (t.h.) følger med på testen. (Foto: Thor Nielsen/SINTEF)

Evakuering med lyd

Oppfinnerne Eugene Zaikonnikov og Tron Vedul Tronstad har nylig fått patent på et norsk system for evakuering med lyd.

Tekst: Redaksjonen - am@mef.no

Det bergensbaserte selskapet Norphonic bestemte seg for å utvikle et annerledes system for evakuering etter en periode med flere alvorlige tunnelbranner. Det er dette systemet de nå har tatt patent på.

– En utfordring med brann i tunneler, er at synet fort blir begrenset av røyk. Den eneste måten å redde seg fra situasjonen på, er enten å følge veggene eller andre signaler som er tilgjengelige. Det fantes ikke noe system som brukte lyd for å evakuere folk, sier oppfinner Eugene Zaikonnikov.

Systemet, som har fått navnet Evacsound, består av flere høyttalere satt ut med jevne mellomrom i en tunnel. Høyttalerne er retningsbestemte, noe som gjør at du hører lyden mye sterkere fra den ene siden av dem enn den andre. Dette skal gjøre det lettere for folk å skjønne hvilken retning de bør gå.

Den perfekte lyd

For å finne den perfekte lyden fikk de med seg hørsel-eksperter Tron Vedul Tronstad fra SINTEF på laget.

– Da Norphonic kom til oss med et produkt som muliggjorde at man hadde flere høyttalere langs tunnelen, kom vi opp med ideen om å utnytte

menneskets medfødte evne til å høre hvor en lyd kommer fra, sier Tronstad.

I en testtunnel ved Åndalsnes ble det forsøkt med klikkelyder, plystring og en slags bjelle, lik den som kan høres ved togoverganger.

– Vi valgte å gå videre med en bjelle. Denne lyden skiller seg veldig ut fra andre lyder i tunnelen og er enkel å høre retningen til. Bjellelyden ble også opplevd som enklest å følge til rømningsveien, sier Tronstad.

Lyden må også være hørbar og forståelig i en stressituasjon hvor det er andre lyder til stede.

Godt samarbeid

Da oppfinnerne hadde jobbet med prosjektet i omtrent to år, viste det seg at Statens vegvesen i samarbeid med Innovasjon Norge, skulle utlyse en konkurranse for systemer som kunne hjelpe med evakuering i tunneler.

– Vi hadde gjort leksene, men det hjalp mye å få finansiering og praktisk hjelp fra Statens vegvesen, sier Zaikonnikov.

Statens Vegvesen har allerede anskaffet flere Evacsound-systemer, både i eksisterende tunneler og i nye tunneler under bygging.●

Slik ser høyttalerne ut som skal hjelpe deg ut av tunnelen. (Foto: Norphonic)

flexi heater

Hold prosjektet i gang, uansett vær.

Driftsikker teletiner, spesielt utviklet for å takle de tøffe nordiske vinterforholdene. Når bakken fryser og arbeidene stopper opp, er Flexi Heater løsningen. Den er konstruert for å levere jevn og effektiv varme, selv i de kaldeste temperaturene, slik at du kan opprettholde produktiviteten uansett vær.

Ikke la vinteren stoppe deg. Sats på Flexi Heater, din pålitelige partner for hele sesongen!

Kommer i 3 modeller

Diesel

Hybrid

Elektrisk

Mest solgt

Sikre deg maskin til vinteren

Nye regler - Utslippsfri byggeplass og anleggsområde

I storbyerklæring (Bergen, Drammen, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Tromsø og Trondheim), er det enighet om at alle bygge- og anleggsplasser i byene skal være utslippsfrie innen 1. januar 2025.

Maskinene leveres som følgende alternativer: 100% elektrisk, hybrid (elektrisk og biodiesel) eller som ren biodiesel maskin. Vi tilbyr også bærbare maskiner som er 100% elektriske og utmerket for mindre områder. Skal du tine større områder (opptil 200 kvm) anbefaler vi våre tilhengermonterte maskiner.

- ✓ Fremtidsrettet løsning for en utslippsfri verden.
- ✓ Tiner ca. 140-190 kvm.
- ✓ Topp score på effekt 35 kW / 70 kW / 105 kW.
- ✓ Topp score på brukervennlig og service.
- ✓ Topp score på lavest totalvekt.
- ✓ Best på løsning for frakt av dine isolasjonsmatter – Alt er på taket av maskinen.
- ✓ Standard med piggdekk på alle maskiner.
- ✓ Landsdekkende service, salg og finansiering.

De fleste av NRC-lærlingene samlet på et brett. Kullet er rekordstort i år. (Alle foto: NRC Group)

Rekordmange lærlinger til NRC Group

Totalt er 41 lærlinger på plass i NRC Group denne høsten. Suksessen er et resultat av et tett samarbeid mellom flere selskaper i rekrutteringsarbeidet.

Av: Redaksjonen - anleggsmaskinen@mef.no

Nylig var NRC-lærlingene på lærlingesamling. For de ferskeste var det deres første møte med resten av lærlingegruppa. De mer erfarne har vært lærling et års tid, og er allerede ganske drevne innen sine fagområder. NRC Group har lærlinger i åtte fag: Betong-, anleggsmaskinfører-, banemontør-, energimontør-, signalmontør-, elektriker-, yrkessjåfør- og vei- og anleggsgaget.

Konkurransen om de dyktige lærlingene har blitt stadig tøffere, ifølge opplæringsleder Even Hedland i NRC Group.

– Vi trenger lærlingene for å bygge god fagkompe-

tanse i selskapet. De er viktige i kampen om yrkesressursene og i kampen om kontraktene, sier han.

Legger konkurransen til side

I mange kontrakter kreves det at minst ti prosent av fagarbeiderne er lærlinger. I tillegg ønsker regjeringen å skjerpe kravet i offentlige anbud. NRC Group nærmer seg nå målet om ti prosent lærlinger innen hvert utdanningsområde. På vei dit har det vært en stor fordel at selskapet har samarbeidet med AF Gruppen og Implenia om rekrutteringen, forklarer Hedland.

I samarbeid med Opplæringskontoret for anleggs- og bergfagene (OKAB), har de tre selskapene lagt noe av konkurransen til side og besøkt videregående skoler i fellesskap for å møte elevene. De tilbyr alle lærlingplasser innen fag som innebærer reising og turnus hjemmefra.

– Vi snakker om fagene og hva vi kan tilby, ikke bare om bedriftene. Dermed har flere elever fått øynene opp for fagene hvor vi tilbyr lærlingplass, sier Hedland.

– For NRCs del har vi også snakket om prosjektene våre, spesielt de store jernbaneprosjektene. Det har ført til at særlig søkningen til banemontørfaget har tatt helt av for oss denne gangen, sier han.

Et samarbeid alle er tjent med

Opplæringskonsulent i OKAB, Ivar Helge Andersen,

Opplæringsleder Even Hedland i NRC Group og opplæringskonsulent i OKAB Agder, Ivar Helge Andersen.

– Jeg er veldig fornøyd med at jeg valgte å bli lærling i NRC. Det er en fin arbeidsplass, de tar lærlingene godt imot og de tar HMS veldig seriøst, sier Line Haddeland, lærling i signalmontørfaget. Her sammen med Serina Grashei, maskinførerlærling i NRC Group.

roses samarbeidet NRC Group, Implenia og AF Gruppen har hatt i informasjonsarbeidet mot elevene. Han mener samarbeidet bidrar til sterkere rekruttering til yrkesfagene innen bane- og anleggsgag, noe hele bransjen er tjent med.

– Dette samarbeidet skaper synergieffekter ved at selskapene møter elevene samlet og har et felles mål. Dersom et selskap får for mange søkere til lærlingplasser innen et fagområde, er noen av søknadene blitt videresendt til samarbeidspartnerne. Dermed er dette et samarbeid alle er tjent med, også lærlingene selv, forklarer Andersen.

I NRC er Even Hedland spesielt fornøyd med å ha fått med flere jenter på laget. Fire av NRC-lærlingene er jenter, noe selskapet har satset bevisst på å få til.

– Det er kjempeviktig for oss å få med jentene. Det styrker mangfoldet. Vi trenger jenter som tør å satse og gå inn i mannsdominerte bransjer, sier han.

Tilbud om videre utdanning

For å tiltrekke seg motiverte og lærevillige ungdommer, tilbyr NRC Group et utdanningsløp for dem som vil gå videre etter endt fagbrev, da i første rekke teknisk fagskole eller ingeniørstudier.

– Tilbud om videre utdanning er kjempeviktig for å få gode lærlinger. Å gi lærlingene slike muligheter åpner mange dører for de som ønsker det. Det viser hvor seriøs bedriften er, sier OKABs Ivar Helge Andersen. ●

Vil du øke din kompetanse?

MEF-skolen tilbyr et stort utvalg av kurs- og skoler, utarbeidet av og for fagfolk innen anlegg.

På MEFs egne kurs får medlemsbedrifter gode rabatter, i tillegg er det ekstra rabatter for de med tariffavtale.

Skann QR-koden for å se vår kurskalender:

En stor maskin, med det lille ekstra

Hjulgraver A918 Compact Litronic

God kvalitet, imponerende trekraft på vei og lavt dieselforbruk gjør denne hjulgraveren til din ideelle partner. Den er perfekt til trange områder takket være sin korte svingradius som gir stor fleksibilitet. Vi tilbyr hjulgravere med både korthekk og standard, og i ulike størrelser. A916 kan du også få som elektrisk versjon. Dette er virkelig maskiner for deg som er opptatt av fine detaljer og smarte løsninger.
www.liebherr.com

LIEBHERR

Hjulgraver – nå med kort leveringstid!

Vi leverer

- Drivstoff
- HVO og andre biodrivstoff
- Smøremidler
- AdBlue

En pålitelig samarbeids- partner

Vi i Esso Energi er opptatt av å være en pålitelig partner til maskinentreprenører over hele Norge.

Med oss på laget får dere en leverandør som setter kundeservice høyt, leverer riktig produkt til avtalt tid, på rett plass og til konkurransedyktige betingelser.

VANT MESTA-STIPEND!

For første gang er Mesta-stipendet delt ut. Den heldige vinneren er Emilie Holsen (16) fra Førde. Prisen er på 50 000 kroner og deles ut til en jente som har valgt yrkesfag.

– Mesta har opprettet stipendet for å få flere jenter til å gjøre som Emilie – å velge yrkesfag. Vi ønsker jenter velkommen til bransjen og vi skal ta godt vare på dem, sa Tonje Jensen, konsernsjef i Mesta under utdelingen av stipendet. Ifølge en melding håper hun at både oppmerksomheten rundt stipendet og TikTok-kampanjen «Mesta impossible», har bidratt til at jentene kan få opp øynene på hvor spennende bygg- og anleggsbransjen er, og hvor mange muligheter som finnes i Mesta. TikTok-kampanjen har hatt to millioner visninger.

Emilie Holsen går på bygg- og anlegg på Førde vgs.
– Jeg ble kjempeglad for å få dette stipendet. Og jeg skal spare pengene. Kanskje til jeg skal ta lappen, fortalte Emilie. Hun tok både traktor-lappen og sertifikatet for lett motorsykkel på en uke i sommer. Og hun jobber nå ved siden av studiene på Eiksenteret i Førde.

VEIVESNETS NYE SUPERBIL

Nye krav til trafikksikring har gjort at Statens vegvesen nå har anskaffet en moderne vaktbil med teknikk og funksjoner som bedrer sikkerheten for både trafikantene og, ikke minst, de som jobber på vaktbilen. Mannskapet på vaktbilen har opp mot 7800 oppdrag i året bare på ulykker og hendelser. I tillegg ivaretar de flere andre oppgaver. I løpet av et år tilbake legger de rundt 70 000 kilometer bare på Oslos riksveinett.

Fakta om Statens vegvesens nye vaktbil i Oslo

Den nye vaktbilen er spesialbygd i samarbeid med Maur Bilpåkbygg AS og Brødrene Dahl og leid ut av Norsk Trafikksikring AS.

Dette karakteriserer den nye vaktbilen:

- Biogassdrevet med tilnærmet null Co2-utslipp og ingen NOx-utslipp
- Kameraer montert foran og bak på bilen for å kunne følge med på trafikkbildet
- Kamera med monitor inni bilen koplet opp mot Vegtrafikksentralen som kan videresende bildemateriale til Politiet når de trenger det, Nødnett/radio til Vegtrafikksentralen/Politiet
- Kollisjons-/støtpute godkjent for påkjørsel i inntil 110 km/t
- Moderne digital tavle bak på bilen med mulighet for ulike symboler/skilt
- Stort transportskap med innvendig, vertikal stige (stikker ikke ut i den andre kjørebanelen som på andre skap)
- Elektrisk montert vinsj som løfter 500 kg på svingbar bom
- Kanner med drivstoff for å hjelpe de som kjører tomt og få dem fortest mulig videre
- Startbuster (hjelpstart/strøm)
- Kaldasfalt for å lappe hull i vegen
- Kraftig lys montert foran på skapet for å lyse opp tunneltak for ettersyn av skader, istapper m.m.

NYTT S70-FESTE FRA ENGCON

Det nye S70-festet er beregnet for bruk på gravemaskiner fra 20 til 30 tonn.

Ifølge Engcon er samme forsterkninger gjort på S70-festet som på det mindre S60-festet. Ettermonteringen med EC-Oil-blokk skal også være enklere, da det nye maskinfestet ikke lenger inneholder slanger, noe som skal redusere risikoen for lekkasje, gi lengre levetid, enklere service og vedlikehold.

I likhet med S60 skal S70 ha økt hydraulisk fløde, som er fordelaktig ved bruk av hydraulisk hammer eller andre redskaper som krever høyere oljemengde.

TO NYHETER FRA LILLESETH KJETTING

Bergma veipusser i to meters arbeidsbredde er nå utstyrt med en ekstra kantvinge. Den ekstra kantvingen gjør det enklere og mer effektivt å hente inn og gjenbruke grus fra veiskulderen. Ved å kutte vegetasjon langs veiskulderen sikrer kantvingen god drenering av vann fra veibanen. Med kantvingen trenger ikke traktoren å legge seg helt ut på veiskulderen for å oppnå et godt resultat. Dette skal ifølge Lilleseth Kjetting gi økt sikkerhet for føreren og effektivisere arbeidsprosessen.

Ny kjetting til skogstraktor og tømmerhenger – Easy On Skog. 10mm firkantkjetting med flatbrodd gripeemnet. Kjettingen er utviklet for å passe til bruk på store traktorer og skal forbedre stabilitet, kjørekomfort og ivareta underlaget. Easy On Skog til tømmerhenger har gått på test på tømmerhenger. Easy On Skog til skogstraktor har gått på test med Valtra. Easy On Skog 10mm firkant med flatbrodd gripeelement vil bli lansert på det norske markedet i november 2024.

Nyhet: Digital Prosjektperm

Det er økende krav fra kunder og myndigheter på å dokumentere byggevarer, tekniske installasjoner og overflater som skal driftes og vedlikeholdes (FDV dokumentasjon). Samtidig skal produktinnhold, kvalitet og ikke minst miljøavtrykk til produktene dokumenteres. Dette kan være tidkrevende å samle – særlig når man har et stort prosjekt med flere hundre varelinjer fordelt på mange ordre. Med Ahlsells Digitale Prosjektperm løser du nå dette med noen få tastetrykk.

- Dekker alle bransjer!
- Superenkel login – du finner digital prosjektperm under «mine sider» på ahlse.no
- Dokumentasjon enkelt tilsendt direkte til din e-post
- Få all tilgjengelig dokumentasjon på varene du har handlet fra oss med kun et par tastetrykk
- Velg oversikt over alle produktkategorier, eller kun noen utvalgte.
- Få alle typer dokumentasjon, eller velg kun den som er viktigst for deg.

Logg deg inn på «Mine sider» på ahlse.no og sjekk ut løsningen i dag! →

ahlsell

Illustrasjonsfoto: Rumar F. Daler

Hva gjør du når betalingen uteblir?

MEFs juridiske avdeling mottar jevnlig henvendelser fra medlemmer som ikke har fått oppgjør fra kunder eller oppdragsgivere.

Tekst: Erik Tobias Handeland Selmer og Håvard Almås, advokat og advokatfullmektig i MEF – anleggsmaskinen@mef.no.

Mange næringsdrivende vil før eller siden oppleve at betalingen uteblir helt eller delvis etter at arbeidet er utført og faktura sendt. Dette kan raskt føre til presset likviditet, spesielt i entreprenørbransjen hvor mange jobber på kreditt og mottar oppgjør for allerede utført arbeid.

Bestridt eller ubestridt krav?

Det første entreprenøren må vurdere er om oppdragsgiver bestrider kravet eller ikke.

Dersom kravet i utgangspunktet ikke bestrides, er utenrettslig inndrivelse veien å gå. Entreprenøren må da først «vekke» kunden, slik at vedkommende

enten betaler eller tar tydelig stilling til fakturakravet. Dette kan gjøres på ulike måter.

Det bør snarest etter forfall sendes purring til kunden. Dersom arbeidene fortsatt pågår, kan arbeidsstans eller tilbakehold av samsvarserklæring være virkningsfullt. Samtidig kan dette medføre risiko for dagbøter i kontrakter med sluttfrist, eller at fraværet av samsvarserklæring utløser erstatningskrav.

Inkasso

Inkasso er ofte brukt når betalingen uteblir, men er best egnet for fakturaer som er vanskelige å bestride,

som telefonabonnement eller lignede. Grunnarbeider og entrepriseprojekter er ofte kompliserte, og oppdragsgiver vil enkelt kunne finne noe å bestride. Inkassosaken vil da bli innstilt, og entreprenøren sitter igjen med regningen fra inkassoselskapet uten å ha mottatt en krone fra kunden.

Konkursbegjæring

Å begjære kunden konkurs er et annet alternativ, men dette har sjeldent noe for seg med mindre du har pant eller andre særlige rettigheter. Saken ender ofte med at kunden enkelt klarer å bevise at de er betalingsdyktige for kravet. Hvis entreprenøren mot formodning klarer å slå kunden konkurs, er dette fordi retten finner det bevist at kunden ikke har penger. Da har nødvendigvis ikke kunden penger til å dekke fakturaen til entreprenøren uansett.

Entreprenøren blir sittende med et krav i et konkurssbo hvor alle midlene fordeles på panthavere og andre prioriterte rettighetshavere, ikke til entreprenøren. Når rettsgebyret for konkursbehandlingen i tillegg er kr 63 850 – og entreprenøren som ledd i saken også må sannsynliggjøre at de har et krav mot kunden – så sier det seg selv at dette sjeldent er en lønnsom vei å gå.

Utlegg

Å begjære at namsmannen tar utlegg vil ofte være effektivt for å vekke kunden. Namsmannen kan beslaglegge penger og verdier, og overføre disse til kreditor med tvang.

Faktura er tilstrekkelig grunnlag for å gjennomføre utleggsforretning. Kunden må først varsles skriftlig, og det finnes standardskjema for dette på politiets nettsider. Etter varsling har kunden 14 dager på å innfri kravet. Utleggsbegjæringen kan deretter sendes til namsmannen. Kunden kan imidlertid når som helst velge å bestride kravet, noe som stanser utleggsprosessen.

Hvis deler av fakturaen er bestridt, men både bestridt og ikke bestridt beløp tilbakeholdes, anbefales det at entreprenøren legger ved et følgebrev til tvangsbegjæringen, og krever at kunden tar stilling til hvilke deler av beløpet som bestrides. Da vil mange kunder velge å utbetale det beløpet som ikke er bestridt.

Rettslig inndrivelse

I de tilfellene kunden bestrider kravet, vil rettslig inndrivelse av kravet være eneste løsning. Dom eller rettsforlik gir et alminnelig tvangsunlag for å innkreve kravet, og det er ofte her entreprenørene til slutt havner når betalingen uteblir. Rettslig inndrivelse forutsetter at kravet du har er korrekt og rettidig.

Forlikrådet er det laveste leddet i rettssystemet

Erik Tobias Handeland Selmer, advokat i MEF.

Håvard Almås, advokatfullmektig i MEF.

for sivile saker. Fordelen med forlikrådet er lave kostnader; behandling av klage koster om lag kr 2000, i tillegg til eventuelle utgifter til juridisk bistand. Ulempen er at domsmyndigheten er avgrenset til mindre krav. For saker med tvistesum over kr 200 000 kan forlikrådet kun avsi dom når begge parter samtykker.

Tingretten er det første nivået i domstolsystemet vårt. Dersom tvistesummen er under kr 250 000, kan saken behandles etter reglene for småkravsprosess. I og med at dette er en enklere rettsprosess, blir saksomkostningene lavere for partene. Det er også satt en øvre begrensning i erstatning for saksomkostnader på kr 50 000.

Krav over kr 250 000 kroner behandles etter reglene for allmennprosess, altså den vanligste formen for rettsprosess. Sammenlignet med behandling av forliksklage og småkrav, innebærer slik prosess betydelig høyere saksomkostninger – og risiko – for partene. Erstatning for egne saksomkostninger forutsetter at retten gir deg «medhold fullt ut eller i det vesentlige» av påstanden (kravet).

Søk gode løsninger

Vår anbefaling er å forfølge klare krav. I de tilfellene kunden har helt eller delvis rett i sitt tilbakehold, bør du imidlertid forsøke å løse saken på lavest mulig nivå.

Dersom kravet er bestridt, kan bistand fra en uavhengig sertifisert mekler bidra til å finne gode løsninger. Mekling er en frivillig ordning der partene selv eier saken, og er ofte billigere og mer effektivt enn å ta kravet til retten. Mer informasjon finnes på nettsiden til Norsk Mekling.

MEFs juridiske avdeling har en advokat som har gått meklingskolen og blitt sertifisert som mekler. Ved tvister mellom MEF-medlemmer vil vi kunne bidra i en meklingsprosess etter forespørsel fra partene. Ta kontakt med oss om dette kan være aktuelt. ●

- ✓ LANG LEVETID
- ✓ UTROLIG GOD VALUTA FOR PENGENE
- ✓ RASK LEVERING

PLUGGED IN &
POWERED UP

KRAMP LED-LYS

 KRAMP

Vinteren er her!

MHC-700

MHT-700

MH-700

Mobil Steamgenerator fra Steamrator Oy Finland

Bestill før vinteren kommer. Tine snø og is før støpning.
Holde anleggstomta isfri. 200 grader steam etter 3-5 min fra start.
Enkel betjening. Alle instruksjoner på norsk.

Kontakt oss for tilbud og leveringstid.

e-mail: haro-a@online.no
web: www.steamgenerator.no

Tlf: 902 08 047
Eillef Guttormsensvei 5
3610 Kongsberg

Gode avtaler på kjøp av strøm for medlemmer i MEF

.....

Ta kontakt med Eric
for en hyggelig
strømprat og et
godt tilbud.

Skagerak Energitjenester er din trygge og forutsigbare samarbeidspartner i energimarkedet. Vi er nyskapende og ser muligheter for våre kunder i kraftmarkedet – alt i tråd med en grønn fremtid.

Skagerak Energitjenester er et selskap i energikonsernet Skagerak Energi. Skagerak Energi har over 100 års erfaring fra kraftmarkedet og er eid av Statkraft, Skien, Porsgrunn og Bamble kommune.

Kontakt oss for mer informasjon

Eric Støle Karlsen	934 46 160	ericstole.karlsen@skagerakenergi.no
Erlend Sande	911 64 451	erlend.sande@skagerakenergi.no

tjenester@skagerakenergi.no
Tlf: 908 96 270
skagerakenergitjenester.no

Terje Andersen kan se tilbake på 50 år i Råde Graveservice.

50 ÅR I RÅDE GRAVESERVICE:

Fra «grøftekæll» til bedriftsleder

Terje Andersen har vært ansatt i Råde Graveservice i 50 år, hvorav nærmere 40 år som daglig leder.

Tekst og foto: Odd Borgerstrand - anleggsmaskinen@mef.no

Forløperen til Råde Graveservice ble etablert av Sverre Nilsen i 1957. Datteren Gerd fikk tidlig ansvaret for økonomi og regnskap, og ble formelt ansatt i 1970, etter fullført handelsskole i Moss. Terje Andersen fikk et godt øye til Gerds søster, Eva, og det tok ikke lang tid før Sverre Nilsen hentet inn mannen som etter hvert skulle bli hans svigersønn. Da Sverre døde brått, som følge av et hjerteinfarkt i 1980, var det Gerd og Terje som overtok den daglige ledelsen.

De to samarbeidet i til sammen 46 år, før Gerd av helsemessige årsaker valgte å selge seg ut av firmaet og lot svoger Terje overta hundre prosent av aksjene.

Ufaglært inn i firmaet

Terje begynte i firmaet i 1974. Han hadde ingen

formell skolegang utover grunnskolen og søndagskolen, men var levende opptatt av alt som durte. Den første arbeidserfaringen fikk han på barnevognfabrikken Simo i Fredrikstad. Her jobbet han på lageret og ble som 18-åring også sjåfør. Her lærte han seg å håndtere kunder. Etter tre år på Simo ble han truckfører på Huseby Sag i Fredrikstad. Da den kommende svigerfar manglet folk på en gravemaskin i Skjeberg, ble Terje sendt dit uten noen form for opplæring. Det var en rørlegger som forklarte hvordan maskinen skulle startes og stoppes.

– I dag er det heldigvis helt andre krav for å betjene en anleggsmaskin, sier Terje med et smil. Nå har han gjort alt som må gjøres innen anlegg. Han har lagt rør, kjørt gravemaskin, lastebil og dumper. Han har

spuntet med stålpunt og lært seg de ulike oppgavene takket være gode kolleger.

Han husker spesielt en opplevelse der han ble satt til å kjøre hjulbrøyt i ei myr på Øreåsen i Moss. Det gikk selvfølgelig ikke bra, men erfarne medarbeidere hjalp ham opp hver gang han var i ferd med å synke ned i myra. Det var en tøff læringsprosess, og noen ganger tenkte han at han hadde englevakt.

Dermed kan vi slå fast at han har gått hele veien fra «grøftekæll» til firmaets leder.

Firmaet sikret seg mange inntektsbringende oppdrag tidlig på 70-tallet og opplevde mange gode år. På det meste var arbeidsstokken på nærmere 40 medarbeidere. I 1978 ble det bråstopp, og firmaet gikk over ende. Terje opplevde det som dramatisk, men Sverre Nilsen nektet å gi seg og startet på nytt med 18-20 ansatte etter konkursen.

Rollen som leder

Terje kjenner seg trygg i rollen som leder. Han har ingen formell kompetanse innen ledelse, men har en rekke kurs både i maskinlære, kalkulasjon og økonomi, der de fleste kursene har vært i regi av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF).

Med et lyst humør og en ekstrovert holdning har han også tatt rollen som bedriftsleder på en god måte. Kundebehandling er han rett og slett god på. Med årene har han også lært seg klokka noe bedre enn i de tidlige årene som daglig leder.

– Det viktigste er å skaffe jobb, utføre den på en skikkelig måte og gjøre den én gang, sier Terje entusiastisk.

– Gerd var flink med penger, og vi utfylte hverandre på en god måte. Gerd ble økonomisjefen og styrelederen, mens jeg skaffet jobbene.

Terje Andersen har jobbet aktivt for å holde åpen dialog og godt kameratskap med sine medarbeidere.

Den tøffeste perioden i min tid som leder var finanskrisen fra 1989 til 1994. Da var det en tid med for lave priser. Vi var også underentreprenør på en rekke oppdrag, der vi rett og slett fikk for dårlig betalt. Likevel klarte vi å komme gjennom disse årene uten å gå over ende, og fra 1994 og fram til i dag har vi aldri opplevd røde tall, sier han fornøyd.

Bygget relasjoner

– Jeg lærte tidlig at vi måtte bygge gode relasjoner til våre kunder. Det har vi skapt til selskaper som Borregaard, Moss Havn, Borg Havn, Fredrikstad, Sarpsborg og Moss kommuner og MOVAR. Vi leverer det disse kundene forventer. Dermed blir vi invitert til å gi tilbud på stadig nye oppdrag, og i de fleste tilfellene vinner vi oppdragene fordi kundene vet at vi holder det vi lover, og til en riktig pris.

– Jeg har også lært at prosjektledere og anleggsledere er viktige nøkkelpersoner for firmaet vårt. Derfor har jeg aldri vært redd for å ansette medarbeidere med bedre faglig kompetanse enn meg selv. Disse folkene er gull verd for firmaet, sier han, og legger til at dora inn til hans kontor alltid er åpen for enhver medarbeider.

Terje er også opptatt av å delta på de ulike prosjektmøtene for å holde seg oppdatert om situasjonen på de ulike anleggsplassene.

STÅL- OG LANDBRUKSBYGG AS

STÅLBYGG TIL ANLEGG, TRANSPORT OG SMÅINDUSTRI
isolert eller uisolert • tilpasset ditt behov
ferdig montert, evt som byggesett

Tjøllingveien 416, 3280 Tjodalyng | E-post: post@sl-bygg.no
Sten Øivind Bjerke: Tlf. 90 54 75 15
Sondre Bjerke: Tlf. 48 02 80 92

I 1980 var det Gerd Nilsen og Terje Andersen som overtok den daglige ledelsen i firmaet. De to samarbeidet i til sammen 46 år, før Gerd av helsemessige årsaker valgte å selge seg ut av firmaet og lot svoger Terje overta hundre prosent av aksjene.

helt spesielt fellesskap i bedriften. Her er det lite gjennomtrekk, og antallet medarbeidere som har mottatt MEFs hedersmedaljer i sølv og gull har vi mistet tellingen på, sier Terje Andersen, som denne høsten runder 70.

– Jeg er like offensiv i dag som da jeg var 40 år, legger han til.

Mange høydepunkter

– Jeg så tidlig at det var viktig med eget pukkverk og egne fyllplasser. Dermed kan vi være mest mulig selvforsynt i de områdene vi har de fleste oppdragene. Vi startet opp Onsøy Pukkverk i 1990, i vår mest krevende tid i firmaet. Vi ser at det er meget gunstig å drive pukkverk selv, ikke minst fordi mye av transporten blir kortreist, sier han.

– Jeg er også stolt over å ha vært med å bygge parseller av E6 gjennom Østfold. Vi fikk være med på store deler av etappen fra Kambo til Halden. Grunnlegger Sverre Nilsen var også med på dette på midten av 60-tallet da Statens vegvesen startet den første utbyggingen gjennom fylket. Vi har også fått være med på store byggeprosjekter som sykehuset Østfold på Kalnes, Moss lufthavn Rygge, store rørledningsprosjekter og mange andre infrastrukturprosjekter i fylket.

Satser på eiendom

Råde Graveservice sikret seg for 12 år siden 115 dekar ved Krogstadfjorden i Råde kommune med tanke på bolig- og næringsutbygging. Det har vært en lang vei å gå for å realisere dette prosjektet. Nå er imidlertid prosjektet inne i arealplanen til kommunen, og dermed er reguleringen i gang. Her siktes det mot 80-90 boenheter med eneboliger, leiligheter og trolig også noen hytter. Tidligere har Råde Graveservice vært med å realisere boligområder både på Hvaler, Bredsand i Rygge og Verket i Moss.

Et solid konsern

Råde Graveservice har i dag 110 medarbeidere og en sterk posisjon i lokalmarkedet, som strekker seg fra Follo til svenskegrensa, med de tre østfoldbyene Fredrikstad, Sarpsborg og Moss som kjerneområder. Selskapet er et entreprenørselskap med egen pukkverksdrift, egne avfallsdeponier, eiendomsavdeling og anleggsgartneravdeling.

– Jeg mener vi har et unikt arbeidsmiljø og et

Drivkraften

Terje har ingen umiddelbare planer om å overlate den daglige driften til neste generasjon, men har sikret seg at datteren Trine nå er inne som stedfortredende leder og at sønnen Morten sitter i styret og har rollen som markedsansvarlig. I tillegg er datter Anita med i styrene for Råde Graveservice Eiendom og Krogstadfjorden Eiendomsutvikling AS.

– Drivkraften har hele veien vært gleden av å jobbe sammen med dyktige medarbeidere, slik at vi sammen kan utvikle norsk infrastruktur. Jeg håper å ha så god selvinnsikt at jeg kjenner dagen da jeg skal overlate firmaet til neste generasjon. Samtidig håper jeg å få være en rådgiver også etter overdragelsen. Jobben med hver dag å bygge Råde Graveservice, er selvfølgelig ikke hele livet mitt, fortsetter han.

– Jeg har i alle år vært bevisst på å holde kroppen i god form med eget treningsrom i kjelleren. Men aller best liker jeg å komme ut i naturen enten på sykkel eller ski.

Familien og nærmiljøet

Det var selvsagt et stort slag at kona Eva døde bare 60 år gammel etter noen år med alvorlig sykdom. Nå er Terje gift med Astrid og kjenner at livet er kommet tilbake. Han har de tre barna Morten, Trine og Anita og har også 11 barnebarn rundt seg, som han er veldig stolt av.

I tillegg til egen familie har Terje også vist omsorg og engasjement i lokalmiljøet på Kjærre i Onsøy. Tidlig på 80-tallet startet han en gutteklubb sammen med nabo Roar Johansen. Ektefellene startet etter hvert bakeklubb for jenter, og de to klubbene hadde felles avslutning med sang og et andaktsord. Terje har aldri lagt skjul på sitt kristne livssyn, og har også vært aktiv på Kjærre Misjonshus, der han nå er formann for husstyret. Råde Graveservice har sammen med Skolt- og Olimb-konsernene vært en solid sponsor for Ungdomssenteret Solbukta i Øyenkilen i Fredrikstad. ●

Finn ut mer om
TRYGG hjulkjetting

TRYGG

Foretrukket av en grunn

Åpen dag og utdanningsmesse på Braskereidfoss

Solør videregående skole slo sammen flere arrangementer og inviterte til utdanningsmesse ved avdelingen på Braskereidfoss onsdag 3. oktober. Her var det blant annet utstilling, flåing av elg, prøvekjøring, maskinshow og kjendisbesøk.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Flere entreprenører stilte med maskiner og mannskap. Her er det Tom Erik og Marius hos Skanska som viser frem veiholdet og forteller om Skanskas virksomhet.

Tidligere har Solør vgs. arrangert utdanningsmesse i Åsneshallen på Flisa og bransjedag på Braskereidfoss. I år ble det en annen vri, og flere vi pratet med var veldig fornøyd med løsningen.

– I år slår vi det hele sammen med bransjedagen vi har hatt et par år ved avdelingen i Våler. Alle programområdene til skolen (helse- og oppvekstfag, naturbruk, studiespesialisering, bygg – og anleggsteknikk, teknologi- og industrifag og elektro- og datateknologi), står sammen om arrangementet, uttalte rektor ved Solør videregående skole, Kjersti Støre, i en melding i forkant av arrangementet.

70 bedrifter

Målet med en slik dag er at elever, lærlinger, foreldre og andre interesserte skal få innsikt i utdannings- og yrkesmuligheter i distriktet, det vil si store deler av

Det var ca. 70 bedrifter til stede på skolen denne dagen. Aktivitetene foregikk på uteområdet, inne i Vålerhallen og inne på skolen, og alle programområdene til skolen fikk vist seg frem. Her fra standen til naturbruk hvor blant annet en elg ble hengt opp i Volvo-hjullasteren og flådd.

Innlandet fylke. Og det vil vi påstå at skolen lyktes med.

Da vi ankom Braskereidfoss kort tid etter arrangementstart var det allerede mange til stede. Store deler av uteområdet var utstillingsområde hvor både leverandører, entreprenører og flere linjer ved skolen stilte ut og viste frem hva de kan tilby. I tillegg var det utstilling inne i gymsalen, og det foregikk forskjellige aktiviteter i flere av klasserommene. I simulatorrommet var det mulighet for å kjøre både anleggsmaskiner og gaffeltruck. Ifølge skolen var det ca. 70 bedrifter og ca. 1250 besøkende til stede på skolen denne dagen.

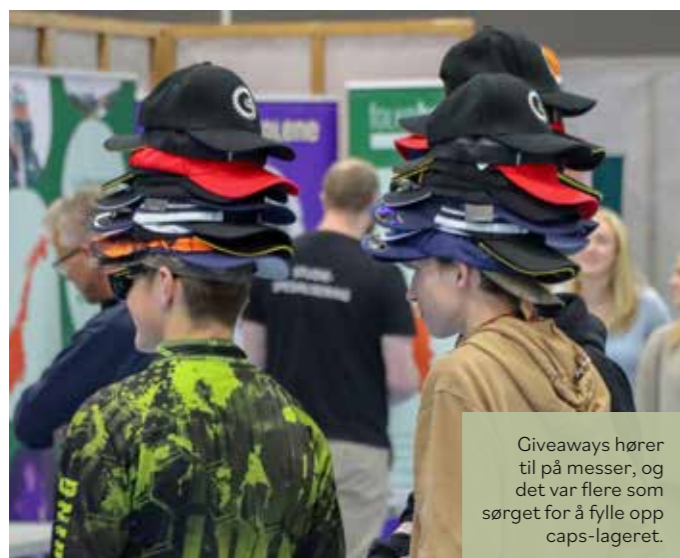
TV-kjendis Petter Pilgaard engasjerer seg i rekruttering til bransjen, og synes det er flott med slike arrangementer. Her er han innom standen til MEF/OKAB og slår av en prat med Nina Søndmør, opplæringskonsulent i OKAB Øst.

flere bilder >

Olav Ingstadsvei 12, 1351 Rud - Tlf. 67 17 19 30 - www.ntm.no

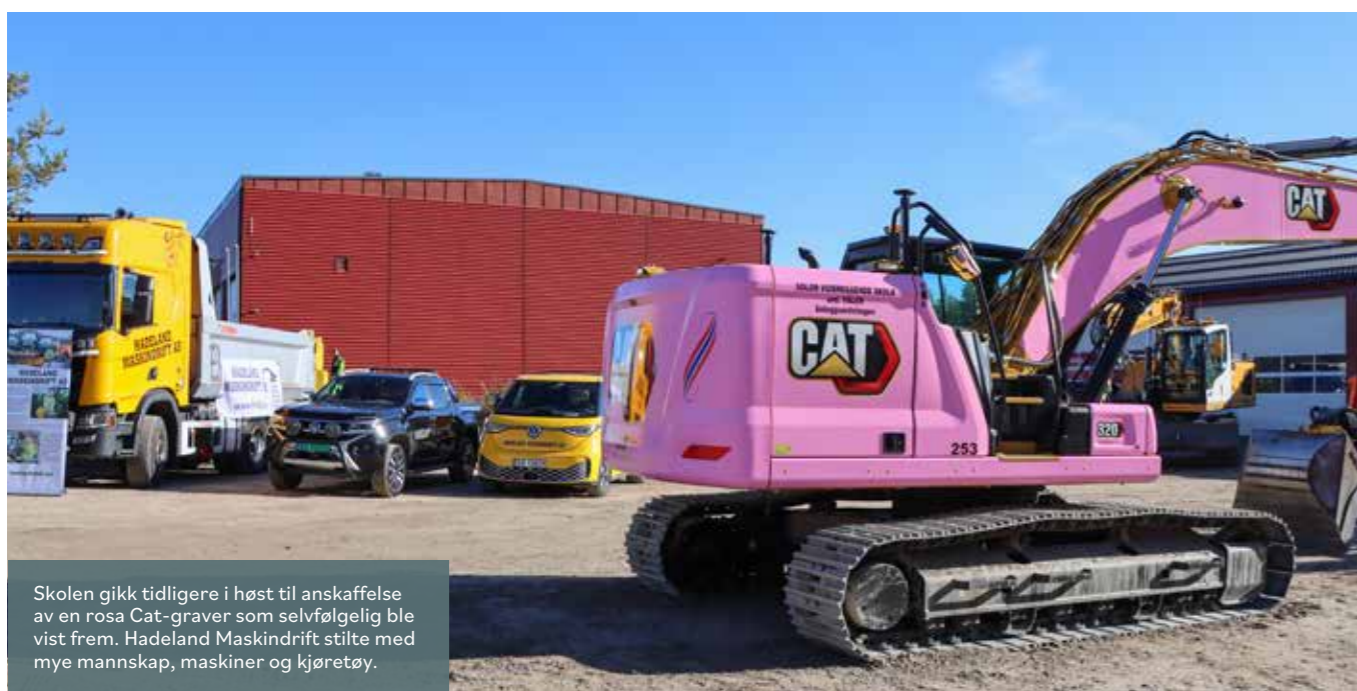
Både skolens egne elever og maskiner, og entreprenører, deltok i maskinshow som ble vist flere ganger gjennom dagen. Her er det Petter Pilgaard i Liebherr-dozeren til Hadeland Maskindrift og Peder Kaasen i Liebherr-hjulgraveren til Norby Maskin som viser seg frem.

Giveaways hører til på messer, og det var flere som sørget for å fylle opp caps-lageret.

Grillpølser hører med. Reidar Flermoen, avdelingsleder bygg- og anleggsgfag ved Solør vgs sørger for at de besøkende får i seg mat.

Skolen gikk tidligere i høst til anskaffelse av en rosa Cat-graver som selvfølgelig ble vist frem. Hadeland Maskindrift stilte med mye mannskap, maskiner og kjøretøy.

Skolen har seks simulatorer og simulatorrommet var godt besøkt. Her kunne man prøve seg som anleggsmaskinfører eller truckfører.

Maskin-entreprenør Mathisen AS fra Brumunddal hadde tatt med en Hitachi 85 US, og med denne skulle man konkurrere i å løse forskjellige oppgaver, blant annet å lukke en fyrstikkeske med skuffa og få en basketball i kurven.

Flere maskinleverandører stilte opp på bransjedagen. På standen til Liebherr Norge var Marianne Råge og Einar Hermansen.

Nina Østli, HR-leder, og Øyvind Tørum, HMS-leder, hos Nordby Maskin delte ut kaffekopper formet som gravemaskinskuffe og fortalte om hvordan det er å jobbe i anleggsbransjen.

DER VEIEN TAR SLUTT..

PANTHER

PRINOTH tilbyr markedets bredeste program på beltegående kjøretøy med lastekapasitet fra 8.000-22.000 kg. Alle modeller med Caterpillar motor fra 225-400 HK.

DER LANDSKAPET GRØR IGJEN..

RAPTOR 100

GRIZZLY

PRINOTH vegetasjon med et bredt sortiment i rydde- og dyrkings aggregat til gravemaskiner og traktorer, samt spesialmaskiner.

For mer informasjon ta kontakt med oss på Owren Tel 61 26 22 00 Selgere: Thorstein Ouren 928 21 638 Helge Borud 982 40 088

OWREN
OWREN.NO

PrinOTH

STOR DAG: En smørblid maskinfører Øystein Lauritsen (t.h.) ved Envirs anlegg på Laksevåg i Bergen, har her akkurat fått en splitter ny Volvo-hjulgraver dekkert med sitt favorittlag Leeds United. Legg også merke til tatoveringen på hånda hans. Sjefen hans, Kolbjørn Akervold, som selv er Ipswich-supporter, er også fornøyd.

Sted: Bergen

Norges eneste Leeds-graver?

En mildt sagt fornøyd maskinfører Øystein Lauritsen hos Envir i Bergen, fikk Volvo-hjulgraver dekkert med favorittlaget Leeds United.

Tekst og foto: Runar F. Daler – rd@mef.no

Anleggsmaskinen møtte en smørblid maskinfører ved Envirs anlegg på Laksevåg i Bergen den siste uka i september. Øystein Lauritsen hadde nemlig akkurat fått en splitter ny Volvo-hjulgraver av typen EWR 170 – fullt dekkert med Leeds-effekter.

– På lastebiler er det jo ikke så uvanlig med fotballlogoer og andre ting, men jeg kjenner ikke til andre

gravemaskiner med fotballlogo. I hvert fall ikke Leeds, smiler Lauritsen.

Ipswich-opprykk gjorde det mulig

Sjefen på bruket, Kolbjørn Akervold, som for øvrig er Ipswich-supporter, forteller hvordan det hele kom i stand.

SVOREN LEEDS-SUPPORTER: – Jeg må jo si at jeg nesten ikke trodde helt på det til å begynne med. Men etter at det begynte å bli alvor før sommeren, og bestillingen ble sendt, har jeg vært veldig spent. Kona er forresten også Leeds-supporter, sier Øystein, blid som en sol, før han klatrer opp i hytta og kjører av sted.

– Øystein sa til meg tidlig i forårs-sesongen at han trodde Ipswich, som da lå i Championship, kom til å rykke opp til Premier League. Jeg hadde jo ikke helt troen på det selv, så jeg lovtte der og da at hvis de faktisk gjorde det, så skulle Øystein få dekorere sin nye gravemaskin full av Leeds-effekter, forteller han og ler. Det skinner litt gjennom at han overhodet ikke trodde det ville skje.

– Da de faktisk rykka opp, så måtte jeg jo stå for det! Vi liker å ha det artig på jobb, og det er gøy å skille seg ut litt, sier han fornøyd.

Ventet i spenning

Volvo-hjulgraveren hadde akkurat ankommet fra skilt- og dekorleverandøren Infoskilt på Litle-sotra da Anleggsmaskinen var innom. Den svorne Leeds-supporteren Øystein Lauritsen, hadde nok ventet i spenning på denne dagen.

– Jeg må jo si at jeg nesten ikke trodde helt på det til å begynne med. Men etter at det begynte å bli alvor før sommeren, og bestillingen ble sendt, har jeg vært veldig spent, ja. Kona er forresten også Leeds-supporter, forteller han, blid som en sol, før han klatrer opp i hytta og kjører av sted. ●

«På lastebiler er det jo ikke så uvanlig med fotballlogoer og andre ting, men jeg kjenner ikke til andre gravemaskiner med fotballlogo. I hvert fall ikke Leeds.»

Øystein Lauritsen, maskinfører hos Envir

Maskin

VEDEDMÅL: Det var et veddemål som gjorde det hele mulig. Hadde ikke Ipswich rykket opp til Premier League, kunne Øystein sett langt etter sin skinnende hvite LUFC-graver.

Uno
SMØREOLJE

Øk levetiden på DPF

Texaco Delo 600 ADF

- Opptil **2,5x** lenger levetid på dieselpartikkelfilteret
- Opptil **3%** drivstoffbesparelse
- Færre regenereringer av dieselpartikkelfilteret

Texaco Delo 600 ADF: Syntetisk motorolje med førsteklasses ytelse for lange skiftintervaller
Revolusjonerende tilsetningsteknologi for tyngre utstyr med dieselpartikkelfilter:

- Reduser kostbart vedlikehold og nedetid
- Forbedre drivstofføkonomien med opptil 3 %
- Maksimer virksomhetens muligheter for driftslønnsomhet
- Optimaliser effekten og levetiden på dieselpartikkelfilteret

Beskytt utstyret ditt og øk lønnsomheten

Uno-X Smøreolje AS - PB 6470 Etterstad - 0605 Oslo - tlf: 04210 - olje@unox.no

Garantert riktig forsikret

Kjøper du forsikring av en spesialist fra If får du en garanti for at du har riktige forsikringer dersom uhellet er ute. Kanskje ikke så rart at 2/3 av alle MEF-medlemmer har valgt If som sin forsikringspartner?

Dette er noe av det du kan få når du velger If:

KUN HOS IF

Alt arbeid innenfor 5 meter av bygning er dekket av årsforsikringen, inkludert sprengning og graving.

EGNE SPESIALISTER

Vi har en egen gruppe med MEF-spesialister som ivaretar service og rådgivning til deg som medlem. Dette gjelder også skadeoppgjør.

SKADEFORDELKONTO

For hvert år med godt skaderesultat sparer du et beløp som du kan bruke til å betale egenandelen ved skade.

FULLFØRELSES- OG REKLAMASJONGSGARANTI

En forsikring som dekker behovet for å stille sikkerhet i forbindelse med utførelsen av en kontrakt.

I samarbeid med:

Gamle slitere som har flyttet mye snø

Veimuseet på Lillehammer har en stor samling kjøretøy, maskiner og utstyr som er blitt brukt til å fjerne snø under tøffe forhold på fjelloverganger, på landeveier og i byer. Selv om prinsippene er de samme i dag som da disse var i bruk, har det heldigvis skjedd mye når det gjelder komforten for de som utfører arbeidet.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Vi har skrevet mye om maskinene og utstyret på Norsk vegmuseum opp gjennom årene, men det er alltid noe eget ved å gå rundt på anlegget ved Hunderfossen nord for Lillehammer. Hver gang vi er her oppdager vi noe nytt. Ikke det at veimuseet nødvendigvis har gått til anskaffelse av noe nytt, men mer at området er så innholdsrikt at man aldri får med seg alt.

Dette gjelder også for kjøretøy, maskiner og utstyr som er blitt brukt til vintervedlikehold av de mange veiene rundt om i landet. Vi har selv vært med på oppstart av en av Peter-fresene etter at denne hadde stått ute i mange år, og skulle kjøres

inn i verkstedet for å få en etterlengtet service og vedlikehold.

Snøfreserdemo

Norsk vegmuseum er etatsmuseum for Statens vegvesen, og åpnet i 1992. Fra å være et museum for historien om veien og veibyggingen i Norge, har veimuseet også etablert Norsk fjellsprengningsmuseum og Norsk kjøretøyhistorisk museum.

Hovedbygningen på museet har en stor permanent utstilling. Her ser man hvordan veier ble til, hvem som bygde dem, og hvem som brukte dem gjennom historien. Her kan du lese runer på en runestein som

forteller om hvor viktig det var med broer allerede den gangen, og du lærer om hvordan bøndene klaget da kongen krevde at de skulle arbeide på veien. Det er også roterende, midlertidige utstillinger i museet utenom den faste utstillingen.

Museet har en stor museumspark som er åpen for besøkende hele året. Her er det skysstasjon, arbeidsbrakker, smie og landhandel. Du kan se på store og små maskiner, bruer, gå tur, leke og oppleve spennende veihistoriske miljøer sommer som vinter.

Flere av maskinene startes opp med ujevne mellomrom og demonstreres for publikum. I vinterferien blir ofte snøfreserne startet opp for å kaste snø til stor glede for både unge og gamle besøkende.

På de neste sidene presenterer vi noe av snøfjerningsutstyret som finnes på Norsk vegmuseum. (Alle detaljer er hentet fra Norsk veimuseums rikholdige digitale arkiv).

Payloader, model HOD: Hjullaster på 4 hjul, antatt 4-hjuls drift. Gul og svart, motornummeret er 207311. Merking fra produsent og bruker. Denne hjullasteren ble ifølge merking produsert av firmaet The Frank G. Hough Company i Libertyville i USA. Motoren er dieseldrevet, av typen JN-6-BI fra Cummins, og yter 122 hk ved 2200 omdreininger. Maskinkortet viser at maskinen ble solgt ny av Osmond Motor A/S til Akershus Fylkes Vegvesen den 6.10.1958, prisen var kr. 168 200. Førerhus ble levert av P. Schøyen og kostet kr. 2800. Ifølge maskinkortet ble maskinen brukt til 1970. Påmontert et Viking PEX 1200 unit-2 snøfresesaggregat produsert av Øveraasen Motorfabrikk & Mek. Verksted AS.

Batteridrevet momenttrekker. Full kvalitetskontroll.

CP86 sporer tiltrekningene og dokumenterer jobben via CPLinQ. Kontakt oss for demo!

www.ntt.no
Tlf: 35905770
post@ntt.no

TRYKKLUFT- OG VERKTØYTEKNIKK

Peter BER snøfreser: Oransje, (opprinnelig hvit), beltegående snøfreser, med fresetrommel og to utkast som kan stilles i ønsket retning. Maskinen har to bensindrevne Ford V8 "Flathed" motorer på 239 cui (3,9 liter) som yter 106 hk hver. Begge motorene er industrimotorer fra Ford i Canada.

Maskinen har mekanisk drift av fresetrommel og elektrisk overføring av framdriften. V8-motorene driver et strømaggreat, som lager strøm til elektromotorene som sørger for fremdriften. Dette gir maskinen en trinnløs fartsregulering og styring av beltene som er meget praktisk på snø. Maskina har to lykter for belysning framover. Maskina er ikke ombygd.

Denne snøfreseren ble ifølge merking produsert i Schwarzwald av den tyske eneforhandleren, firmaet Schmidt, i 1943. Schmidt hadde lisens på produksjon av dette sveitsiske produktet. Schmidt fikk så store ordre av den tyske stat at man ikke klarte hele produksjonen i sin egen fabrikk, derfor ble mange slike maskiner også produsert ved andre fabrikker enn den i Schwarzwald.

Freseren ble brukt av den tyske okkupasjonsmakten i Norge under andre verdenskrig. Den ble etter krigen overtatt av SVV Sogn og Fjordane og freseren ble ifølge et snøfreser-kart fra 1949-50 brukt på Sognefjellet. Hvor lenge freseren var i bruk vites ikke.

Generelt om Peterfresere: Konstruktør av freseren var firmaet Konrad Peter AG fra Sveits, (derav navnet "Peterfreser").

Den tyske okkupasjonsmakt bygde også slike fresere i Frankrike hos bilfabrikken Laffly. De Laffly produserte har kraftigere belteunderstell "stridsvognunderstell". Man antar at det ble sendt ca. 70 stk. fresere av typen Peter/Laffly til Norge, noen kom trolig ikke fram pga. krigsforholdene.

Maskinene egnet seg svært godt for brøyting av våre vinterveier. På en time kunne en maskin brøyte 300 meter vei med en meter snødybde. Man antar at ca. 30 maskiner ble overtatt av Veivesenet etter krigen.

Snøplog (spissplog) i metall, etter svensk modell, med ski. Produsert ved Hamar redskapsentral i 1932, og brukt av Statens vegvesen Hedmark. Bredden er 230 cm, men er blitt økt flere ganger grunnet endrede behov. Var med andre ord smalere da den ble produsert.

Unimog 1973-modell: Unimog fra Daimler-Benz, ombygd til snøfreser av fabrikken Schmidt i 1974. Kjøpt av Veivesenet for kr. 491 790, (fakturatato var februar 1973). Førerhytte med forlenget tak over planet for overbygg av motorene. Kjøretøyet har for fremdrift en dieselmotor av typen M.B OM 352 X 11 fra Mercedes Daimler Benz. Motoren yter 84 hk. Unimog har trommelfreser med to utkast i fronten. Motoren for drift av fresetrommel er dieseldreven MB-motor av typen OM 355 A, og yter 260 Hk. Maskinkortet viser at snøfreseren opprinnelig ble levert med en ekstra freser, en kantfres av typen GS3, (1974 modell). Maskinen ble også levert med to par Ruud panserkjetting og stativ for lagring av trommelfresetrommel og stativ for lagring av kantfresetrommel.

Maskinen har vært brukt og eid av SVV Oppland. den har vært stasjonert ved Vågåmo veistasjon og brukt til snøbrøyting i Ottadalen.

ZERO-UTSLIPP

Mobilkran 50T – ZERO
Mobil Selvreis. tårnkran – ZERO

MOBIL SELVREISENDE TÅRNKRAN

Oppriggeres
20 min
Nedrigges

- Utslippsfri på byggeplass
- Ingen lukt, lite støy
- Høy mobilitet og manøvrerbarhet

SKOVENG
KRANSERVICE AS

Når du trenger et løft!

☎ 64 83 51 00

🌐 skoveng.no

0,- Tidens beste biltilbud - FORSKUDD

MAXUS
Electrifying the future

**T90 EV Pick up
5-seter
3.990,-
pr. mnd.**

**inkl. vinterhjul
og metallic lakk**

Tilbudet gjelder 36mnd/30.000km. Vi har også
supertilbud på andre intervaller og kjørelegder.

Betingelser: 24mnd./10.000 km pr. år. Din forskuddsleie:
kr. 0,-. Etablering 4.995,-. Total bilpris 102.915,-. Denne
leasingavtalen er basert på fast rente. Frakt og klargjøring
tilkommer.

**I tillegg kan du nå velge
mellom 2 eller 3 års
leasing. Stort bedre
blir det ikke!**

5 seter - Perfekt som arbeidsbil og familiebil. Med stort batteri, høyt marktrykk og bakhjulsdrift sitter T90 EV som støpt på norske vinterveier. Utstyr til en verdi av 44.000,- + vinterhjul til 22.800 inkl. i prisen • Rekkevidde inntil 471 km

**eDeliver3
3.490,-
pr. mnd. eks mva***

Tilbudet gjelder 36mnd/45.000km. Vi har også
supertilbud på andre intervaller og kjørelegder.

Månedspått kr. 4.370 inkl. mva. 36 mnd./15.000 km. pr. år. Forskuddsleie
kr. 0,-. Etablering 4.995,-. Kundeeksport inkl. etablering kr. 148.385. Denne
leasingavtalen er basert på fast rente. Frakt og klargjøring tilkommer.

**eDeliver9 - 13m²
7.990,-
pr. mnd. eks mva***

Tilbudet gjelder 48mnd/60.000km. Vi har også
supertilbud på andre intervaller og kjørelegder.

NYHET! MAXUS E-DELIVER 9
ELEKTRISK VAREBIL FRA 9,8M³ TIL 20M³ - CHASSIS - PICK-UP
REKKEVIDDE FRA 296 KM - 353KM (WLTP kombinert/by)
EL-Varebil fra kun 630.000,- EKS MVA

BESTSELGEREN! E-DELIVER 3
4,8M³ - 6,3M³ - CHASSIS - PICK-UP
REKKEVIDDE FRA 240 KM - 342KM (WLTP kombinert/by)
EL-Varebil fra kun 350.000,- EKS MVA

Visste du at ...

**BNP Paribas Leasing Solutions
tilbyr skreddersydde leasing-
og finansieringsløsninger av
maskiner og utstyr til
entreprenørbransjen?**

**Hos oss får du konkurranse-
dyktige priser og betingelser!**

**Ta kontakt med oss, så hjelper
vi deg med finansiering og
gode råd i et utfordrende og
konkurranseutsatt marked.**

Ring oss på telefon 70 15 40 00 eller send
e-post til leasing.norway@bnpparibas.com

Mer om oss finner du på vår hjemmeside
www.leasingsolutions.bnpparibas.no

**BNP PARIBAS
LEASING SOLUTIONS**

Equipment finance for a changing world

41 år på jobb for Volvo Maskin

Han ble ansatt som salgssingeniør seks måneder etter at Volvo Maskin ble stiftet. 41 år senere er han fortsatt like entusiastisk og stadig på farten rundt om på Vestlandet for å selge Volvo-maskiner til gamle og nye kunder. Vi ble med Trygve Aalhus på besøk til hans første kunde, som fortsatt kjøper maskiner av ham.

Tekst og foto: Njål Hagen - nh@mef.no

Trygve Aalhus (64) begynte i Volvo Maskin 1. august 1983, og allerede andre dagen på jobb solgte han to hjullastere, men det skulle ta lang tid før neste avtale ble signert.

– Da jeg begynte i Volvo var ikke selskapet representert her på Vestlandet. Jeg ba om en kundeliste og den besto av to navn – Bjørke Sandtak og Halsvik Cementstøperi. Det var hele kunderegisteret her på Vestlandet, sier Trygve Aalhus, da vi kjører nordover fra Bergen for å besøke den første kunden. Vi er nemlig på vei til Wergeland Group i Sløvåg, i Gulen kommune. Tilbake i 1983 het selskapet Halsvik Cementstøperi og ble drevet av Hans Wergeland. Det var han som kjøpte de to første hjullasterne – Volvo 4300 (8,5 tonn) og 4500 (14 tonn).

– Tilbake i 1983 var det kun én Volvo-hjullaster i Bergensområdet. Den var fra 1978 og solgt av Felleskjøpet. De hadde service og delesalg for Volvo da

det gikk noen traktorer og traktorgravere her borte. Volvo var den gangen kun representert med personbiler, lastebiler og busser. Så det var mye å ta tak i starten, sier Aalhus.

Fra lastebilsjåfør til ingeniør

Det var ikke gitt at Aalhus skulle bli maskinselger. På 1960- og 70-tallet var det lastebiler som var den store interessen.

– Jeg vokste opp rett bak bygget til TTB Minde-myren, eller Transport Terminal Bergen som det het, og tilbrakte mye tid der i oppveksten. Som 10-åring møtte jeg opp der hver dag etter skolen og etter hvert fikk jeg lov til å hjelpe til. I starten jobbet jeg på lageret, så ble det gaffeltruck-kjøring og sidemann på lastebil, sier han. Den store guttedrømmen var å bli lastebilsjåfør, og i noen år jobbet han som dette.

– Det er ofte slik med guttedrømmer at når de er

Trygve Aalhus (64) (t.h.) begynte som Volvo-selger 1. august 1983. Det var samme år som Volvo Maskin ble etablert. Allerede andre arbeidsdag solgte han to Volvo-hjullastere til Hans Wergeland, som fortsatt er god kunde av Aalhus.

oppfylt, så er de ikke så interessante lenger. Etter et par år som lastebilsjåfør sluttet jeg for å ta videreutdanning. Jeg begynte på ingeniørskolen og utdannet meg til motoringeniør, med dieselmotorer og gassturbiner som hovedfag. Det ble også økonomiutdanning senere, forteller Aalhus. Sommeren han var ferdig utdannet søkte Volvo Maskin etter salgssingeniør, og han sendte inn en søknad.

– Den jobben fikk jeg, og det er faktisk den jobben jeg fortsatt har den dag i dag.

Den gangen hadde ikke Volvo gravemaskiner, og det var hjullastere og dumpere som var maskinene han hadde å tilby. På Vestlandet den gangen var det anleggsmaskiner fra Allis-Chalmers, Caterpillar og Hanomag som regjerte.

– Vi fikk jo ikke gravemaskiner før med oppkjøpet av Åkerman i 1991. Det, pluss oppkjøpet av Samsung i 1997, ble en «game changer» for oss. Nå er det ti ganger så mange gravemaskiner som hjullastere i mitt distrikt, sier Aalhus.

Personlig kundekontakt

Som nyansatt salgssingeniør i en alder av 23 år, var det nok for Aalhus å ta tak i. Distriktet han skulle betjene strakk seg fra Boknafjorden i sør (Rogaland) til Stryn i nord (Vestland, tidligere Sogn og Fjordane). Et distrikt med mange ferjestrekninger og mye smal og dårlig vei. Det har blitt mange timer bak rattet og mange kilometer på veien siden starten.

– Det er mange år siden jeg passerte to millioner kjørte kilometer. I dag er vi tre distriktssjefer som betjener samme område. Distriktet jeg har i dag

Det har blitt mange ferjeturer gjennom 41 år som distriktssjef på Vestlandet.

er geografisk sett lite. Jeg kjører fra der jeg bor i Bergen til enden av distriktet på en time uansett hvilken retning jeg kjører. Lite distrikt, men stor maskintetthet, sier Aalhus.

Han er eneste selger tilknyttet Volvo Maskin i Bergen, og har i dag ansvar for det som tidligere var Hordaland fylke, samt deler av tidligere Sogn og Fjordane. Det blir fortsatt mange kilometer i bil per år, og på kontoret til Volvo Maskin i Blomsterdalen, ikke langt fra Flesland flyplass, er han sjelden å se. Her er han stort sett bare én dag i uken.

– Personlig kontakt med kundene er minst like viktig i dag som tidligere. Så da blir det mye PC-bruk på ferjer, i bilen og hjemme på kvelder og i helger, sier han.

Familieselskap

Det meste av Volvo-maskiner som går i distriktet er et resultat av Aalhus' mange års målbevisst jobbing, og etter hvert langvarige relasjoner. Og det er nettopp

VEITEKNISK INSTITUTT TILBYR MÅLING AV

STØVNEDFALL OG STØY FRA PUKKVERK

Våre målinger er i henhold til krav i Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften Kapittel 30).

VEITEKNISK INSTITUTT
Alt innen teknologi og infrastruktur
Fjordveien 3, 1363 Høvik | Tlf: 67 10 10 90 | E-post: post@veiteknisk.no

VÅRE KONSULENTER:

- har lang erfaring
- kan engasjeres på timebasis
- reiser landet rundt på målinger

Trygve Aalhus er sjelden å se på kontoret til Volvo Maskin i Bergen. Mesteparten av tiden brukes til besøk hos gamle og nye kunder. Besøk som er blitt til salg av flere tusen Volvo-maskiner i løpet av fire tiår. (Foto: privat)

dette som gjør at han og vi er invitert til Wergeland Group denne dagen.

Siden dag to av Aalhus' Volvo-karriere har selskapet kjøpt maskiner av ham. Mye av årsaken til dette, får vi vite av mangeårig daglig leder og eier Hans Wergeland (84), skyldes et veldig godt samarbeid med Aalhus, og en seriøs maskinleverandør som leverer kvalitet og trygghet. I tillegg til Hans, som daglig er å

finne bak spakene i en Volvo-graver i steinbruddet, blir vi møtt av hans kone, Irene Kjelby Wergeland, som er kommunikasjonsdirektør, og sønnen Trygve Wergeland, som jobber med strategisk forretningsutvikling for gruppen.

Hans husker godt første handelen han gjorde med Aalhus, og er fortsatt overbevist at han gjorde en god handel. Begge to er enige om at det har skjedd mye siden deres første møte. Blant annet hvordan selskapene har endret seg i både størrelse og måte å drive på, utviklingen på maskinfronten, og ikke minst størrelsen på handlene. For ikke lenge siden kjøpte Wergeland Volvo-maskiner for mer enn 30 millioner kroner.

Fra 4-5 maskiner til 150

Da vi sitter på ferja fra Sløvåg til Leirvåg etter besøket hos Wergeland-familien, tar vi opp igjen temaet om hvordan bransjen har endret seg på de 41 årene siden han begynte i Volvo.

– Det har vært litt av en reise. Den største forskjellen er volum. Da jeg begynte lå årsvolumet på 4-5 maskiner, i dag selger jeg ca. 150 maskiner per år. Dette har vært, og er fortsatt, et teamarbeid. Uten de på ettermarkedet hadde det ikke gått. Sammen har vi lyktes godt her i distriktet, og tatt store markedsandeler, forteller Aalhus.

I tillegg til salg av maskiner fra Volvo er han også ansvarlig for maskinene fra Sennebogen som skal brukes på skip.

– Da Volvo Maskin ble forhandler av Sennebogen for å satse mot shippingbransjen, ble jeg ansvarlig for dette siden jeg var den eneste i Volvo Maskin med maritim utdannelse, sier han med et smil. Aalhus har nemlig skipperutdannelse, og i 15 år gikk han vakter i Redningsselskapet ved siden av jobben i Volvo Maskin. Han forklarer at det er en mye lengre prosess å selge maskiner for bruk på skip enn til anleggsbransjen.

Wergeland Group er eies av familien Wergeland. Her representert ved Irene Kjelby Wergeland, Hans Wergeland og Trygve Wergeland. Selskapet har opp gjennom årene kjøpt mange maskiner av Trygve Aalhus, og har i dag ca. 50 Volvo-maskiner.

Fortsatt diesel i fremtiden

– Når det gjelder salg, er det noen du husker ekstra godt, bortsett fra det aller første?

– Det er egentlig ikke noe enkeltsalg som skiller seg ut. Hvert salg er en seier, men det er jo gøy med salg i størrelsesordenen 30-35 millioner kroner. Jeg har tatt vare på alle kontraktene og har hver eneste av dem i arkivet, sier Aalhus. Han forteller at han aldri er blitt uvenner med noen av kundene, men at det hender at de er uenige under salgsprosessen.

Under vårt opphold i Bergensregionen har vi observert flere elektriske maskiner og flere av dem er Volvo.

– Jeg har solgt en del mindre el-maskiner, mest 2-tonns minigravere og de små hjullasterne, men det går også et par-tre 25-tonnere i distriktet. Men salget har kjølnet noe her borte den senere tiden. Kabelelektriske og batterielektriske maskiner passer veldig bra for industri og shipping der infrastrukturen allerede er på plass. Både elektriske- og etter hvert hydrogendrevne maskiner kommer til å fungere

veldig bra når forutsetningene er riktige, men jeg er helt overbevist om at dieselmaskiner fortsatt vil være med oss i mange år fremover, sier Aalhus.

Volvo har som tidligere nevnt høy markedsandel i distriktet, og ifølge Aalhus får han stadig spørsmål fra konkurrenter om han ikke snart skal pensjonere seg, men det har han ingen planer om.

– Jeg har det veldig bra, og så lenge det er moro å jobbe så fortsetter jeg, avslutter Trygve Aalhus. ●

Wergeland Group holder til i Sløvåg, i Gulen kommune. Her har de et ca. 1500 mål stort anlegg som blant annet består av 2000 meter kai og stort steinbrudd. (Foto: Wergeland Group)

WERGELAND GROUP

Wergeland Group er et familieeid selskap som holder til i Sløvåg, i Gulen kommune i Vestland fylke. Historien begynte på 1950-tallet på familiegården, og har utviklet seg fra sandtak og produksjon av blokkstein, til i dag å omfatte blant annet drift av industrihavn og miljøtjenester. På det ca. 1500 mål store området er det blant annet steinbrudd, betongfabrikk, mottaksanlegg for offshoreavfall, base for kjetting og anker som brukes offshore, flere små og store industri- og kontorbygg, ca. 2000 meter sammenhengene kaianlegg og de er i gang med byggingen av Europas største tørrdock for borerigger og flytende installasjoner. Selskapet har ca. 50 Volvo-maskiner som daglig utfører et stort antall forskjellige arbeidsoppgaver. Videre eier de Follidal Verk I i Kvalsund i Finnmark og de drifter ferjesambandet Masfjordnes-Duesund med egen kabelferje.

De senere årene har de også etablert seg som en viktig hub for industrien knyttet til utbyggingen av flytende havvind. Alt av bygninger varmes opp via eget fjernvarmeanlegg, og etter planene skal hele området være utslippsfritt innen 2030.

- > Programvare for Innmåling/ utsetting av punkt i Felt.
- > Skyløsning for umiddelbar deling på tvers av plattformer (PC, Nettbrett, mobil)
- > Dokumentasjon av utført arbeid med enkel Punkt-, Lengde- og Areal rapport
- > Standard maler for enkel jobb i felt.
- > NVDB- løsning for Entreprenør og Vei-eier.
- > Asfaltmodul beregnet spesielt for asfaltentreprenører.
- > Dokumentasjon av overfarter med anleggsvals.
- > Dokumentasjon av ledning/fiber og støtte for GML
- > Sømløs integrasjon mot DigPilot Terra maskinstyring

Som et av landets nordligste tilslagslaboratorium kan GeoNord tilby sine kunder mekanisk testing av tilslagsprøver. Laboratoriet er sertifisert av Kontrollrådet og driftes av geologer med kompetansebevis som Tilslagskontrollør. Med god kjennskap til standarder kan vi levere raske resultater fra høykvalitets utstyr.

RigelMap

Dokumentasjon gjort enkelt
www.rigelmap.no

www.geonord.no
Konsulentfirma med kartlegging, oppmåling
og geoteknikk som spesialitet

GeoNord

Survey Team

23-TONNS SANY MED BATTERI

Sammen med den nederlandske Sany-forhandleren DNL Machine & Equipment, lanserte Sany den mellomstore batterielektriske beltegraveren Sany SY215E tidligere i år. Nå er den kommet til Norge. SY215E er Sany's første mellomstore elektriske gravemaskin som markedsføres utenfor Kina, og skal være designet for det europeiske markedet. Den nye modellen har en totalvekt på 23 200 kg, maksimal gravedybde på 6255 mm, og er tilgjengelig med 600 mm, 700 mm, 800 mm og 900 mm belter. Graveren er utstyrt med en el-motor som yter 150 kW og har en nominell batterikapasitet på 422 kWh, som skal gi en driftstid på 5 til 7 timer. Batteriet skal kunne fullades på 70 minutter. Seabrokers Heavy Machinery er norsk forhandler av Sany.

60 MILLIONER TIL PILOTPROSJEKT

Rare Earths Norway får 60 millioner i tilskudd fra Innovasjon Norge til et pilotprosjekt for bearbeiding av sjeldne jordartsmetaller på Fensfeltet. Fensfeltet på Ulefoss i Telemark har sannsynligvis Europas største forekomst av sjeldne jordartsmetaller, eller rare earth elements (REE). Selskapet Rare Earths Norway AS (REN) i Nome i Telemark ble etablert i 2017 for å utvikle Fensfeltet, og har utvinningsrett som dekker cirka 90 prosent av forekomsten på Fensfeltet.

De sjeldne jordartsmetallene som skal utvinnes på Fensfeltet benyttes blant annet i permanentmagneter for å øke virkningsgraden for elbil og vindmøller. Om prosjektet lykkes kan REN bli den første produsenten av sjeldne jordartsmetaller i Europa og bidra til å oppfylle målet om 10 prosent egenproduksjon, som EU satte i «Critical Raw Materials Act».

UTVIDER FLÅTEN AV ELEKTRISKE UTLEIEMASKINER

Pon Rental har allerede 65 el-maskiner i utleieparken og nå utvider de med minigraveren Cat 301.9 og hjullasteren Cat 906 Electric fra Caterpillar. Cat 906 Electric er en kompakt hjullaster med batterikapasitet på 64 kWh og en driftsvekt på 6,2 tonn. Den skal være spesielt egnet i områder der lavere lydnivå er viktig, som f.eks. borettslag og boligområder. Cat 301.9 Electric er en elektrisk minigraver som veier 2,2 tonn, og har en batterikapasitet på 32 kWh. Den er designet for bygg-, landskaps- og rivningsarbeid, og kan kjøre opptil 8 timer på en enkelt lading.

Jarle Borsheim (nummer to fra venstre) omgitt av Torger Lingelem, Ole Christian Selsås og Anita Helene Hall, alle fra Norsk Bergindustri.

NATURSTEINPRISEN 2024 TIL JARLE BORSHEIM

Årets vinner har vært en foregangsmann i utviklingen av naturstein i Norge. Vinneren har over år vært en banebryter når det gjelder utvikling av teknologi og automatisering og dratt dette lenger enn alle andre. Det hele startet forsiktig og helt fra bunnen, for deretter veldig forsiktig og sakte, men sikkert å bygge seg opp, sa juryleder Torger Lingelem før Jarle Borsheim ble utropt som vinneren av Natursteinprisen 2024. Prisen ble delt ut under en stor bransjekonferanse i Stavanger. Natursteinprisen deles ut av bransjeorganisasjonen Norsk Bergindustri.

FORTSATT NEDGANG I MASKINSALGET

Nedgangen i nysalget av anleggsmaskiner fortsetter inn i tredje kvartalet, og selv om det er en liten nedbremsing i fallet ender 3. kvartal isolert med en tilbakegang på 19,8 prosent. Hittil i 2024 er nedgangen 20,1 prosent målt mot 2023. Etter 3. kvartal er det klart at det sviktende nysalget av anleggsmaskiner fortsetter. Isolert for dette kvartalet har salget falt fra 982 maskiner i 2023 til 788 maskiner i år. Dette gir en tilbakegang på 19,8 prosent, noe som er en svak bedring fra de to første kvartalene i 2024, ifølge en oversikt fra Maskingrossisternes forening (MGF). Etter 3. kvartal er det totalt solgt 2719 nye maskiner, mot 3404 i samme periode i 2023.

Ser lys i enden av tunnelen

Den negative utviklingen som har preget entreprenørmarkedet i de siste par årene, ventes å snu i 2025, ifølge Veidekke. Den sterkeste etterspørselen vil trolig komme fra samferdsel, forsvar og infrastruktur for vann, avløp og energi.

Tekst: Redaksjonen - am@mef.no

– Selv om vi tror nedgangen i markedsaktivitet vil fortsette inn i første halvår 2025, ser vi nå tegn til at flere av kreftene bak nedgangen skifter til positivt fortegn. Prognosebyråenes makrotall peker mot mer normal inflasjon, rentenedgang og generelt gode økonomiske utsikter i alle de tre skandinaviske landene, sier Kristoffer Eide Hoen, analysesjef i Veidekke, i en melding.

Veidekke anslår vekst i det skandinaviske entreprenørmarkedet på én prosent i 2025 og sju prosent i 2026. Veksten kommer etter nedgang estimert til henholdsvis fjorten prosent i 2024 og tre prosent i 2023.

Vekst i flere områder

Forslagene til statsbudsjett for 2025 i Norge og Sverige bekrefter inntrykket av gode utsikter for infrastruktur, ifølge Veidekke. Innenfor samferdsel går høy nybyggingsaktivitet hånd i hånd med økt satsing på vedlikehold av vei og bane.

– Vekstmarkedene fremover ventes å ligge innenfor infrastruktur for vann, avløp og energi samt forsvar. Som ventet er midlene

Foto: Veidekke

til forsvar trappet kraftig opp i statsbudsjettforslagene. Hvordan midlene som er avsatt til forsvarsbygg og -anlegg vil bli anvendt, er per i dag lite konkretisert, men ventes å tre klarere frem i året som kommer, skriver selskapet i meldingen. ▶

TAKEUCHI

WEIDEMANN
designed for work

EMS

Din COMPACT leverandør!

EMSG Norge AS • Bølervegen 40, 2016 Frogner
Tlf.: +47 63 93 63 00 • E-mail: post@emsg.no • www.emsg.no

Vi har
hammere
på lager
for rask
levering

FRD
FURUKAWA

Ankerløkken har vært leverandør av FURUKAWA slaghammere i Norge siden 1982.

7 gode grunner til å velge Furukawa slaghammere:

1. Høy ytelse i forhold til vekt
2. Minimalt med bevegelige deler
3. Ingen side/samlebolter (FX og FXJ-serien)
4. Justerbar slagfrekvens
5. Høy pålitelighet
6. Lite vedlikehold
7. Lave driftskostnader

NÅR ERFARING TELLER

Bjørnerudveien 17, 1266 Oslo.
Tlf 22 88 12 00.
E-post: firmapost@ankerlokken.no
www.ankerlokken.no

Ranger hybrid skal kunne kjøres ca. 45 km på kun strøm. (Foto: Ford)

Ford Ranger som ladbar hybrid

Europas mest solgte pickup ble nylig lansert som ladbar hybrid på nyttekjøretøymessen i Hannover.

Pickupen har maksimal hengervekt på 3500 kg, nyttelast på ett tonn, er med sine 279 hk sterkere enn Ranger med 3-liters V6 turbodieselmotor og har med sine 690 Nm et høyere dreiemoment enn noen serieprodusert Ranger.

Hybridpickupen er forventet å kunne kjøre mer enn 45 km helelektrisk, og kommer med Rangers nyeste e-4WD-system med en 2-trinns fordelingskasse og differensialsperr bak.

Ranger ladbar hybrid er også den første i Ranger-familien som kommer med Pro Power Ombord, et system som gjør det mulig å benytte bilens hovedbatteri som strømkilde til å lade eller bruke utstyr og verktøy. Som standard kommer den med 2,3 kW. Som tilvalg kan du få 6,9 kW (to uttak på 3,45 kW).

Drivlinjen i Ranger ladbar hybrid er Fords 2,3-liters EcoBoost bensinmotor, en 10-trinns automatgir, en 75 kW elektrisk motor og et 11,8 kWh (utnyttbart) batteri.

Den elektriske motoren leverer ekstra dreiemoment når du trekker tung last, eller kjører i krevende terreng. Ford skal også ha forbedret fjæringssystemene for å levere best mulig komfort og sikrere ytelse på vei og i terreng.

I tillegg til Wildtrak og XLT vil Ford Ranger ladbar hybrid også komme i en eksklusiv Stormtrak launch edition.

De første kundeleveringene er forventet å starte våren 2025. ●

Ford Ranger som ladbar hybrid har høyere dreiemoment enn noen serieprodusert Ranger. (Foto: Ford)

VI TAR DINA MASKINER TILL NÄSTA NIVÅ

Snabbkopplingslösningar för entreprenadmaskiner

AUTO DOCK LÖSNINGAR

SNABBKOPPLINGAR FÖR HYDRAULIK

PLUG-IN ANSLUTNINGAR

VÄRMEREGLERING AV BATTERIPACK

 Mange modeller!
Arbeidsbredder fra 2,80 til 6,70 meter.

Vama U-plog

Perfekt til rydding av store plasser, samtidig som den er smidig også på trange plasser. Bladets utforming gjør at snøen «ruller» godt! Slitestålet er oppdelt i seksjoner og fjærbelastet. Fås i størrelser 2,8m og til 6,70m.

- Vingene svinger 180 grader
- Solid og enkelt pendel oppheng.
- Smørbar utløser bolter
- Hovedskjær svinger 45 grader H/V.
- Sikkerhetsventil på alle sylindere.
- Kan leveres med mange typer innfestninger.

EPS270H

Vama Vingskuffe

Vingskuffene fra Vama legger ikke igjen irriterende snøstrenger, og skuffen «slipper» lett snøen ved tømning. Påmontert velgerventil med sikkerhetsventil og 2 stk akkumulatører som beskytter skuffe og laster mot skader. Klappvingene kan betjenes uavhengig av hverandre. Alle modellene har påboltete slitestål og er vendbare.

Skuffene leveres i 5 serier:

S-serien: kompaktlastere

L-serien: små traktorer/kompaktlastere

E-serien: traktorer

H-serien: store traktorer/hjullastere

M-serien: hjullastere

ETH 2300D

Vama Strøer

Sentrifugalspreder fra VAMA er bygget for proffbruk med sin kraftige konstruksjon og hydraulisk motor for drift av valsen og omrører. Strøbredder fra 0-10 meter. Leveres i størrelser fra: 450 -3300 liter. Kan leveres med hastighetsavhengig utmatingsautomatikk som ekstrautstyr. Mulighet for datafangst.

Se torpmaskin.no for mer info!

VAMA
Produkt
-PROFESJONELT
VEIVEDLIKEHOLD

BESTE HØSTBILDE!

Vi mottok igjen svært mange bidrag til forrige utgaves fotokonkurranse, som handlet om å ta det beste høstbildet. Det var også denne gang en meget vrien jobb å kåre en vinner blant de mange titalls gode kandidatene, men juryen kom til slutt frem til at **Aleksander Aas** var et lite strå vassere enn de andre med dette bildet. Det er tatt ved et nylig påbegynt hyttefelt ved Åptafjorden i Farsund kommune. Premie er på vei i posten 📧

MÅNEDENS SUDOKU

3							
4			5			1	3
2		6	1	3	5		4
	6	8		2			5
2	1	8	7			3	
7		3	1	9	6	2	8
1			4		9	7	6
9			3	7	8	4	1
				6	1	9	

LETT

9	6			2			
			7			9	6
	3						4
3		8		4			2
		5				3	1
2				3	5		
	2			8			
1					7		
	4	6		1	9		8

AVANSERT

PREMIE!

Send inn løsningen på avansert sudoku, innen 13. november, på e-post til anleggsmaskinen@mef.no, og du kan vinne premie! Merk e-posten «Sudoku 8».

VI FØLGER OPP MED NOK EN SVENSKEVITS!

En svenske var på besøk i Norge. Da han skulle tilbake til Sverige igjen, spurte han damen som satt i hotellsranken om hvilken buss som gikk til Gardermoen.

- Jo, det er buss nr. 20, smilte hun.

- OK. Buss nr. 20. Det skal jeg komme ihåg, svarte svensken fornøyd og gikk ut til bussholdeplassen som var like utenfor hotellet.

Etter en god stund kom hun som hadde sittet i skranken forbi.

- Neimen, står du her ennå du, da? spurte hun svensken.

- Ja, nå har det kommet 16 busser forbi, så nå er det ikke lenge igjen, svarte han tilfreds.

LØSNINGEN PÅ FORRIGE UTGAVES AVANSERTE SUDOKU:

5	1	7	8	3	2	4	9	6
9	3	6	7	4	5	2	1	8
8	2	4	1	9	6	7	5	3
2	9	8	5	6	1	3	7	4
6	7	3	4	2	9	1	8	5
1	4	5	3	7	8	9	6	2
4	5	9	6	1	3	8	2	7
3	8	1	2	5	7	6	4	9
7	6	2	9	8	4	5	3	1

Vinneren, som også mottar vår tøffe termoflaske i posten, ble: **Bård Feragen, fra Røros. Gratulerer!! 📧**

[@TamtronAS](https://www.linkedin.com/company/tamtron)
salg@tamtron.no
www.tamtron.no
[+47 64 83 67 50](tel:+4764836750)

Nøyaktig og effektiv veiing med Tamtron One Timber

- Effektiviserer arbeidsflyten
- Sparer kostnader
- Trådløs BT, enkel å installere
- Pålitelig og brukervennlig
- Dataoverføring til skytjeneste

TAMTRON
VI VEIER NORGE

Ønsker du å motta nyhetsbrev med siste nytt fra bransjen?

Skann QR-koden for å melde deg på Anleggsmaskinens nyhetsbrev

Anleggs- MASKINEN

VÅRE MESSER I 2025

Arctic Entrepreneur
21. - 23. januar

MEFA i Stavanger
23. - 25. mai

NNBA i Tromsø
13. - 15. juni

Anleggstreff på Våler
5. - 6. september

Loendagene i Loen
26. - 28. september

Hold av datoene!
Mer informasjon kommer på mef.no

Endelig forsto han, men lite gjorde han

Det tok 1090 dager før landets samferdselsminister forsto at en elektrisk gravemaskin er tre ganger dyrere enn en tradisjonell gravemaskin. Dessverre er det den viktigste nyheten om statsbudsjettet for 2025.

I en liten, men viktig setning i tilknytning til statsbudsjettet, skriver statsråden endelig det forløsende: At el-graver er dyrere, tre ganger dyrere enn en vanlig graver. Det er bare å si gratulerer. Etter tre år forstår landets viktigste samferdselsminister at det grønne skiftet har en ekstremt høy pris for våre medlemmer. En regning de i all hovedsak må ta alene.

Problemet er at han fremdeles ikke forstår at han prioriterer dyre og ineffektive el-maskiner framfor trygge veier. Den nyvunne innsikt har nemlig ikke gitt noen endret strategi for det grønne skiftet.

Statsbudsjettet for 2025 er derfor en tapt mulighet for tryggere veier. Anleggsbransjen er pålagt å vekte klima 30 prosent i alle kontrakter. I hovedsak innebærer denne vektingen at kun el-maskiner blir belønnet. De koster altså tre ganger prisen av en dieselmaskin. I sum gjør det at det blir mindre penger for hele den offentlige sektor til å ha tilstrekkelig vedlikehold, som igjen skaper trygg ferdsel på våre veier.

Ønsker samferdselsministeren både satsing på el-maskiner og trygge veier, må bevilgningen økes betydelig.

På MEF-huset venter vi alltid i spenning på nyheter den dagen statsbudsjettet legges fram. Mye vet vi på forhånd – også denne gang: At det skulle komme noen ekstra kroner til riksveier

og fylkesveier hadde regjeringen lekket ut, og på vanlig vis framstilt som store gaver til landets veibrukere. Vi visste imidlertid på forhånd at den reelle økning er såpass begrenset at det ikke engang bidrar til å redusere vedlikeholdsetterslepet.

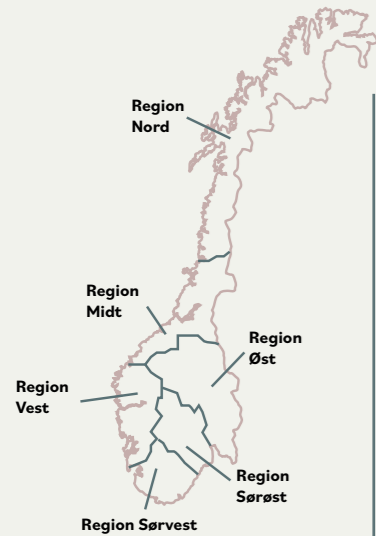
Når regjeringen skryter av at bevilgningene til drift og vedlikehold av riksveiene øker med 1,1 mrd., høres det unektelig bra ut. Men samtidig vet vi at budsjettforslaget er 450 mill. kroner lavere enn det som må til for å opprettholde veistandarden på riksveiene i 2025.

Ifølge Riksrevisjonen dør 30 personer hvert år i trafikken på grunn av dårlige veier. Regjeringen skriver nå i sitt eget budsjett at de ligger 450 millioner bak det behov som de selv mener må til for å opprettholde riksveienes funksjon.

Derfor kan jeg kun sende denne ene gratulasjon til statsråden: At han endelig har forstått hva de maskinene staten vil vi skal bruke faktisk koster. Tre ganger så mye. Men jeg kan ikke se at han er villig til å være med og ta regningen. I sum er 2025-budsjett et bidrag for å lappe hull, men ikke et varig løft for bedre veier i landet vårt.

Julie Brodtkorb
Administrerende direktør MEF

RESSURS OG MILJØ

MED MEDIA TIL SKOGS

MEF Skog hadde invitert Oppland Arbeiderblad til skogs for å vise frem betydningen av Vg2 Skogbrukslinja på Lena Valle har for rekruttering til hele skognæringa i regionen. Skolen stilte med hele Vg2 skogbrukklassen samt to lærlinger hos Valdres Skog. I tillegg stilte entreprenørene Lierhagen Skogsdrift, Br. Hagenborg og nevnte Valdres Skog. Også Viken Skog og Glommen Mjøsken skog deltok. Hele poenger med å samle aktørene på denne måten er å vise leserne av OA at man ikke kan legge ned en linje med god søkning og hvor alle får lærlingplass - altså en linje som forsyner næringslivet med arbeidskraft med riktig kompetanse.

MEF-nytt gir et innblikk i forbundets arbeid og aktiviteter i hele landet.

Servicekontoret
Fred Olsens gate 3
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
firmapost@mef.no
www.mef.no

Region Øst
Stolvstadvegen 1
2360 Rudshøgda
Telefon: 958 72 000
region.ost@mef.no

Region Sørøst
Broen 6
3170 Sem
Telefon: 913 27 357
region.sorost@mef.no

Region Sørvest
Kontor i Kristiansand:
Vige Havnevei 4, 4633 Kristiansand
Kontor i Stavanger:
Vassbotnen 23, 4033 Stavanger
region.sorvest@mef.no

Region Vest
Eidsvågbakken 1
5105 Eidsvåg
Telefon: 99 42 89 00
region.vest@mef.no

Region Midt
Hornebergveien 1
7038 Trondheim
Telefon: 948 78 000
region.midt@mef.no

Region Nord
Kontorer i: Hammerfest,
Tromsø og Bodø
Telefon: 95 84 50 50
martin.gronnslett@mef.no

Seksjon Ressurs og miljø
- Skog
- Boring og fundamentering
- Gjenvinning
Fred Olsens gate 3,
0152 Oslo
Telefon: 22 40 29 00
seksjonressursogmiljo@mef.no

MEDLEMSBESØK I BARDU

MEF Skog har vært på hyggelig medlemsbesøk hos Innlandet Skogstjenester i Bardu. Eier er Tore Håkestad og de driver primært med linjerydding men tar også på seg brøyteoppdrag om vinteren. Fra mars i år ble bedriften er en Miljøfyrtårn-bedrift. De ble også en Gassele-bedrift i 2022. **Takk for besøket!**

REGION VEST

50-ÅRSJUBILEUM

Gratulerer til Ottar Skjold Maskin AS med 50-årsjubileet, dagen ble feiret på Skjold Arena med 120 gjester. Ottar Skjold starta for seg selv med en gravemaskin i 1974 med grøfting og dyrking for bønder i Vindafjord. Bedriften ble MEF-medlem i desember 1988.

Gratulerer med jubileet!

REGION MIDT

YRKESFAGDAGEN I TRONDHEIM

OKAB har vært på Yrkesfagdagen 2024 i Trondheim. Her var det god stemning og mange fremtidige lærlinger. Denne gang stilte vi sammen med våre medlemsbedrifter Søbstad AS, Anleggsgartner 1 AS og Pon Equipment. **Takk til alle som deltok!**

FØLG MEF OG OKAB

i sosiale medier for siste nytt og oppdateringer i bransjen:

Facebook.com/mefnorge
Facebook.com/okabnorge
Instagram.com/mef_norge

REGION SØRVEST

FAGSAFARI I SANDNES

OKAB var til stede på fagsafari i Sandnes sentrum. Her var over 1000 ungdommer innom i løpet av to dager. Første dagen var vi heldige og fikk ekstra hjelp av Nils Reime. **Takk for alle som var innom oss!**

REKRUTTERINGSDAGENE I ROGALAND

Tre dager med besøk av over 1500 elever fordelt på 43 skoler, over 30 bedrifter involvert! Besøk av Julie Brodtkorb og fylkesordfører. Mengder med sol, hamburgere, ungdommer og ikke minst latter og god stemning. Tusen, tusen takk til alle som har bidratt som guider, på stand, sjåførere, kaffekokere og Øknevad vgs. **Dette var gøy!**

HØSTMØTE I FINNMARK

Takk til alle deltagere for et faglig og sosialt høstmøte i Finnmark. Også takk til nødetatene, som stilte opp i beredskapsøvelse sammen med oss. Det var lærerikt for alle!

REGION NORD

OKAB TIL STEDE PÅ FREMTIDSDAGEN

Litt ruskevær er ingen hindring. OKAB Nord er sammen med anleggsbransjen i Harstad og rekrutterer på Fremtidsdagen i Harstad sentrum.

25 ÅRS MEDLEMSKAP

Thore Magnussen og sønn har vært medlem i MEF i 25 år. Bedriften ble startet i 1963 av Thore Magnussen. I 1984 kom Ørjan Magnussen med i driften og har vært styreleder i MEF Nordland i flere omganger. Thore Magnussen og Sønn AS er et av Lofotens største maskinentreprenørfirmaer og har ca. 75 ansatte. **Gratulerer med jubileet.**

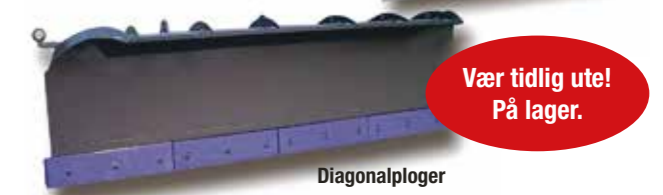
Utstyr for profesjonelle brukere

HOLMS

Strøskuffer

Vikeploger

Diagonalploger

**Vær tidlig ute!
På lager.**

- ✓ Vi leverer hele Holms sortiment, også feieaggregat
- ✓ Vi leverer reservedeler til hele Holms sortiment

NORDVANG MASKIN AS

Tuenvn. 62, 2000 Lillestrøm
Telefon: 63 88 50 20 - Mobiltlf: 90 79 69 44
E-post: post@nordvang.no
www.nordvang.no

REGION ØST

MEDLEMSBESØK I ØST

Vi i administrasjonen er glad i våre medlemmer, og er heldig å få mange nye om dagen. En god blanding av nye og gamle gjør oss sterkere sammen. Simen i øst har de siste ukene vært ute og besøkt flere av medlemmene for god dialog, fått gode innspill, og gitt råd for utnyttelse av sitt medlemskap for sine fordeler. **Takk for trivelige samtaler og møter!**

REGION SØRØST

50 ÅRS MEDLEMSKAP

MEF avd. Telemark har hatt gleden av å ha hatt John Kleveland AS som MEF-medlem i hele 50 år. Sven Inge Kleveland mottok plakett for 50 års medlemskap. Sven Inge har vært en markant skikkelse i MEF og anleggsbransjen gjennom mange år. Han satt i MEF avd. Telemark sitt avdelingsstyre fra 1989 til 2004. I tillegg har han styrt prøvenemda for anleggsmaskinfører fra 1988 til 2018 - hele 30 år som sensor! **Vi gratulerer!**

50 ÅRS MEDLEMSKAP

MEF avd. Vestfold har hatt gleden av å ha hatt Joakim Johansen AS som MEF-medlem i hele 50 år. Torgeir Johansen mottok 50 årsplaketten til stor applaus på siste medlemsmøte. **Vi gratulerer så mye!**

25 ÅRS MEDLEMSKAP I MEF

Kjell Runar Hoffart mottok plakett for 25 års medlemskap i MEF. Overrekkelsen fant sted på et anlegg i Vikersund, hvor han rydder opp etter «Hans», samt foretar en oppgradering av eiendommen. **Gratulerer!**

MEDLEM NUMMER 500 I REGION SØRØST

BK Aarak AS ble medlem nummer 500 i region sørøst. Dette ble markert under medlemsmøtet på Ulefoss i avdeling Telemark. **Vi ønsker BK Aarak AS velkommen til MEF!**

HMS-UKE PÅ KALNES VGS

Kalnes VG2 anleggsteknikk, anleggsgartnere og naturbruk hadde i september en HMS-uke full av oppgaver, konkurranser og mye praktisk læring. OKAB v/ Geir-Inge Møsling og MEF v/Solvår Strand fikk æren av å åpne uka med litt innledning om HMS, SmartMEF og psykisk helse. Viktig arrangement!

MÅNEDENS LÆRLING

Navn: Niklas J Tollefsen
Alder: 21 år
Bedrift: Consto Anlegg Øst AS
Utdanning: Vg1 bygg og anlegg og vg2 anleggsteknikk
Bra med bransjen: ingen dager er like, variert arbeid ute i all slags vær
Hobby/interesser: Bil, motorsykkel og trening

MÅNEDENS BEDRIFT

Bedrift: Akershusgartneren AS
Daglig Leder: Snorre Langeland
Medlem siden: 2014
Hvor holder dere til: Kløfta
Arbeidsteder: Hovedsakelig i Oslo, Akershus og nordover til Lillehammer
Hvilken arbeidsområder jobber dere mest med: Stort sett anleggsgartnerjobber. Det innebærer steinsetting, lekeplass arbeider, plantejobber, skjøtsel og en del snekring av pergolaer, boder, plantekasser, tremmer osv.
Hva slags faglig bakgrunn har dine ansatte: Vi har folk som er høyskoleutdanna, mesterbrev, fagbrev og lærlinger. Vi ønsker å videreutvikle folk internt i bedrift, å gjøre en innsats på lærlingefronten.
Hvor mange ansatte er dere: 110
Hvorfor er dere medlem i MEF: SmartMEF, juridisk og faglig. Men også for at MEF er en tydelig aktør mot stat og regjering.

HÆHRE FEIRET 50 ÅR

Julie Brodtkorb deltok på jubileumsfest for Hæhre i starten av oktober: I 1974 kjøpte Albert Hæhre sin første beltgående boremaskin. Som 20-åring tømte han sparekontoen og fikk lån i Modum Sparebank til 24 pst rente. I dag er borgeita blitt til 1067 ansatte, 4,3mrd i omsetning og virksomhet over hele Norge. Hæhre er fortellingen om å starte med nesten ingenting. Hæhre er fortellingen om at alle kan klare alt om man vil det nok. Hæhre er fortellingen om mot, vilje, glede og sinnssyk arbeidsinnsats. Men aller mest er Hæhre fortellingen om mennesker. Om hvordan folk blir sett, støttet og stimulert til å ta ut sitt talent, uansett bakgrunn og forutsetninger. Gjennom 50 år. Fra første til siste ansatt. **Gratulerer med 50 års jubileum!**

Containere, komprimatorer, transport og masse-flak for **Avfall og Anleggsbransjen**

CONTAINER GRUPPEN

Tlf.: 994 08 200
Kvalitet - Kompetanse - Kapasitet
www.containergruppen.no

MEDLEMSMØTE I VESTFOLD

50 entreprenører deltok på medlemsmøte i MEF avd. Vestfold på Stasjonen i Tønsberg. Bane Nor og Baneservice orienterte om den omfattende jernbaneutbyggingen i Tønsberg og medlemmene fikk en flott befaring på anlegget. VOLMAX var kveldens bidragsyter. De sørget for god mat til sultne entreprenører og en presentasjon av sine produkter. **Takk for en fin kveld!**

MEDLEMSMØTE PÅ TORPOMOEN

40 entreprenører deltok på medlemsmøte i MEF avd. Buskerud på Torpomoen. RG GROUP AS var kveldens bidragsyter. De sørget for en nydelig middag, kaker og kaffe, og presenterte sine produkter. Beredskapssenteret på Torpomoen (BSSN) orienterte om beredskapssenteret. Arbeidstilsynet og Buskerud Fylkeskommune hadde også interessante innlegg. **Takk for en fin kveld!**

MEDLEMSMØTE I TELEMAR

65 entreprenører deltok på medlemsmøte i MEF avd. Telemark på Ulefoss. NASTA var kveldens bidragsyter. De presenterte sine produkter og sørget for nydelig middag, kaker og kaffe. Takk til Nome kommune, REN, Telemark fylkeskommune, Hovden Hytteservice AS og Flom Kjetting AS for fine foredrag. Vi hadde også en spennende omvisning på veianlegget FV.359 Kaste - Stoadalen.

MEDLEMSMØTE PÅ LIERKROA

35 entreprenører deltok på medlemsmøte i MEF avd Buskerud. Møtet ble holdt på Lierkroa og RG GROUP AS var kveldens bidragsyter. RG GROUP, Arbeidstilsynet og Buskerud Fylkeskommune hadde interessante foredrag.

OKAB**UTDELING AV ARBEIDSTØY****NYE MEDLEMMER**

- › Realt Bygg & Anlegg AS i avd. Vestfold
  - › Hansen Maskin AS i avd. Telemark
  - › Anund Dyrud Fjellsprenning
  - › BK Aarak AS i avd. Telemark
- Velkommen til MEF!**

JOHN DEERE 6R 185**BEST I TEST PÅ DRIVSTOFFORBRUK***

Ekspertalarm varsler potensielle feil

Ergonomisk design utviklet for maksimal førerkomfort

Muligheter for fjernovervåking og diagnostikk med JDLink fra verkstedet

Sterk motor og høy drivstoffeffektivitet reduserer driftskostnadene

KOM TIL AGROTEKNIKK FOR ET GODT MESSETILBUD

14.-17. NOVEMBER

 JOHN DEERE

NOTHING RUNS LIKE A DEERE

*DLG Powermix-Transport Test 2.0 2022 og PROF1 magasin 06/2023

 Felleskjøpet

Les mer om John Deere 6R 185 og kontakt oss her

KOPPEN 2025

lanseres 5. november

CIRCLE **K** pro